

YAVRU KUŞLARIN

Yavru kuşların
uçmak hevesinde
bahar geliyor

Mart
Nisan
2026
Sayı:
11

Elden
ele!

Çankaya Belediyesi Adına İmtiyaz Sahibi

HÜSEYİN CAN GÜNER

ÇANKAYA BELEDİYE BAŞKANI

Proje Tasarım

NURTEN GEROĞLU

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

EMRE CANER

Genel Yayın Yönetmeni

ULAŞ GEROĞLU

Editör

SELÇUK ÖZBEK

Son Okuma

MUSTAFA KÖMÜŞ

Sanat Yönetmeni ve Kapak İllüstrasyon

EKİN BAŞAK AKGÜL

Görsel Tasarım

REHA KİP

Grafik Tasarım

BARIŞ CAN SARIKAŞ

Sayfa İllüstrasyon

BÜŞRA EREN

RAŞİD BAL

Web Tasarımı ve Sosyal Medya Yönetimi

CENGİZ YILDIRIM

Genel Koordinatör

BURCU GEROĞLU

**Çankaya Belediyesi
Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü**

Ziya Gökalp Caddesi No:11

Kızılay / Ankara

Tel:0 312 458 89 18

Asya Basım

Yayın Sanayi Tic. Ltd. Şti

15 Temmuz Mh. Gülbahar Cd. No:62/B

Güneşli / Bağcılar / İstanbul

Tel: 0 212 693 0008

Sertifika No: 52508

karanfildergi.com.tr

info@karanfildergi.com.tr

f @ karanfildergi x karanfildergisi

Çankaya
BELEDİYESİ

* 03

Bir Bahar Günü Bir Çocuk Gülüşü

Nisan, bu memlekete yalnızca baharı getirmez. Biraz ferahlık, biraz hatırlayış, biraz da içimizi usulca yoklayan bir umut getirir. Kışın içimize sinen ağırlık çekilirken, dallar hafifçe yeşile döner, rüzgâr sertliği bırakır, gökyüzü yeniden bir açıklık kazanır. Sonra takvim usulca 23'ü gösterir. İşte o gün nisan, yalnızca bir ay olmaktan çıkar, bir milletin hafızasına, bir çocuğun gülüşüne, bir ülkenin yarına bakışına dönüşür.

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, dünyada çocuklara armağan edilmiş ilk ve tek bayram olarak yalnızca bize ait bir gurur değil, insanlığa söylenmiş ince bir sözdür aynı zamanda. Der ki: Gelecek, çocuklara inanılarak kurulur. Bir ülke, çocuklarına ne kadar alan açıyor, yarına da o kadar yaklaşır...

Sevgili dostlar;

Bu bayramın en kıymetli yanı, tarih ile umudu aynı masaya oturtmasıdır. Türkiye Büyük

Millet Meclisi'nin açıldığı o büyük gün, ulusal egemenliğin ilanı olarak milletin hafızasında yerini alırken; çocuklara armağan edilmesi, bu hafızanın yüzünü yarına çevirmiştir. Yani 23 Nisan, sadece "ne yaşadık" sorusunun değil, "nasıl bir gelecek istiyoruz" sorusunun da cevabıdır.

Belki bu yüzden çocukların olduğu yerde 23 Nisan bir tören değildir sadece. Bir okul bahçesinde söylenen şarkıda, boyanmış küçük avuçlarda, ceketine iliştirilmiş minik bayrakta, heyecandan birbirine karışan mısralarda yaşar. Bunların her biri, ülkenin en derin hikâyesini sessizce yeniden anlatır. Çünkü bazen bir milletin en büyük hakikati, en küçük ellerde görünür olur. Bazen büyük lafların taşıyamadığı manayı, bir çocuğun gülerken kısılan gözleri taşır.

Ulusal egemenliğimizi ilan ettiğimiz günü çocuklara armağan etmek bizlere bitmek bilmeyen bir sorumluluğu hatırlatıyor. Egemenlik, halkın ira-

desidir. Kimseden ödünç alınmayan, kimseye teslim edilmeyen ortak bir haktır. Çocuk ise henüz tamamlanmamış, henüz sınırları çizilmemiş, henüz ihtimalleri tükenmemiş hayattır. Birinin kökü derinde, diğerinin gözü ileridedir. 23 Nisan bu yüzden tükenmek bilmez bir sorumluluk demektir. Hem kökü korumakla hem filizi yeşertmekle ilgilidir. Yalnızca güzel sözler değil, adil bir yaşam, iyi bir eğitim, temiz bir çevre, sanatla ve bilimle temas eden bir büyüme alanı gerektiğini aynı sorumlulukla anımsatır.

Çünkü çocukları yalnızca bir gün hatırlayan toplumlar, geleceği takvim yapraklarına sıkıştırır. Oysa çocukları her gün gözeten, anlayan, koruyan toplumlar; geleceği yaşayan bir çınar gibi kökleştirir. Biz bu köke duyduğumuz inançla çalışıyoruz. On dört ilkokulumuza ücretsiz sıcak öğle yemeği ulaştırırken de, doğa sevgisiyle büyüyen bireyler yetiştirebiliriz diye ekolojik kreşimizi açarken de

aynı inançla adımlarımızı atıyoruz. Süt desteği, gündüz ve akşam bakım evleri, bebek kütüphaneleri, oyuncak kütüphanesi o çınarın kökleri daha sağlam olsun diye, geleceğimiz daha aydınlık bir yaşam sürebilsin diye önceliğimiz. Ve daha fazlası elbette en asli görevimiz.

Bize düşen, çocuklara sadece güzel bir gün armağan etmek değil; onların düş kurabildiği, konuşabildiği, güvende olduğu, doğaya dokunabildiği, sanatla ve bilimle büyüyebildiği bir memleket düşlemektir. Biz o düşünce geçmişimizin onurunu, Cumhuriyet'imizin aydınlığını, Meclis'imizin iradesini ve çocuklarımızın ışığını aynı gökyüzünün altında selamlıyoruz. İstiyoruz ki hiçbir çocuk umutsuz büyümesin, hiçbir çocuk kendini eksik hissetmesin; her çocuk sanatla, bilgiyle, doğayla, oyunla, sevgiyle buluşabilsin; her çocuk, bu ülkenin yalnızca bugünü değil, kıymetli yarını olduğunu hissedebilsin.

Çocukları kurtarır

Ulaş Geroğlu

Ses değişti, yüz değişti, yürüyüş ağırlaştı. Eller büyüdü, gözler yoruldu, omuzlara yılların yükü yerleşti. Hayat silkeledi, ruhun tozlandı. Yırtıp attığın takvim yapraklarını saydın, çok olmuş. Fakat bir inat var içinde. Onca değişikliğe rağmen öyle bir şey yapıyorsun ki, hiç değişmediğini sanıyorlar. Yorgun gözler aynı ışıkla bakıyor, büyük eller aynı şefkatle uzanıyor. Omuzlar biraz düşük belki, ama sesinde hâlâ o tonlama var, heyecanlandığında ortaya çıkıyor, sevdiğinde, mutlu olduğunda, bir fikre inandığında, başardığın bir şey karşısın-

da kendini belli ediyor. İnatçısın. Belki az önce hiç beklemediğin bir yerden düştün ama hemen kalktın. "Hallederim" diyorsun. Çocukken de öyleydin. Seni tanıyanlar hâlâ anlatıyor. Düştüğünde ellerin, kolların uf olurdu ama sen gülümseyip oyuna devam ederdin. Değişen bir şey yok. Şimdi kanamıyor dizlerin belki, ama daha beter oluyorsun. Yine de kalkıyorsun. Dedim ya, inatçısın. Ve içinde, değişmesine izin vermediğin yer çok güçlü. Çocukken kelimelerin yetmiyordu düşüncelerini, hislerini anlatmaya. Şimdi yetiyor. Değişen bir şey olmadığını görünce rahatlıyorsun. O çocuğu saklamayı başardığını anlıyorsun.

İnsan nasıl çocuk kalır? Bu kendi elinde midir insanın?

Yaratılışında mı vardır? Yoksa insan, büyüdükçe biraz daha mı meyleder çocuk kalmaya? Neden?

Çocuk kalmak, yaşı inkâr etmek değildir. Daha derin, daha ince bir şeydir. Aslında çocukluğun yaşla da pek ilgisi yoktur. Ben demiyorum, Oscar Wilde söylüyor: "Yaşlanmak zorunludur, büyümek ise isteğe bağlıdır." Çocukken büyümek en büyük hayalimizdi. Çünkü iki şey istedik: Bizi dinlesinler, ciddiye alsınlar. Bir de büyüdüğümüzde yapmak istediğimiz her şeyi yapabilecek kadar özgür olacağımızı sanırdık. Kendimden örnek vereyim; büyüdüğümde bütün duvarlara resim çizebileceğimi sanıyordum. Hava karardığında sokaklarda top koşturmak mümkün olacaktı. Gece yarısı herkes uyurken Mario oynamak da... Bak şimdi, çocuk nasıl büyümek istemesin? Wilde biraz da bundan söz ediyor. Çevremiz dayatmadır

belki, ama o çevreyle kurduğumuz ilişki bir tercihtir. Bize bağlıdır. Çocukken de böyleydi, çocuk olmadığını düşündüğünde de böyle.

Çocuk olmakla ilgili bütün duygu ve düşünceleri bir potaya koyup karıştırsak, özünden geriye tek bir şey kalır; hayal. Bizim için her şeyin başladığı ve aslında hiç değişmediği yer de orasıdır. Çocuk kalmaya devam etmek, biraz da hayal kurmaya devam etmekle ilgilidir. Zamanla edindiğimiz bilgi, hayal gücümüzün duvarlarını yükseltiyor, bahçesini daraltıyor. Kurduğumuz bir hayali, edindiğimiz bilgi ve tecrübeyle bir anda yok edebiliyoruz. En kötüsü de kendimizi "Olmaz o iş" diyerek ikna ediyor oluşumuz. Çoğu zaman bilginin yolunu seçiyoruz. Oysa Einstein ne diyor: "Hayal gücü bilgiden daha önemlidir." Bu konuda ona hak vermemek zor. Çünkü bir çocuğu büyüme-

hevesine iten en kötü şeylerden biri olan ciddiye alınmama duygusunu ömrü boyunca taşıdı. Hayal ettikleri yüzünden önce deli, sonra dahi ilan edildi. Delilikten dahilîye uzanan o yolculuğa baktığımızda, aslında hiç büyümek istemediğini görürüz. Kurduğu hayallerle yaşadığı, yazdığı ve dünyayı değiştirdi. Belki de dünyanın gördüğü en çok büyüyen çocuktur. Çocuktur; çünkü çocuk olmakla çocuk kalmak aynı şey değildir. Çocuk olmanın, adı konulmamış tuhaf bir utancı vardır. Belki de bu yüzden, hâlâ çocuk olmaktan utanmamak için bir tarafımızın çocuk kaldığını söyler dururuz.

Büyümenin en bilinen belirtisi suskunluk. Ve biz suskunluğu bir türlü tedavi edemiyoruz. Bir başka tehlikeli belirtisi saklamak. Kırgınlıkları, acıyı, eksikliği saklayıp içe kapanmak. Bana göre en acil tedavi burada bulunmalı.

Bir de en yaygın belirtisi var. Meşguliyet... Hayatın kendisi için epey meşgulüz. Sevmek için, dinlemek için, bakmak için, durmak için, şaşırma için bile meşgulüz. Farkına varmıyoruz olup bitenin. Hatta kendimizdeki değişimin bile. Bir an bakıyoruz aynaya sanki dünden bugüne düşmüş saçımıza kırlar. Öyle görüyoruz çünkü en çok kendimize meşgulüz.

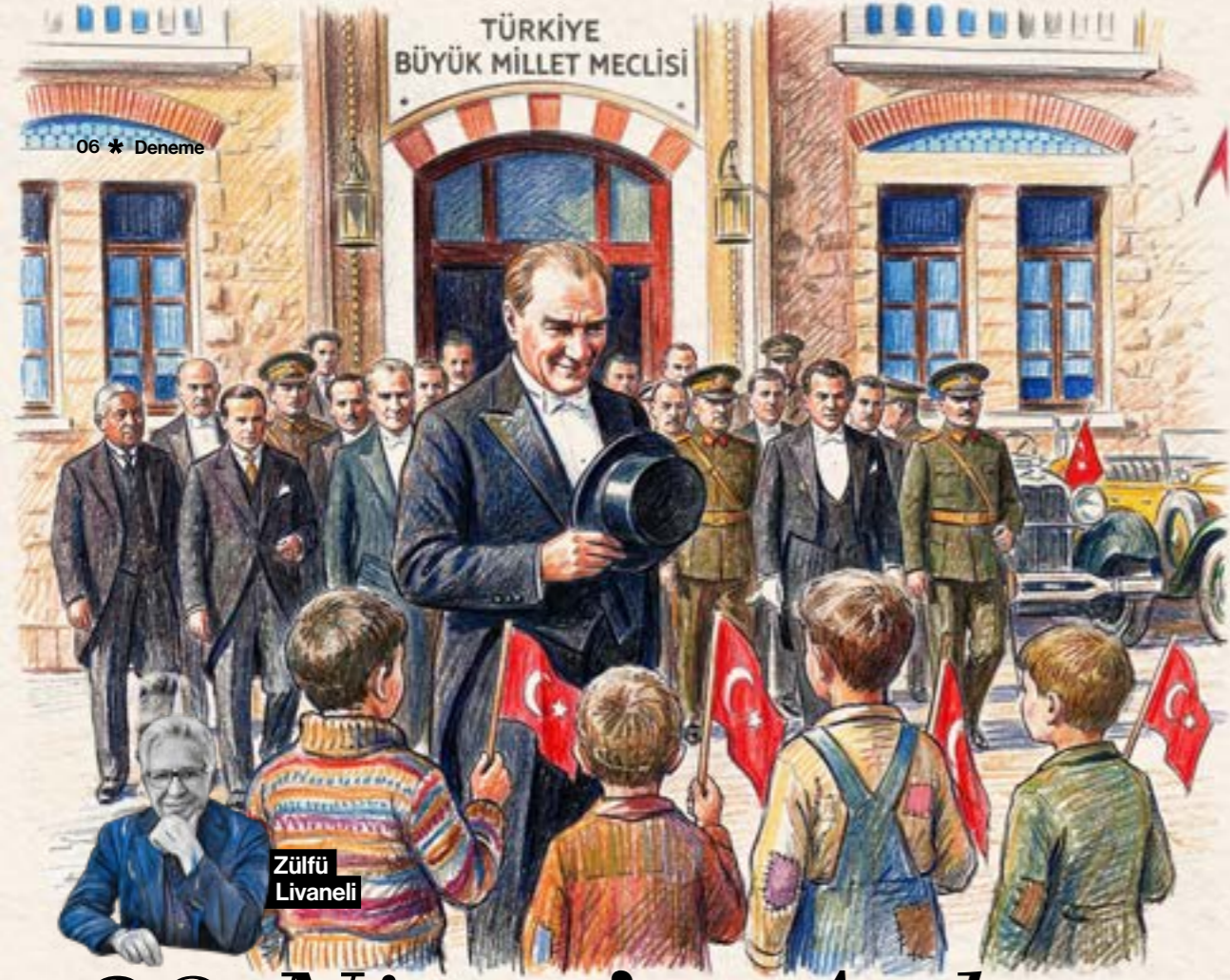
Oysa içimizde çocuk kalan yer, aynı zamanda içte açık kalan bir penceredir. Dışarının sesi oradan içeri girer. Rüzgâr girer, yağmur girer, bir sokak sesi, bir kuş gölgesi, bir akşamüstü hüznü, ansızın duyulan bir kahkaha girer. Elbette soğuk da sızar o pencereden. Acıyı, özlemi, eksikliği de içeri alır. Fakat aynı pencere ışığa da açıktır; umuda, yakınlığa, sevince, merhamete de. İçimizdeki çocuğu yaşatan şey biraz da budur. Bütünüyle kapanmamış olmaktır çocukluk. Dünyaya tümüyle küsme-

miş olmak, her şeye rağmen bir yerini açık bırakabilmektir.

Çocuk kalmak ve çocukluk üzerine şairlerin, yazarların, düşünce insanlarının söylediklerine baktığımda en çok Yaşar Kemal'in şu sözüne tutundum; "Ben çocukları çok severim. Onları anlamaya çalışırım sevmekten daha çok." Benim için bu söz, çocukların büyüme hayallerine karşı bir dirençtir. Yaşar Kemal o direnci, yaratıcılığını ve hakikatle bağını korumak için gösterir. "Olduğum çocuğa sonuna kadar sadık kalmak istiyorum, o çocukluk benim için bugün bir ata" derken köklerine sıkı sıkı tutulur. Çünkü orası, dünyanın ilk kez görüldüğü, ilk hayretin, ilk sevincin, ilk kırgınlığın, ilk güvenin sessizce saklandığı yerdir. Rilke de boşuna söylemez; "Çocukluğunuzdan kalan ne varsa, ona sadık kalın; çünkü orada kim olduğunuz saklıdır." Belki de Yaşar Kemal'in ve Rilke'nin

çocukluklarına olan sadakati, onları büyük bir unutkanlık çabasına çağırır. Zamanın öğrettiği her şeyi değilse bile, insanı içinden kurutan şeyleri unutmak zorundadırlar. Çünkü çocuk kalmak, biraz unutmayı gerektirir; dünyanın seninle kurduğu ilişkiyle, senin kendinle kurduğün ilişkiyi ayırtabilmeyi de o aynı unutkanlık sağlayabilir. Hatırladıklarımız büyütür bizi. Kim bilir belki de unutmak istediklerimizle yaşamaktır ihtiyarlık dediğimiz şey.

Dünyanın ilk çocuk bayramı yaklaşıyor. Dilerim irilemiş ellerin, yorgun gözlerin, kalmış seslerin içinde de o eski neşe bir kez daha kıpırda. Dilerim bir kenara kaldırdığımız çocukluğumuzu yalnız hatırlamayız; ona yeniden sadık kalırız. O sadakat; insanın içindeki en temiz ısrar, en sahihi umut, en bozulmamış iyiliktir. Ve biliyorum, güzel olan her şeyi hâlâ çocuk olanlar kurtaracak.

Zülfü
Livaneli

23 Nisan'ın Anlamı

Cumhuriyet'i kuranlardan sonra gelen yöneticiler, her şey gibi bayramların da önemini ve devrimci özünü dondurdular, unutturdular için 23 Nisan'ın sadece "çocuk" yönünde durulur oldu; oysa 23 Nisan, 1920'de Büyük Millet Meclisi'nin kuruluşuyla birlikte egemenliğin monarşiden halka geçişinin bayramı. Çocuk bayramı oluşu da güzel ama egemenlik daha önemli. Bugün iktidarda olanlar varlıklarını ve bu makamlara gelebilmelerini, Kurtuluş Savaşı'nı veren o Meclis'e borçlu. Eğer saltanat devam etseydi, ülke işgal altında kalsaydı, bu halk çocukları nasıl olur da yönetime gelebilirlerdi. O yüzden, 23 Nisan'ı hangi görüşten olursa olsun herkes kutlamalı ama ne yazık ki durum öyle değil. Bir ağacın dalında oturan adamın, baltayla ağacın gövdesini kesmeye çalışma-

sı gibi garip bir "yıkma" duygusuna kapıldı bazı odaklar. Ne garip bir çelişki.

1920'de yani kan ve ateş yılları içinde Ankara'da Millet Meclisi kurulmasını öneren kişi bir sivil. Mustafa Kemal gerçi 'Paşa' unvanı taşıyor ama Osmanlı Ordusu bakımından idama mahkûm edilmiş ve ordudan çıkarılmış (zaten kendisi de istifa etmiş) bir sivil. Dolayısıyla başkumandanlık yetkisini padişah'tan ve ordudan değil, doğrudan doğruya Millet Meclisi'nden yani millettan alıyor, her seferinde 3'er ay uzatılan dönemler halinde. Bu Meclis'te onun "Türkiye halkı" dediği her unsurun milletvekili var. Yani Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet bir darbe değil. Meşruiyetini Millet Meclisi'nden yani millettan alan bir kuruluş dönemi. Bir 23 Nisan günü bunları hatırlatmak zorunda kalışımız acı

aslında. Yıllar önce, New York Times'ın, Türkiye'yi çok iyi tanıyan mensuplarından Stephen Kinzer'ın Atatürk'ü göklerle çıkaran sözler söyledikten sonra "Eğer o dönemde Birleşmiş Milletler bulunsaydı, Atatürk en iyi genel sekreter olurdu." dediğini okumuştum. Atatürk "ulusal egemenlik" kavramını sonuna kadar koruyan ama aynı zamanda da evrensel düşünen bir beyin olduğu için Kinzer haklı.

'İnsanlık medeniyeti'

Zaten bu yüzden, Birleşmiş Milletler Genel Kurul salonunda, UNESCO adına yaptığım bir konuşmada Atatürk'ün şu sözlerini kayıtlara geçirmiştim: "İnsanlık medeniyeti tektir ama çeşitli kolları vardır." Ben de bu söz, o genel kurul salonuna ana ilke olarak yazılmalı. Bir o dönemde savaş cehennemini-

den çıkmış liderin sözlerine bakın, bir de ondan yıllarca sonra Huntington'a yazdırılan "Medeniyetler Çatışması" ilklığıne. Hangisi insanlık için hayırlı, hangisi barışa hizmet ediyor...

Bu 23 Nisan'ı buruk duygularla kutluyoruz. Çünkü iç çatışma yerine hepimiz, yani bu ülkenin bütün yurttaşları; Mustafa Kemal'in "insanlık medeniyeti" ilkesinde buluşabilir, onun evrensel yönünden hareketle, değişen dünyadaki sorunlarımızı bir ortak payda bulabiliriz. Ama görüyoruz ki, dünyanın önünde saygıyla eğildiği Atatürk, kendi ülkesinde yok edilmeye çalışılıyor. Hem karşı cepheden hem de onun yolunu izlediklerini söyleyerek, düşüncelerini çarpıtıp gruplar tarafından... Gelecek 23 Nisan'ların daha umutlu geçmesi dileğiyle, bayramınızı kutlarım.

Sükrü
Erbaş

Konuşmalarında, elbette sözün akışına bağlı olarak, sık kullandığım iki dizesi vardır, Louise Elisabeth Glück'in, olağanüstü iki dize: "Dünyaya bir kere çocukken bakarsın / Ondaki sonrası hatıradır." Bu iki dizenin çağrışım alanıyla bir biçimde örtüşüğünü düşündüğüm iki dize de Attilâ İlhan'dan alıntılayalım: "Çocukluktan çıktığını sanmak / Aslında çocukçadır." Madem alıntılarla başladık, şiirsel yaratıcılıkla ilgili iki çok çarpıcı alıntı daha yapıp, çocukluğa, oradan, "kültürel ana rahmimden" çıkıp, hayatın büyük, yaralı, büyümlü, yaratıcı yıllarını geçirdiğin "ikinci ana rahmim" kısa bir yolculuk, belki benzer hayatları yaşayanlara o büyümlü umudu ve acıları anımsatır.

Freud, "şiirsel eylemin ilk izlerini çocukta arayabiliriz. Çocuğun en sevdiği, en çok uğraştığı şey oyunudur. Kendine özgü bir dünya yaratmasına, içinde yaşadığı dünyanın eşyalarını kendine en uygun şekilde düzene soktuğuna göre, oynayan her çocuk şair gibi davranıyor demektir. Şair de çocuğun yaptığını yapar. Düşsel bir dünya yaratır kendine" der ve ekler: "yalnızca doyumsuz insan düş kurar. Doyuma ulaşmamış arzular düşlerin öncüleridir." Bu olağanüstü önemli saptamayı, bir o kadar çarpıcı bir cümleyle Aragon da şöyle ifade eder: "Şair, konuşurken ve yazarken nevrozlu dur, çocuk kimliğini çıkarır."

Sanırım bu eşiklerden geçerek, bütün çocuklar gibi benim de hayal henemin oluştuğu, o herkeşe benmeyen ve hiç kimeye benzemeyen büyümlü beşiğe kısacak bir bakalım.

*

"Kimseye borcumuz kalmadı değil mi?"

Benim içine doğduğum, içinden dünyaya doğduğum kent o yıllarda daha da küçüktü. Bütün dünyaya uzaktı. Biz öyle sanıyorduk. Görsel medya dediğimiz bir bulantı hayatlarımıza girmemişti. Henüz şarkı söylemeyi biliyorduk. Yıldızlarımız vardı. Bahçelerimiz vardı. Hayal kurmayı unutmamıştık. Unutmak ne demek, hayal kurmaktan başka bir hayatımız yoktu. Kitaplarda okuduğumuz o uzak dünyaları kalbimizde, dilimizde, gözlerimizde kuruyorduk. Oralarda yaşananları o bir avuç kentimizde yaşıyorduk. Çocukluk, her yerde, her zaman sonsuz bir hazinedir ama böyle kısılmış, yalnızlıkla kuşatılmış yerlerde bin kere daha hazinedir. Sonraki bütün hayatınızın harcı, mayası orada karılır. Bu zamanları yaza yaza büyürsünüz. O sonsuz hayalleri yaza yaza gerçeğe çevirirsiniz. O küçük kent beni de hiç durmayan bir beşikte sallaya sallaya insan etti.

Sonra dünyanın kalbine yolculuk başladı. Ne tuhaf, çocukluğun o altın yıllarında, o küçücük kentte okuduğumuz Jules Verne'in 'Arzın Merkezine Seyahat' kitabıydı. Bizim merkezine yolculuk ettiğimiz dünya Ankara'ydı. Benim,

doğduğum yer kadar önemli "kurucu" kentim, hayatımı kuran bir mucizeydi Ankara. Sanırım ölümden sonra da sürececek bir mucize.

*

Ankara, sosyal-siyasal-kültürel annemdir. İhlamların ve atkestanelerinin başkentidir. Aşkın, yoklukla, devrim düşüncesiyle, şiirle hece hece açıp, hece hece solduğu bir saklı zamandır. Sonsuz basın açıklamalarıdır. İki-üç kitabevini, otuz yıl boyunca aynı heyecanla bıkıp usanmadan gezmezdir. Bin katlı bir binadan Kumrular Sokak'a günde sekiz saat bakmaktır. Yüz bin kişiyle yürüdüğüm mitinglerdir. Kadınların seslerinde bütün ışıklı caddeleri taşıdığı rüyadır. Erkeklerin bu rüyaya hayran baktığı büyük taşradır. Rakıyla köpüklenmiş hayal gecelerdir. Çocuklarla birdenbire aynı yaşa geldiğim yıllardır. Kederin büyük okuludur. Makarenkodan ödünç alarak: "Bütün hayatım güzel geçti, çünkü beni bugüne getirdi" dediğim bir öze zaman atlasıdır. Türkü, bozkırda filizlendi ama Ankara'da gurbetini ve sılasını buldu. Aşk ise üzerini harflerle örttüğüm bir Züleyha masalıdır "asfalt ovalarda." Tekrar olacak ama sınırlarını kavrayamadığımız, kalabalığını kavrayamadığımız,

yalnızlığını kavrayamadığımız bir kent, kocaman siyah soğuk bir beşikte otuz yıl salladı beni, bizi. Devrim düşüncesinin eylem haliydi Ankara. Bütün yoksulluğuna ve şiddetine rağmen dünya güzeldi, yaşamak güzeldi. Bir kentin bir insanı yaratmasının masalıydı içinden geçtiğimiz. O zaman kimse inandıramazdı beni, bu kentin bir gün soğuyacağına, yabancılaşacağına, uzaklığın kedere dönüşeceğine. Ama insanlar gibi kentler de soluk alıp veriyor, yaşlanıyor, sevgisini yitiriyor sanırım. Yine de ağzımı her açtığımda "Ankara" diyeceğim ben.

*

İzin verirseniz bir şiirle soluk alalım:

*Sahneye'den Ulusa yürüyorsun
Bıçak gibi bir akşam iniyor Ankara'ya
Her yer kıvrak bir yalnızlık
Evler sokaklar ışıklar insanlar
Öyle bir yabancılık ki etinde yanan
Ruhun sadece korkuyla soluk alıyor.*

*Biraz erken gelsen dedi sabah Hatice
Çocukların aşkına iyiceceği bir şey yok!
Deniz'ler darağacında duruyor henüz
Şiir yazıyorsun. Gece okula gideceksin
Ankara hiçbir zaman sıcak olmayacak
Ve sen bu şehre ana rahmim diyeceksin.*

*O mazlum ses kırık beş yıl sonra
Bir cümleyle süğürülecek hayatınız:
"Kimseye borcumuz kalmadı değil mi?"*

Yaşar
Seyman

Ankara'da çocuk olmak

Ankara'da çocuk olmak; bozkırın sert rüzgârına karşı arıçlarında bir güneş saklayarak, tarihin suskun taşları arasını da kendi masumiyetinin sesi ni aramak gibi...

Bozkırdan Başkente Dönüşen Ankara'da Çocukluk

Ankara, bir zamanlar bozkırın ortasında sade bir kasabaydı. Rüzgârı sert, toprağı yalın, ufku genişti. Ama o ufkun içinde büyüyen çocuklar için dünya kocamandı. Sokaklar oyun alanı, boş arsalar düş kurma yeri. Taşlardan kaleler yapılır, tozlu yolların üstünde top koşturulur, akşam olunca annelerin pencereden yükselen sesiyle oyun biterdi. O çocukluk, yoksul ama özgürdü; sade ama umut doluydu.

Sonra bozkırın ortasında bir başkent yükseldi. Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyet'le birlikte kent büyüdü, yollar açıldı, okullar kuruldu, meydanlar genişledi. Ankara yalnız bir kent değil, yeni bir ülkenin kalbi oldu. Okula giden her çocuk biraz da geleceğin aydınlığına yürüyordu; her oyun biraz da yeni bir ülkenin neşesini taşıyordu.

Atatürk; *"Çocuk, çocuk deyip geçmeyin, her çocuk bir erin ve geleceğin umududur."* diyerek dünyada "23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı" armağan eden tek liderdir.

Bugün Ankara daha büyük, daha kalabalık bir kent. Parklar, yüksek binalar, uzun yol-

lar var. Asıl sorun hâlâ aynı soruda saklı: Bu kent çocukların gülüşünü ne kadar koruyabiliyor? Çünkü bir kent ancak çocukların özgürce oynadığı kadar canlıdır. Bozkırdan başkente dönüşen Ankara'nın gerçek gücü de betonunda değil, o bozkır rüzgârında büyüyen çocukların umutlu gözlerindedir. Ve bir gün o gözlerde umut azalırsa, başkent olmanın anlamı da eksilir. Çünkü bir ülkenin yarını, en çok çocukların kalbinde kurur.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Ankara'da bir okul kapısından içeri giren çocuk, yalnızca ders başlatmazdı; yeni bir ülkenin sabahına adım atardı. Sıralar ahşaptı, sınıflar gösterişsiz pencereler aydınlığa açıktı. Küçük ellerin tuttuğu tebeşir, kara tahtaya yalnız harfler değil, geleceğin cümlelerini yazardı. Okuma yazma öğrenmek, o günlerde bir çocuğun yaşamındaki en büyük mucizelerden biriydi; çünkü bilgi, yoksul bir bozkır kasabasının umutlu bir başkente dönüştürebilecek kadar güçlüydü.

Bugün okullar büyüdü, binalar yenilendi, sınıflar teknolojiyle doldu. Asıl sorun hâlâ aynı yerde duruyor: Çocukların gözlerinde o aydınlık var mı? Çünkü bir ülkenin gerçek gücü, okul duvarlarının yükseklüğünde değil, o sınıflardan çıkan çocukların umutla bakabildiği yarınlardadır.

Bir zamanlar Ankara'da çocukluk sokak demektir. Parklarımız

yoktu koca bir mahallemiz vardı. Bozkırın tozlu yolları oyun alanımız, boş arsalar düş gücümüzün sahnesiydi. Taşlardan kale kurar, kaldırım çizgilerinde seksek oynar, bir özgürlüğün içinde büyüdük. Çocukluk biraz rüzgârla yarışmak, biraz dizlerini yaralayıp yeniden ayağa kalkmak, biraz da mahallede herkesin birbirini tanıdığı o eski zamanların sıcaklığıydı.

Şimdi asıl soru şudur: Biz yarınların dünyasını nasıl bırakacağız? Eğer çocukların gökyüzüne bakacak zamanı yoksa, oyun kuracak alanı yoksa, umutla büyüyecek bir yaşamı yoksa; kentler ne kadar büyürse büyüsün eksik kalacaktır çünkü bir ülkenin geleceği, çocukların gülüşünde saklıdır. Onlara yalnız parklar değil; adil, özgür ve yaşanabilir bir dünya bırakmak zorundayız. Aksi halde bir gün çocukların sesi kesildiğinde, aslında geleceğin de sustuğunu anlayacağız.

Dün bizim çocukluğumuzda çocuk parkları yoktu sokaklar vardı. Taşlar kaleydi, kaldırım çizgileri seksek, boş arsalar dünyanın en büyük oyun alanıydı. Mahalle araları bizim ül kemizdi; akşama kadar koşar, düşer, kalkar, yeniden gülerdik. Bozkırın ortasında büyüyen Ankara'da çocuk olmak; rüzgârla yarışmak, tozla barışmak, gökyüzünü başının üstünde kocaman bir çatı gibi duyumsamak. Çocukluk biraz özgürlüktü, biraz da mahalleydi.

Bugün kent büyüdü, parklar ya-

pıldı, oyun alanları çizildi. Sokakların o başı boş neşesi, mahallelerin o dayanışan kalbi giderek silindi. Eskiden çocuk var çocuk parkı yoktu şimdi park var ama çocukluğun o sınırsız coşkusu eksik. Beton çoğaldıkça oyun daraldı, yaşam hızlandıkça çocukluk kısaldı.

Başkente çocuk olmak, tarihle yan yana yürümektir. Anıtkabir'in merdivenlerinde saygıyı öğrenirken, bir ulusun nasıl yeniden ayağa kalktığını duyumsarsınız. Okul gezilerinde suskunlaşan kalabalığın içinde, çocuk kalbinizle büyük bir öykünün parçası olduğunuzu anlarsınız. Ankara'da varsıl, yoksul tüm çocukların karne alınca yaşadığı ortak sevinç aile büyüleriyle Anıtkabire gitmek, öğrenerek, çoğalarak o coşkuyu, o sevinci Atatürk Orman Çiftliği'nde dondurma şöleni ile noktalamaktır.

Yine de umudu büyütmek zorundayız çünkü bugünün çocukları, yarının dünyasını kuracak. Onlara yalnız parklar değil; temiz bir doğa, adil bir toplum, korkusuz bir yaşam bırakmak bizim sorumluluğumuzdur. Çocukların gözlerinde ışık sönmessin diye, dünyayı biraz daha yaşanır kılmak gerekir. Ve belki de en büyük sorumluluğumuz budur: Yarınlarımız olan çocuklara umutla koşabilecekleri, özgürce oynayabilecekleri, gülüşleriyle aydınlanacak güzel bir dünya bırakmak.

Çocukların geleceği umutluysa, insanlığın yarınları aydınlıktır.

Sevgi
Özel

Ankaram=Anadolom...

Başkente ilk evimiz Çıkrıkçıların Yokuşunun tepesine yakın "Safranhan"ın eteğindeki... Salman Sokak'taydı, yurdun her yöresinden komşumuz vardı. Çocuk aklımla canının istediği gibi sansürlü konuşan amcaları teyzeleri... Akranlarımızı yadırgamazdık; dilleri bizim dile benziyordu... *"Anam eccük düz istiyyo... İpta ben geldim... Ne diyo o garbucuk aazlı... Gayfe içen mi? Ellam sen iyi bilin..."*

Bizim evdekiler de komşular da "k" ile başlayan, kalın ünlü sözcükleri "gapı, gız, garpız, gaynana..." diye seslendiriyor... Kimi sözcüklerin sonundaki genzel "ne"leri baskılıyor... Sözü "geliyom, gidiyom"la bitirirken... Cins ayrımına dayalı sövgüyü, argoyu kaçırıyorlardı.

Anlamını bilip bilmeden söyleyiverdiğim sövgüyü, ilenci, argoyu... Babam kaş gözle, anam biber kavanozuyla karşılar... "Kalorifer" diyemeyen babamı neme gülerdik... *"Kestene çıkmış, gabiğim beğenmemiş..."*

Mahallemiz kıvıldı... Çocuksuz ev yok gibiydi.

Gecekonduyla çevrili dar sokakta seksek, istop oynar, maç yaparken... Kar yağdı mı, oh! Oyuncaklar, kitaplar, bir dilim börek paylaşılırdı.

Ev yapımı oyuncaklarımızı plastikleri yendi. Çok öykü,

Tommiiks, Red Kit okur, dersim bitince sokağa fırlardım. Keşke en güzel oyuncaklarımı saklasam da Sunay Akın'ın oyuncak müzesine armağan etseydim.

Bir sabah çamurlu tozlu sokağa asfalt döküldüğünü görünce, tef çalıp oynamadığımız kaldı. İran Şahı Rıza Pehlevi ile Farah Diba buradan kaleye geçeceklermiş. Diba'yı da topuzunu da göremedik. Onlar kaleye ulaşmadan yağmur sel, 24 saatlik asfaltımızı yüzdürdü.

Salman Sokak'tan Saraçlar Çarşısı'ndaki eski bir konağa geçtik. Oymalı kakmalı tahta kapıyı, 25 cm'lik döküm anahtarla açardık. Dört odası, mutfağı, banyosu vardı. Yahudi Mahallesi'ndeki Şengül Hamamı'na gitmekten kurtulmuşum. Taşınırken yiyecek dolu tepsiyle gelen kadına esnaf "Madam Teyze" diyordu. Pastırmalı böreğini, nar reçelini hiç unutmadım. Madam Teyze Rum mu, Yahudi mi? Sormadık. Annem hastanede yekken okuldan Madam Teyzeme gelirdim. Şarkı söyleyerek bana yiyecek hazırlardı. Türkçe ödevime de yardım edince... Soruverdim. "Yedi göbek Angaralıyım..."

Konağın ön penceresinden gürlürlü çarşığı, arkadakilerden Anafartalar Caddesini, Kurşunlu Camii'yi, yandan Esenpark'la Samanpazarı Meyda-

nı'nı görebiliyorduk. Çarşının alt ucuna açılan sokaklardaki "yedi göbek Angaralı"nın ağzında da "k-g" değişimi, "nazal ne" ile yerel sözcükler vardı.

Sıkça Gençlik Parkı'na, Anafartalar Caddesindeki Sus Sinemasıyla Safranhan'ın tepesindeki yazlık olana giderdik. Geceleri Esenpark'taki gazino bize beleşti. Zeki Müren'i, Behiye Aksoy'u uzaktan dinler... Cebeci Dörtüyl Aile Bahçesi'nde sahneye ilk çıkan Emel Sayın'ı alkışlardık.

Türkçe öğretmeni, "Bu pazar Büyük Tiyatro'ya gideceğiz. İsteyen elini kaldırsın" dedi. "Kaç lira... Önlükle mi gideceğiz?" Sınıf 35 kişi, 15'imiz oyunu görmüş. Üzülüm; utanmadım. Para yok, önlük yok... Günlerce oyuncu olmayı düşledim. Anafartalar Lisesi'nin ortasında lisesinde, üniversitede Devlet Tiyatroları'nın, AST'nın, Halk Oyuncularının izleyicilerindim. 1960'lardan 1970'lere semtler arası sınıf farkı belirginleşirken... İlkinden yükselene devlet okulları çoğunlukta hızlanmış... 1980'lerde ortadireğin sesi suyu kesilir gibi olmuştu. Samanpazarı'ndaki büyük yangından sonra Cebeci'ye taşındık. Etlik Aşağı Eğlence'de, Aşağı-Yukarı Ayrıncılarda, Dikmen'de yaşadım... Şimdi Birlik Mahallesi'ndeyim.

Kimileri Ankara'ya "memur kenti" der. Biraz üzüldürüm...

Ankara; ortadireğin, yaşının bebeklinin koluna girilen... Çok partili meclisiyle, siyasetçilerle gazetecileri tartıştıran TRT'siyeli, devlet üniversiteleri, yürüyen tartışan üniversiteleriyle... Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, Gençlik Parkı'ndaki gazinoları tükabasa dolduran Müzeyyen Senarlar, Nezahat Bayramlılarıyla... Alpayın, "Karpıç"inden yayılan pop müzikle... Yerli yabancı filmler oynatan sinemaları... Filiz Akınları Göksel Arsoyları Ankara'ya getiren gala geceleriyle... Matine suare dolup taşan Devlet Tiyatroları'yla... "Amblans"a "cankurtaran" diyen, dolmuşta arabesk dinleyen... Eğitimde tecimde yabancı adlandırmayla kirletilmeyen capcanlı bir kentti. Bir etkinlikte Uğur Mumcu'yu, Muammer Aksoy'u, Turgut Uyarı, Sevgi Soysal'ı... Atatürk Bulvarı'nda unutulmaz oyuncu, yönetmen... *"Arkaadaş"* Kerim Afşar'ı görebilirdik.

Ülke değişirken Ankara durur mu? Edebiyatçıların, tiyatrocuların çoğu İstanbul'a taşındı. Gitmedim. Hep Mustafa Kemalce düşünen, Ankara tutkunu Kerim Afşar'ı özlemle anarak... Onun kişiliğinde Angaramı bilim sanat kenti yapanları esenliyorum.

İbrahim
Karaoğlu

Baharın hafızası

Geride kaldı karanlık ve soğuk günler. Kış, yalnızca havayı değil, insanın içini de ağırlaştıran o uzun suskunluğuyla çekilirken; bahar, fark ettirmeden, bir sızıntı gibi girdi hayatımıza. Önce ışık değişti, sonra sesler. Ağaçların kabuğunda, toprağın kokusunda, kuşların telaşında çoğaldı hayat. Ve insan, doğanın bu sessiz ama kararlı dönüşümüne her seferinde yeniden kapıldı.

Çünkü bahar yalnızca bir mevsim değildir, bir ihtimaldir. Değişmenin, yenilenmenin, başka türlü yaşayabilmenin ihtimali... Hayallerimizi tetikler, unuttuğumuz arzuları hatırlatır. İçimizde uzun zamandır bekleyen bir kapıyı aralar. Bu yüzden her bahar, yalnız bireysel bir uyanış değil; aynı zamanda kolektif bir hareketlenmedir. Dünyanın her yerinde emekçilerin sesini yükselttiği, yaşamı savunma iradesini çoğalttığı günler de bahara denk düşer. 1 Mayıs, bu anlamda baharın en politik, en canlı ifadesidir; doğanın dirilişiyle insanın direnişinin kesiştiği o eşik.

Kışın gölgesinde kalan günlerde, sokakları neredeyse unuttuğumuz Kent, bir süreliğine belleğimizden silinmiş gibiydi. Oysa şehir, insanın uzantısıdır; onsuz eksiliriz. Şimdi yeniden, baharın içimizde yaktığı şenlik ateşiyle dönüyoruz sokaklara. Biraz tedirgin, biraz temkinli ama en çok da özlemle...

Aylar sonra dolaştım Kızılay'da. Güneşli bir bahar günüydü. Öğle vakti, amaçsız

KUZGUN ACAR, TÜRKİYE RÖLYEFİ, 1966, EMEK İŞ HANI, KIZILAY, ANKARA

gibi görünen ama aslında belleğin izini süren adımlarla dolaştım sokakları. Her köşe, her bina, her vitrin; geçmişten bir yankı taşıyordu.

Bulvarın eski yapılarıyla göz göze geldim. Bazıları hâlâ ayakta, bazıları yok. Ama hepsi belleğimde aynı yoğunlukla var. Kızılay'a adını veren o üç katlı sarı bina —çatısındaki kırımızı ay amblemiyle hafızamıza kazınmış o yapı— artık yok. Yerinde duran şey, yalnızca bir boşluğun mimarisi. Başımı çevirdim. Çünkü bazen bakmak değil, bakmamak korur hatırayı.

Kentlerin de unutmaya biçimleri vardır. Yıkılan her bina, kaldırılan her heykel, kesilen her ağaç, yalnız fiziksel bir kayıp değildir. Aynı zamanda bir zamanın, bir duygunun, bir yaşantının silinişidir. Emek İşhanı'nın yan duvarından sökülüp hurdacıya satılan Kuzgun Acar'ın "Türkiye" heykelini anımsadım. O heykelin yokluğu, yalnızca bir sanat eserinin kaybı değil; kamusal hafızanın kırılmasıydı. İçimde yine o tanıdık sızı.

Sonra kitapçılara girdim. Her zamanki gibi. Kitapçılar, şehirlerin en güvenli limanlarıdır

belki de. Her yeni kitap, kaybolan bir şeyin yerine koyduğumuz küçük bir dirençtir. Unutmaya karşı, silinmeye karşı, yüzeyselliğe karşı.

İlk gençliğim yürüdü yanımda o gün. Kızılay ve Yenisehir sokaklarında dolaşan o eski halim... Okuldan kaçıp sokak aralarına sığınan, kavakların gölgesinde oyalanan, atkestanelerinin altından geçen, akasyaların kokusunu içine çeken o çocuk. O yıllarda şehir daha yavaştı; zaman daha geniş.

Tuna Caddesi ile Selanik Caddesi'nin kesiştiği yerde durdum. Burhan Alkar'ın "Barış Heykeli" karşımdaydı. Üzerine konmuş güvercinlerle birlikte, hâlâ aynı dinginliği taşıyordu. Eliyle güvercin tutan genç kızın eline konmuş bir başka güvercin... Sanki heykel, kendi anlamını yeniden üretiyordu her gün.

O heykelin olduğu yerde bir zamanlar kocaman bir kavak ağacı vardı. Yaşlı, heybetli, kökleri derine inmiş bir ağaç. Sevgi Soysal'ın "Yenişehir'de Bir Öğle Vakti" romanının ilk sayfalarında sallanan, devrilecekmiş gibi duran o ağaç... Soysal, o ağacı yalnız bir doğa unsuru

olarak değil; değişimin, kırılmanın ve fark edilemeyen metaforu olarak kurar. "Sanki büyük bir gürültüyle devrilecekmişçesine sallandı kavak..." der. Ama kimse görmez, kimse sezmez.

Belki de şehirler de böyle değişir. Büyük bir gürültüyle değil; fark edilmeden, yavaş yavaş, sessizce...

O kavak artık yok. Ama rüzgârı hâlâ var. Kitap sayfalarında, belleğin derinliklerinde, bir öğle vaktinin uzayan gölgesinde... Piknik'in önüne akan kalabalık, o telaşlı hayat, o gürültü; hepsi bir zamanın ritmiydi. Şimdi o ritim değişti. Ama onun yokluğu, varlığından daha güçlü bir iz bırakıyor.

Ah anılar... İnsan onları geri almak için değil, onlarla birlikte yaşayabilmek için hatırlıyor. Bu yüzden belki de yeniden okumalı Sevgi Soysal'ı. Anılarımızı geri çağırarak değil; onlara duyduğumuz özlemi anlamak, onunla barışmak için.

Saatlerce dolaştım Kızılay'ı. Her adımda biraz daha geçmişe, biraz daha kendime yaklaştım. Hatıralarımın içinde dinlendim.

Belki de insan, en çok hatırladığında dinlenir.

Ve anladım: Bahar yalnız doğayı değil, belleği de uyandırır. Kayıpları, eksikleri, silinen izleri görünür kılar. Ama aynı zamanda, bütün bunlara rağmen yeniden başlama cesaretini de fisıldar.

Kent değişir, insanlar değişir, zaman akar. Ama bazı şeyler —bir heykelin suskunluğu, bir ağacın gölgesi, bir kitabın cümlesi— içimizde kalır. Çünkü her bahar, biraz geçmiştir, biraz şimdi... Ve en çok da henüz yaşanmamış olanın, yani ihtimalin kendisidir.

SEVDÂ CENAP AND
MÜZİK VAKFI

40TH INTERNATIONAL
ANKARA MUSIC FESTIVAL

ULUSLARARASI
ANKARA
MÜZİK
FESTİVALİ

4-30 NİSAN | APRIL 2026

www.ankarafestival.com

Biletler
Material
Biletler

Festival Duar İşletisi

SABANCI VAKFI

AND TTS

Kültür Bakanlığı

Kenan Başaran

Mamak'a ilkbahar gelecek

Çocukluğumun en güzel yılları Ankara'da geçti. Ne griptir ki benim o güzel yıllarım, ülkenin karanlık dönemlerinden biri olan 12 Eylül Darbesi'nin hemen sonrasına denk gelir.

Darbeden kısa bir süre sonra, okumam için köyden Ankara'daki akrabalarımın yanına gönderilmiştim. 6 yaşına henüz basmadığım için o yıl okul kayıt yapılmasını reddetmiştim. Okula ertesi yıl başladım ve dördüncü sınıfın sonuna kadar da başkentte yaşadım. Bu beş yıllık dönem, çocukluğuma dair neredeyse tüm belirleyici anılarımı kapsar. Bilinçaltım Ankara'da şekillendi diyebilirim. Benim için çocukluk demek, Ankara demektir.

Ama Ankara dediğim öyle merkez falan değildi. Biz 'Mamak bebeleri'ydik. 'Şirin gecekondular'la dolu Mamak'ın Dostlar Mahallesi...

Hane olarak büyük fakat imkânları kısıtlı bir mahalleydi: Üç bakkal, bir fırın... Ekmek fırını, bakkala gelen toptancı ile sebze-meyve satan seyyar satıcıların küçük kamyonetleri di-

şında mahalleden doğru düzgün araç bile geçmezdi. Tepecik Mahallesi ile bizim mahalleyi ayıran asfalt yolu araçlardan çok biz çocuklar kullandık; tornetlerimizle. O tornetler, bizim için adeta Formula 1 arabalarıydı.

Mahallemiz dışarıdan bakıldığında bir mahrumiyet bölgesiydi. Ne büyükler ne küçükler için bir park vardı. Ancak ne gam! Tüm mahalle bizim için bir oyun parkıydı. Üstelik adıyla müsemma bir yerd; insanlar komşudan öte, gerçekten dosttu. Kapılara kilit vurulmazdı. Saatlerce sokakta oynadıktan sonra rastgele bir kapıdan içeri girer, mutfaktaki toprak küplerden tasla su içerdik.

Kışın da eğlenirdik ama baharın yeri bambaşkaydı. Bahçeler, yazın izinsiz dalıp koparacağımız meyvelere çiçek açarken, mahallenin ardında yükselen Hüseyin Gazi dağı'nın etekleri çiğdemle kaplanırdı. Biz çocuklar için Mamak'ta bahar demek, çiğdem toplamaya gitmek demekti.

Düşünün, bugün çocuklar evden elli metre uzaktaki mar-

kete dahi tek başına gönderilemezken biz, ailelerimizden habersiz mahallenin dışına çıkar, saatlerce çiğdem toplardık. Korku üzerine kurulu 'güvenlik endüstrisi' henüz hayatımıza girmemişti.

O yıllarda öğrencilerin ensesinde boza pişiren sınavcı ebeveynlerin baskısı da yoktu. Çantayı eve fırlatır, önlüğü de çıkarır çıkarmaz kendimizi sokağa atardık. Onlarca çocuktuk; oyunlarımız da öyle kalabalıktı... Saklambaç, ip atlama, körebe, misket, gazoz kapağı, beş taş, kovboyculuk, yakar top, istop ve elbette futbol...

Yoksun ama mutlu baharlar yaşarız çocuklardık. Hatırlıyorum; araba lastiklerinden yaptığımız çemberleri, üzerinde sokak numarası yazan elektrik direklerine bağlayarak basketbol oynardık. Hey gidi 8. Sokak'ın tabelasını taşıyan o elektrik direği...

Baharla birlikte mahalle futbol turnuvaları başlardı. Tabii sahaya abiler çıkardı, biz izledik. Kale direkleri olan tek sahadada, hafta sonları sabahtan akşama kadar maç oynanırdı. Meşin

topu yalnızca o maçlarda görürdük. Hepimiz top toplayıcı olurduk; sırf bir kez olsun o topa vurabilmek için. Abiler gözümüzde birer futbol yıldızıydı.

Benim için Ankara'da çocuk olmak, hep bir bahar duygusudur. 12 Eylül'ün ağır iklimine denk gelen o yılları, çocuk olmanın aymazlığıyla bugün bile bir bahar gibi hatırlıyorum. Duvarlara kireçle yazılmış o devrimci sloganların pek farkında değildik. Mahalledeki bazı abilerin hapiste olduğunu ise ancak bayram havasına dönen tahliyeleri sırasında öğrenirdik.

Çiğdem toplamaya gittiğimiz Hüseyingazi Dağı'nın tepesinde türbe olduğunu bilirdik; ama bir yanında cezaevi kurulduğundan habersizdik. "Askeriye var" derlerdi, sadece. O yüzden di o taraftaki çiğdemlere gitmeyişimiz demek ki. Çok sonra öğrendik: Bizim için bahar olan o yıllar, nice şirin gecekondulardaki büyükler için uzun bir sonbaharmış...

Ama elbet silinecek o izler ve Mamak'a yeniden ilkbahar gelecek, çocuklar neşe dolacak...

Çocukluğum ve ben, ben ve Ankara

Pelin Batu

Hayatın hangi yıllarının taze, hangi yıllarının pastele çalan bir flulakta kalacağını o anda bilemiyorsunuz. Ankara'da geçen dört yıllık çocukluğum, o yıllardaki kömür siyahı Ankara'nın katranlı parlaklığı gibi solmayan bir fotoğraf. 1988-1991 yılları arasında, çocukluğumun en kırılmalı ve en köklü yıllarında oradaydım. Hayat âdeta beni ben yapacak en saf halini göstermişti. Şimdi geriye dönüp albümleri karıştırdığımda, Ankara sadece doğduğum şehir değil; beni kitap tutkuyla, evime düşkünlüğümlle, kokuların, seslerin, mevsimlerin ve küçük saadetlerin birbirine karıştığı sadeliğiyle sıcak bir hırka gibi kavıyor.

Gaziosmanpaşa'daki evimin sağına uzanan sokak, bizim ince uzun futbol sahamızdı. Asfaltın üzerindeki çatlaklar bile bize ait gibiydi. Tatil günlerinde sabahın erken saatlerinden akşamın alacakaranlığına kadar süren futbol maçları yapardık. Kardeşim ve komşularımızla oynadığımız maçlarda genelde tek kız olduğum için beni kaleye koyarlardı, arada öne koşup başka roller kapmak için uğraşırdım. Gol sevinçlerimiz abartılı, tartışmalarımız ciddi, barışmalarımız bir o kadar hızlıydı. Bazen futbol yerine apartmanın arkasındaki küçük taş bahçede ip atlayıp seksek oynardık. Her taraf kediyse doluydu. Benim ve babamın kaç kedisi vardı? Hatırlayamayacağım kadar çok. Dolaplarımızda doğuran sokak kedileri mi dersiniz, yataklarımıza saklananlar mı? Evin önündeki karadut şemsi-

yelerinin altına girip, dizlerim düşmekten yara bere içinde, dudaklarım ve ellerim duta boyanmış vaziyette eve dönmenin ıtırılı ve huzurlu anılarını unutmadım. O mor lekeler çocukluğumun ve özgürlüğümün nişanıydı. Annemin bir gün bile bizi sokağa salmaktan geri durduğunu bilmiyorum —ki üzerimize çok titreyen ve başımıza bir şey gelecek diye fazlasıyla korkan bir anneydi. O zamanlarda komşudaki birbirini kollar, sınıf diye bir şey konuşulmaz, hissettirilmez ve herkes herkesin çocuğuna sahip çıkardı. "Win/win": Çocukların pestili çıkınca mum gibi oluyor, mis gibi uyuyordu. Bir de tabii Arnavut bir anneniz varsa, cilalı mum oluyorsunuz!

Ankara'daki ikinci adresimiz Papazın Bağ'yıydı. Oraya gitmek başlı başına bir maceraydı. Şehrin içinde olmanıza rağmen her adımda şehirden uzaklaşıp, sık ağaçların labirentine kendimizi bırakırdık. Zaman orada yavaşlardı. Ankara'ya gidene kadar ilk beş senem Kıbrıs'ta, sonraki üç senem Pakistan'da geçmişti. Birinde Akdeniz, diğerinde Himalayaların eteğinde, daha çocuk yaşında doğa meftunu olmuşum. O yüzden Ankara'nın apartman çokluğu ilk başta beni ezmişti ama Papazın Bağ'ına kaçtığımda kendimi çok iyi hissedirdim. Keza annem ve babamız bizi sık sık Gölbaşı'na götürürdü —belki de göl sevdam orada başladı. Bataklığın parlak amfibik yaşamı, suyun altını ısıltısı, annem ve arkadaşlarının tuttuğu balıkları suya atma başlanan tartışmalar, göl kenarındaki pikniklerimiz, tüm gün kuzularla oynayıp onların kesileceğini öğrendikten sonra yaşadığım travmanın eseri ilk şiir... Tüm bunlar bana sazlı ve o zamanlar bakır olan bir coğrafyadan yadigar.

Bir de tabii Ankara deyince, asıl

benim tutkularımı şekillendirmiş, olduğum kişiye evirmiş olan sanatlar geliyor. Annemin çocukluk arkadaşı Işık Yenersu'nun tüm oyunlarını sahne izleyip onun gibi olmak istediğimi biliyorum. Çocuk heyecanımla oyunlar yazıp Işık'a oynardım. Beni ciddiye alan, akıl fikir verip önerilerde bulunan muhteşem bir kadın hatırlıyorum. Sonra konservatuvarda piyano ve solfej eğitimi alırken annemin bir diğer yakın arkadaşı, Bale Bölümü Başkanı İnci Kurşunlu'nun yanına kaçıp provalarını izlerdim. Her pazar klasiik müzik konserine gittiğimi, her hafta bir ya da iki sergiye gidip özellikle Siyah Beyaz'daki sevgili "Nora"ciğimizin oradaki koyu ve katmerli muhabbetleri sofralarına uzayınca, canım babam ve Erdal İnönü ülke siyasetini tartışırken arada sırada maydanoz olup, sonra birbirine yapıştırılan sandalyeler üzerinde uyuyakalmalarımızı hatırlıyorum.

Namütenahi geceler; akıl almaz düzeyde, fizikten felsefeye akan bilgiler... Pazar öğleden sonra babamla sahafları, Tunalı Hilmi'deki kitapçıları ve bazen de Türkiye'de en sevdiğim müzenin başında gelen Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ni gezdiğimiz günler... 8-10 yaşındaki bir çocuğu bu kadar güzellikle çevreler, bu kadar saygıyla ele alır, dinler, sanatın her dalına sokar-sanız, o çocuğun o yaştaki en büyük gayesi, hayran olduğu,

hatta âşık olduğu insanlara öykünüp onlar gibi iyi şeyler yaratmak olur. O açıdan benim Ankara'm Leda Pastanesi'nin limon pastası kıvamında, sıcak, ilham verici bir kozaydı.

O yüzden dört yılın sonunda babamın tayini New York'a çıkınca, kardeşimle ikimizin ne kadar mutsuz olduğunu, nasıl gitmek istemediğimizi tarif edemem. Uzun aylar ağladım. New York'u merak bile etmiyordum. Amerika bana antipatik geliyordu [Sonra NY'un Amerika'yla pek alakasız olduğunu görünce ona da gönlümü kapırdım; heyhat, bu iki senemi (çaldı)]. Ankara, sanki benim çocukluğuma rahmetli annem ve babamın da doğduğu şehirdi. Oradan ayrılırken bir daha asla dönmeyeceğimi hiç bilemezdim. Sonraki yıllarda tanınmaz şekilde büyüdüğünü, ucube projelerle gündeme geldiğini üzülerek izledim ve koptum. Artık Ankara'da yanlarına dönebileceğim bir ailem de yoktu. Ama yine de bazen, gerçekten de kırk yılın başında yolum Ankara'ya düşüp taksicilerin kibarlığına, kimi memurların efendiliğine tanıklık edince, o eski Ankara tadını alıyor, nostalji hastalığının lavantalı kollarına kendimi bırakıyorum. Benim Ankara'm her zaman bir pasajın altındaki sahafta, müzede haşmetli bir şekilde oturmayaya devam eden tanrıçada görünce umutlanıyor, içimde sakladığım o cam kürenin karlarını es-kiden olduğu gibi sallıyorum.

Ayşen Şahin

HAYAL KURMA ATÖLYESİ:

Çocukluk hayalleri

Sanki hep hayatındaymış gibi hissettiğinden nerede ne zaman tanıştığını unuttuğun arkadaşların vardır hani? Genelde hayatı kolaylaştırıcı olurlar, derdini sen anlatmadan anlamış da kapında çözümlerle bitirmiş olurlar. Sonsuz bir anlayış ve sabırla donanmış olurlar. Bir o kadar da dobradırlar. Başkası söylese alınırın o söyleyince iyi niyetinden şüphe etmediğinden kaale alırsın. Neşesi iyidir ama inceden de durgun bir hüznü olur. İşte Şeyma tam da oydu. Kendimi bildim bileli bilir gibiydim onu, dostluğumuz yedi yıllık mı on mu on yedi mi kestiremiyorum.

Bir zamanlar heves ettiğimiz seramik kursunda tanıştık sanırım ya da belki öncesinde tanıştık ve oraya gitme kararını da beraber aldık. İnanın hiç hatırlamıyorum.

Otuz altı yaşımıza kadar küçük tatillere çıktık birlikte, en uygun fiyatlı ve temiz pansiyonları o buldu. Yanık kreminden, yolda atıştırılacak çereze kadar o düşündü. Evlerimizde sayısız buluştuk, çay-kahve, ince dertlenmeler, koca gülüşler. Beraber kiralık ev aradık birbirimize, boya badana yaptık birlikte. Mobilya dönüştürdük, flörtler çekiştirdik, yeni tarifler denedik. Ben arkadaşımı tanımam sanırdım...

Bir anda bir şey oldu. Bir günde. Çok merak ettiğimiz bir lokanta vardı. Maaşı alınca gidelim dedik. Girerken zıplayıp çiçekle süslenmiş, zincirle saçığa sabitlenmiş lokanta tabelasına çaktı bir tane. Birkaç çiçek dö-küldü, tabela langır lungur sallanıyor. "Şeyma n'apıyorsun?" dedim şaşkınlıkla. "Boyum yetiyor mu merak ettim." dedi.

Otuz altı yaşındayız be kadın, ayağımızda dolgu topuklar var,

saçımızı evde maşalamışız. Ya-kışıyor mu? Ses etmedim.

Menüye bakıyoruz, güzel zeytinyağlılar var, adını bilmediğim bazı yöresel yemekler var. Garsonu sıklamadan, yormadan en merak ettiklerimi soruyorum.

Bu gitti tatlı söyledi zart diye. "Kızım yemek yiyeceğiz ya daha?" Canı tatlıyı istemiş, yemek yer doyarsa ya yiyemezseymiş.

Tatlı kaşığı burnuna yapışacak mı diye dendi bir de. Beşinciye şangır şungur kaşık yere düş-tüğünde biraz da sert bir sesle "Şeyma bir dur artık" dedim. Sıkıldım ben, dedi. Masaya parayı bıraktı çıktı dışarı. Hızlı hızlı tabağımı sıyrıp hesabı ödeyip koştu peşinden. Restoran girişindeki merdivenleri iki yukarı bir aşağı seke seke iniyor çıkıyor. O gün değişti bir anda.

Üç dört gün sonra eve çağırdı beni. Girişteki uzun elbise askılığı atmış, zürafa koymuş yerine. Evet gerçekten zürafa. Boyu iki metre civarı eni benim boyum kadar, koridorun yarısını kaplayan bir heykel, obje. Bir çocuk oyun alanı batmış, boşaltıyorlarmış mekânı. Orada görmüş, bir fiyat teklif etmiş. Satmışlar buna. Montları n'apacakmış dedim. "Zürafanın sırtına atacacağım." diyor. Hafta sonu Gülşah'ta buluşacaktık. Onun üç çocuğu var. İkinciyi yapsak mı derken ikizleri oldu. Kocası iş seyahatinde olunca ona gideriz genelde. Bir başına delirmesin üç çocukla diye. Gittik Şeyma aldı çocukları dairenin apartman boşluğuna sıkışmış bahçesine, bir oynuyorlar ki kakhahaları apartmanların duvarlarında yankılanıyor. Bir tanecik dut ağacı var on metrekairelik alan-

da, Şeyma ona çıkmış, çocuklar ayı olmuşlar bu tilki. Bu kıza bir haller oldu diyorum Gülşah'a, "Ay elleme ne zamandır bu kadar uzun yerimde oturmamıştım, bırak oynasınlar." diyor. Arada ben götürüp su, limonata vermesem dehidre olacaktılar. Kan ter içinde bir koşuşturma.

Bir bahar yağmuru başladı da soktuk bunları içeri, gittiler boyama yapmaya. N'aber bile diyemedik Şeyma'ya, bizi gözü görmüyor. Çocuklar yorgunluktan bayılıp uyuyunca oturttuk yanımıza zorla. Çok da güzel resimler yapmış kerata, bir de oyun hamurundan hayvanat bahçesi. Onları bozmamıza izin vermedi. Eve götürüp kurutacakmış.

Gülşah bir ara "Kızım sen bu kadar çocuk seviyordun ya, evimi seviyorum falan ama nasıl desem gerçek bir tatminim hiç yoktu, gerçek bir hevesim, heyecanım yoktu. Geçen bir yabancı filmde duydum. En az bir çocukluk hayalini gerçekleştirmezsen ömrünce tamamlanmış hissedemezsin diyordu. Bak bu olabilir dedim, düşündüm çocukluk hayalimi. Annemi 9 yaşında kaybettim. Babam iki çocuğa bir başına bakacak diye helak oldu. Bana hep "Sen artık ablasın, bu evi sen çekip çevireceksin" denildi. "Kardeşine örnek ol, babana destek ol, etra-

fa iyi ol, okulda başarılı ol, kızma, bağırma, ağlama, yakışıyor mu hiç senin gibi koca kıza?" Benim hiç çocukluk hayalim olmamış. Ev işinden vakit bulamamışım hayal kurmaya. Hep bir şeyler yetiştirmişim kendimi, babamı, kardeşimi kurtarabilmek için. İyi okul kazan, devlet okulu kazan, burs kazan, iş bul, staj yap, yemek yap, ütü yap, babanın kaygılarını rahatlat, kardeşine güven ver... Benim çocukluğum yok. Ben çocuk yapmak istemiyorum, çocuk bakmak istemiyorum. Çocuk olmak istiyorum. Biliyor musun kızdığınız yaramazlıklarını düşünerek yapmıyorum ben, kendimi bildim bileli o tabelalara zıplayıp vurmak istedim ama kendimi hep tuttum. Boyama kitaplarına bakıp bakıp gidip evde dolapları boyadım. Hep canım şeker çekti hiç almadım. Beni biraz salın, çocuk olacağım ben. Hayalimi bulana kadar."

Otuz altı yaşında on beş yıldır çalıştığı lojistik şirketinden ayrılıp oyun ablası oldu önce Şeyma. Geçinebilecek mi dedik ama öyle iyi bir oyun ablası oldu ki her gün ve saati doldu.

Üç sene sonra İngiltere'de bir şatodaki uluslararası çocuk kampına eğitmen olarak gitti. Harika bir veda partisi verdi. Çocuklar gibi eğlendik. Hayalini bulmuş. Yoklukla geçen hayattan sonra zirveye çıkıp bir şatoda bir süre yaşamak istiyormuş. Gideli çok oldu. Geçenlerde haberlerde görmüşsünüzdür: üç yüz kadın bir araya gelip bir şato satın aldı. Kadınlar için kamp yapacaklarmış. Birinin adı Şeyma. Şimdi dönüp bakıyorum yarım kalmış çocuklukluklarımıza, gerçek bir çocukluk yaşayabilseydik, her birimiz ne-relerde olacaktık acaba?

ÇANKAYA BELEDİYESİ GÜNDÜZ BAKIM EVİ ÖĞRENCİLERİ SERGİSİ

20 Nisan 2026 - Saat 11.00
Atatürk Sanat Merkezi
Fuaye Alanı

1000 ÇOCUK KOROSU

23 Nisan 2026 - Saat: 15.00
Atatürk Sanat Merkezi
Kırmızı Salon

DOLUDİZGİN BAND

25 Nisan 2026 - Saat: 18.00
Kuğulu Park

ÇOCUK ŞENLİĞİ

26 Nisan 2026 - Saat: 13.00
İsmet İnönü Parki

Çankaya Belediyesi
Atatürk Sanat Merkezi
Mustafa Kemal Mahallesi 2159. Cade

Çankaya Belediyesi
İsmet İnönü Parki
Birlik Mahallesi 365 AVM Yanı

Kuğulu Park
Tunalı Hilmi Caddesi ile
Atatürk Bulvarı kesişimi

CUMHURİYETİN KALBI
ÇANKAYA

HÜSEYİN CAN
Güner
ÇANKAYA
BELEDİYE BAŞKANI

Çankaya
BELEDİYESİ

Haydar Ergülen

Gençlik

Gençtik, geldik, geçtik... Güzel bir uyum içinde sözcükler. Öteyandan “gençliğin insanın en güzel çağı olduğunu söyleyenin alnını karışırım” diyen eski gençler de var. Her birine biraz hak vererek ben yine de bir gençlik güzelleme yapmam isterim. Galiba gençlik deyince, hele Ankara deyince de yaptığım hep budur. Çünkü ikisinin birbirine bunca yakıştığı bir gençlik ve kent zor bulunur.

Gençliği çoğunlukla üniversite yılları gibi düşünür ve öyle anımsarız ama, bana kalırsa, tam da ortaokuldan sonra başlayan çağ. Dönem demek istemem, pedagojik, tarihsel, sosyolojik olarak böyle adlandırılır kuşkusuz, ama edebi ve en çok da ‘ebedi’ olarak bir çağdır gençlik. Türkünün, ardından yana yakıla söylediği gibi, “*sevgülüm geçiyor gençlik çağları/ya beni de götür ya sen de gitme!*”

Ben türkü dinleyenlerdenim, büyük sözü dinler gibi türkü sözü de dinlerim. Ünlü bir romanın “rüzgâr nereye çağırırsa, yürek oraya” diye uzatabileceğimiz adı gibi, türküyü kim çağırırsa, türkü nereye çağırırsa, kötü edebiyat yapayım, yüreğimden de önce giderim! Hele Ankara’ya diye yinelemeye gerek yoksa da, duyguyu yenilemek her zaman gerekiyor.

“Ankaranın nesini..?” diye çatılan

kaşları, sorgulayan bakışları, iki yana sallanan kafaları, yazıyı tam da burasında okumayı bırakanları, görmesem de anlıyorum, anlamaya çalışıyorum. Hepsinin haklı olduğunu düşünüyorum. Bu inadına, intikam duygusuyla yapılan işleri, beldeyi ‘mamur’ yerine ‘mağdur’ yapmalarını kim bağışlayabilir? Küçük, güzel, düzenli ve en önemlisi bozkırda kurulmuş Cumhuriyet’in başkenti olarak taşıdığı hafif ‘gizem’le de memleketin anayasası, tapu senedi, laiklik sözleşmesi ve halkçılık kurtulayı gibi daha pek çok özelliği kendinde barındırması, ülkenin yetişmiş insanların öğrenciliklerini orada geçirmiş olmaları, Siyasaldan Dil Tarihten, Hacettepe’den, Gaziden, ODTÜ’den ‘memleket görevine’ gitmiş olmaları, bunların da tıpkı Mülkiye Marş’ında söylendiği gibi “*Başka bir aşk istemez/aşkınla çarpır kalbimiz*” coşkusuyla yapılması, çağdaş bir ülkenin, Kurtuluş Savaşıyla kurulmuş başkentini ‘mağrur’ yapmıyordu ama, ‘mamur’ bir geleceğin mimari çizgileri de kent belleğine işleniyordu...

Durun, ben bunları anlatmaya çıktım, “Ankara Rüzgârı” şarkısının “*Her gelen ağladı, kalbini bağladı/Ankara kızlarına*” sözlerine benzer biçimde, Ankara’ya taşradan, benim gibi, komşusu Eskişehir’den, gelen kızlı-erkekli öğrencilerin, Ankara’ya “kalbini bağladı” ritminde ortaklaşan duygusuydu bu, duyguyu bağiydi.

Yalnızca Ankara Rüzgârı’yla gelip orada kalmıyordu, okulu bitirip Ankaradan ayrılırken diplomanın yanına usulca bağlanıyordu o duygu. Bu yazı on dandır, Ankara’yı öyle anmak, öyle yaşamaktadır hâlâ. Belki de en çok, artık Ankarada olmayıp ondan uzağa düşenlerin, orada genç olmanın güzelliğini, kederini, neşesini, ağırlığını, hafifliğini duyanların anlayabileceği bir ‘daüssıla’dır.

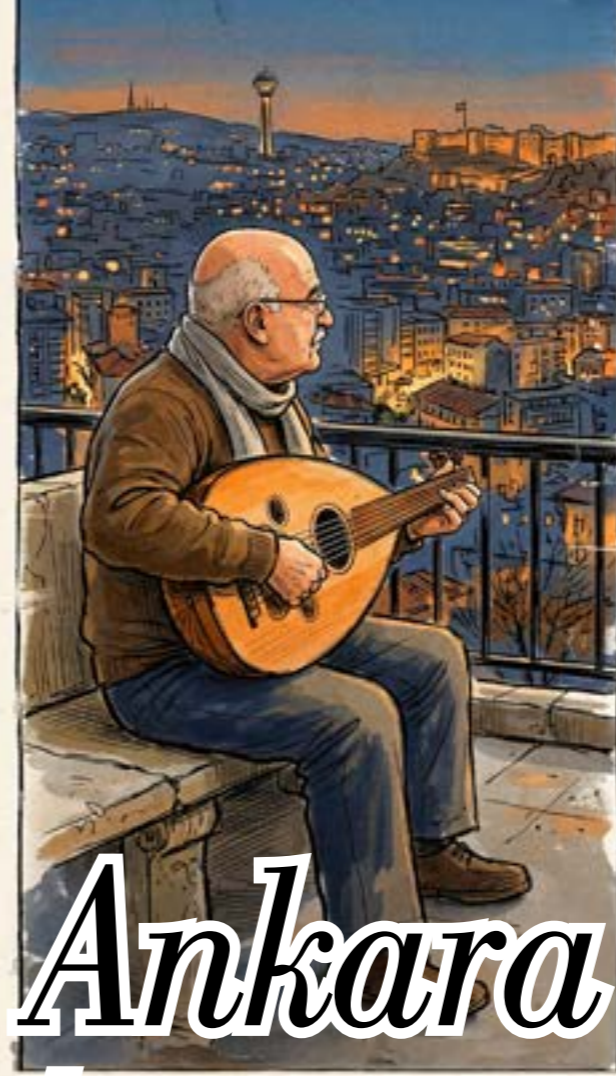
Ankara çeyrek asır öksüz bırakılmışlığına, hor görülmüşlüğüne, Cumhuriyet’in başkenti olduğu için bile isteye kötü bakılmışlığına, onu kent olamamış bir kasaba irisine dönüştürmek isteyen zevksiz ve görgüsüz bir türedi yönetimine karşın, bozkırın çıplak doğasının esinlediği bir sağlamlık içinde, sınanmış olduğunun bilinciyle, kurucularının onda bulunduğu neşeyle direnmeyi başardı. Ankara kızlarına kalbini bağlamakta da bu neşe var, “*Ankara Ankara güzel Ankara/senden yaradım umar her düşen dara*” dizelelerinde de, hemen sonrasında “*Yetersin onlara güzel Ankara*” demenin neşesiyle apayrı!

Sokaklara taşan, şehre bulaşan, gecelerle tanışan bir neşe mi bu peki? Hayır! İçsel, ama içten bir neşe, Turgut Uyar’ın “Acıyor” şiirinde duran: “*Kasaba meyhanesi gibi/Kahkahası gün ışığına vurup da/övede beride yansımayan*”. An-

karada 10 yıl yaşadım onunla, 1972-82 yılları arasında, yaşlandıkça neşe katsayımında da bir yükseliş olunca anladım ki, bu Ankara’ya özgüdür! Eski görgü gereği, ona konuk olanları uğurlarken, hem unutmaları hem de gittikleri yerlerde gerekli olur diye armağan verir, hele genç onunla tanışmış ve yaşamış olanlara! Ayrılrınız, başka kentlere, ülkelere gidersiniz, hep içinizde Ankara özlemiyle birlikte bir ağlama duygusu baş göstermez asla... İnce bir duman halinde Ankara neşesi ortaya, “ben seni hiç terk eder miyim genç?” der. Yalnızca evlerde yaşanmaz sanıldığı gibi, Ankaradan uzak ellerde de yaşanır! Çok uzun yıllardır, çok uzaklarda yaşayanların memleket hasretine benzer Ankara neşesi, özleyince gözünüzün önünde, gönlünüzde beliririr hemen.

Konuştığımız, en büyük parkının adı Gençlik Parkı olan bir kent, o da “*vatan mahzun, ben mahzun*” dediği gibi şairin, eski gençliğine, eski neşesine, ez-cümle eski Türkiye’sine kavuşmayı bekliyor, hepimiz gibi!

Nostaljidən 70’ler Ankara’sı gibi göz gözü görmeyecek birazdan, gençliğin neşesinden konuşalım, “*Ankarada aşk olmak zor iki gözüm*” diyen şarkıya, “Ankarada genç olmak neşeli be iki gözüm” diye gülümseyelim!

Ankara tingır mingır

Ahmet İnam

Salâh Ağabeyime (Salâh Birsel) bir vakitler sormuştum: “Salâh Abi, sen *Boğaziçi Şıngır Mıngır* diyorsun, ben de ‘Ankara tingır mingır’ dersem, ne dersin?” Bir şey demedi, elbette. Nedenini çok sonraları anladım. *Salâh Bey Tarihi*’nde yerim yoktu. Düşündüm. Ankara Sevinci için “Ankara takur tukur” desem olmaz, kuru olur çünkü; “Ankara tiril tiril” desem, resmi giysiler için uygun ama Ankaranın her yanı resmi değil. Canlı, heyecanlı. Mahzun. Yerlerine beton binalar dikilen üzüm bağlarının Dionysos’a yakınmaları-

nı az duymadım ben. “Ankara mışıl mışıl” desem ayıp olur, “Ankara harıl harıl” desem de. Ben iyisi mi Salâh Ağabeyime sunduğum gibi “Ankara Tıngır Mıngır” diyeyim, çünkü bu seste “sevincin se-si” çıkıyor.

Bir kez Ankara bir “yer.” Bu gezegende görmüş geçirmiş bir “yer.” Bu yerin “tinini” (ruhunu), varsa cinini duymadan sevincini nasıl duyarsınız? Tini ve cinini duyulur Ankara sevinci (Cin=Daimon. Platon’un, Diotima Ana’nın Aşk!).

Böylesi bir sevinci nasıl yaşayabilirim diye düşlere daldım.

Bir düş deneyi (*Träume Experiment*) yaşamaya karar verdim. Düşünce deneyi (*Gedanken Experiment*) bilim ve düşünce insanların işi. Ben düşü bir deneye düşlerle (*Träume*) deney yaparım. Laboratuvarım göz kapaklarının arkasındadır.

Bu deneyi yapabilmem için müziğe gereksinimim var. Uđumu yıllarca dokunulmadan durduğu yerden, tavan arasından indirip çalarak deneye başlamalıyım. Gerçek şu ki, yıllarca uğraşıp da bir türlü doğru dürüst çalmayı öğrenemediğim için yalnızlığa terk ettiğim bir uddu o. Şimdi sevincimin sesini duymak için çalacağım. Bu kez başaracağım. Sevinç insana uğunu çaldırır.

Çalacağım da ne çalacağım? İstersem hemen bir beste yapar, kendi bestemi çalarım ama o zaman da örneğin Sadedtin (Kaynak) Ağabeyime ayıp olur. Hele Selahattin Pınar’ın o ağır, içli hüznüne. İyisi mi çalmaya raks aksağı bir hüseyini ile başlayayım: “*Güller Koymuşsun Vazoya/ Yanakların Gülden Oya/ Eğildikçe koklamaya/ Güller Güllere Karşın*.” Sevincimin sesi bu sözleri dönüştürüyor: “*Sevinç koydum ben oraya/ Bulun araya araya/ Varırsanız Ankaraya/ Düşler düşlere karşın*.” Altmış yıldır ben Ankara sevincini hep تنها ara sokaklarda, oralandaki nadir insanlarla, nadir ağaçlarla yaşadım.

Uđumu sırtıma vurup faytoncu Ömer’i arıyorum. (Homeros diyorum ona) “Ömer hazırlan, bu gece üçten sonra Ankara caddelerinde sevince çıkacağız. Faytonun iki yanındaki lambaları yanık olsun. Körüğü aynalı olsun” (Bir Yozgat türküsünde aynalı körük olmazsa ben gelin gitmem deniyor. Orada körük hem fayton körüğü hem de o yörede gölük diye anılan eşek ya da at anlamında. Ben

de o gelin gibi aynalı körük ısımarlıyorum Homeros’a). Fayton’u (Φαέθων) Homeros’ta keşfettim. Güneş Tanrısı Helios’un oğlu. Arabasıyla göklerde dolaşılıyor. Ben de Ömer’in faytonuyla Ankara caddelerinde dolaşacağım. Kızılay’dan Cebeci’ye, oradan Ulus’a uzanacağım. Atların çektiği faytonla değil elbette. Ankarada faytonla ancak onlar için ayrılmış parklarda dolaşabilirsiniz. Altınpark, Sincan Park gibi. Ömer o parklardan geliyor.

Ömer, Homeros dediğim, sevincimi nasıl yaşayacağımı anlıyor: “Faytonla sokaklara çıkmayacağımıza göre, şöyle yapacağız: Faytonu kamyonun arkasına koyarız, sen de faytonun içine girer otursun uğunla. Korkma faytonun iki yanındaki lambalar yanık olacak.” - “Peki ama Homeros, böylesi pek komik olmuyor mu, sünnet çocukları gibi kamyonun üstünde, faytonun içinde?” - “Senin sevinçlerin zaten çoğu kez tuhaf olmamış mıdır? Farklı bir Ankara yaşayacaksın gün doğumuna kadar. Bakarsın Dionysos bile çıkabilir karşımıza bir sokak başında.”

Haklıydı Ömer. Fayton, Ankara, Sevinç, Homeros’la birlikte böyle yaşanabilirdi. Uđumu gecenin sesini bastırmamak için yavaşça çalacaktım. Ömer belki de karşımıza Dionysos çıkar derken benim müziğimle dalga geçiyordu. Durumumuzda trajik olan hiçbir şey yoktu. Kamyonun arkasındaki süslü, lambalı körükle ancak bizim Samsatlı Loukianos’un hicivlerine konu olabiliirdim. Ömer benim faytona binerken, “inşallah tanidik birilerine rastlamayız” diyordu. Ömer’i sakinleştirdim: “Bakarsın yola çıkar çıkmaz Helios oğlu Faethon alır bizi uçurur Ankara semalarında, şu acılı, kaygılı dünyayı biraz olsun gülümsetiriz.”

Hande
Çiğdemoğlu

Çiçek açan badem ağacı

Sevgili Arkadaşım Bahar,

Bundan tam 26 yıl evvel sana ilk mektubumu yazarken de böyle demiştim. Oysa henüz arkadaş değildik; birbirimiz hakkında öğretmenlerimizin elimize verdiği kâğıtta yazan kadarını biliyorduk. *Bahar Çelik, 4. Sınıf Öğrencisi, Ankara'da yaşıyor.* Mahalle arkadaşı ya da sınıf arkadaşının ne demek olduğunu biliyordum ama mektup arkadaşını ilk kez duyuyordum. Yüzünü hiç görmediğin, birlikte sek sek oynamadığın, süslü kalemlerini değil tokuş etmediğin biriyle arkadaş olunabiliyor muydu? Hem de sadece birbirine mektup yazarak. Yine de sana yazdığım ilk mektubun başına “Sevgili Arkadaşım” demiştim. Sonrası da tam bir bocalama. Kalbim kadar beyaz o çizgili dosya kâğıdına yaptığım kenar süsünü becerememiştim. Çizgilerle birbirine bağladığım sütunlar zincir yerine soba borusuna benzemişti. Üstelik yazım berbattı. Parmaklarım öyle acıyordu ki kalem istediğim gibi tutamıyordum. Tırnaklarımı kendim kesmeye yeni başlamıştım, sol elimle sağ elimdeki tırnakları hep dibinden kesiyordum.

Tırnaklarımı hâlâ dibinden kesiyorum. Ve hâlâ sana yazdığım mektupların başına “sevgili ar-

kadaşım” yazıyorum. Bu iki kelimenin her harfi, artık uzun yılların dostluğu ve yoldaşlığı ile parlıyor. Düşünüyorum da, bu zarfların içine ne çok şey sığırdı. Sevinci, kederi, gururu, öfkeyi, acıyı ve neşeyi yani bir ömrü birbirimizin tanıklığında yaşadık. Çocukluk ve ilk gençlik koşu koşa bitti. Son gençliğimizi yaşadığımız şu günlerin daha aydınlık olacağını umuyordum. Ama biliyorum ki dünya durmadıkça ışık kaybolmaz. Kendimi kedere teslim etmiyorum. Kalbim zihnim her an seninle. Ama elim kaleme çok zor gidiyor. Sanki kulaktan kulağa fısıldaşarak ettiğimiz sohbeti birileri dinliyor gibi rahatsızım. Mektubumu senden önce bir infaz koruma memurunun okuması bana edalet tutulmasının da bir an önce sonlanacağına inanıyorum. Sen de inan lütfen.

Hatırlar mısın, sanırım 14 yaşın-

daydık; bana gönderdiğin mektubun neredeyse tamamında Vincent van Gogh'un “Almond Blossom” tablosundan bahsetmiştin. Çiçek açan badem ağacı. Vincent'in kendi adını verdikleri için onurlandığı yeğeni için yaptığı o yağlı boya tablo. Dünyaya yeni gelmiş bir insanın, yepyeni bir hayat başlangıcının ressamı nasıl coşkun bir umuda sevk ettiğini bu yüzden hayatının en sabırlı ve en özenli yaptığını anlattım. Mektubun içinde bir de renkli fotokopi çıkmıştı. Ona uzun uzun bakmıştım. Sahiden pürüzsüz bir mavilik içinde patlamış beyaz badem çiçekleri, nabzımı yükselten o öfkeli ilk gençlik isyanımı bastırılmıştı. İçime iyimserlik, huzur, umut gibi o yaşımızın pek de uğramadığı duygular dolmuştu. “Dikkatle bakarsan,” demiştin; “resimde bir yer ya da gök çizgisi yok, bir başlangıç ve bitiş çizgisi de... Sanki bir badem ağacının dibinde sırtüstü uzanmışsın ve gökyüzü ile arana bu muhteşem çiçekli dallar girmiş.” Mektubunun sonunda bir gün Amsterdam'a gitmeyi ressamın adını

taşıyan müzede tabloyu görmeyi ne kadar istediğini yazmıştın. “Bunu birlikte yapalım mı? Bu bizim ilk ortak hayalimiz olsun mu?” diye sormuştun. Kalbimden masmavi rüzgârlar geçmiş, sana cevap yazmak için kalemi kâğıdı elime almadan “Olsun!” demiştim. “Bu bizim ilk ortak hayalimiz olsun.”

Sonrasında ne çok hayal kurduk. Gerçekleştirdiklerimiz ise hiç de az değil. Aynı anda gitar çalmayı öğrendik mesela. Başka okullarda da olsak aynı mesleğin eğitimini aldık. Birlikte tatil yaptık, yağmur yağarken denize girdik. En çok da aynı şehirde yaşamayı hayal etmiştik. Benim tereddüt etmeden kabul ettiğim kariyerime Ankara'da devam etme fırsatıyla, seni Ankara'dan alıp İstanbul'un o en soğuk yerine kapatmaları aynı zamana denk gelmişti. Bazen hayat, hayalleri kendi oyunbazlığı ile eğip büküyor. Bilmediği şey, bizim gibilerin oyunu tekrar ve tekrar kurma inadı.

Bu mektubu postalamadan bir-

kaç saat önce sana kapağında “Almond Blossom” resmi olan bir defter aldım. Bu kapağa dokunup sayfaları açtığımda için iyimserlik ve umutla dolsun istedim. Tıpkı yıllar önce senin bana gönderdiğin resimde benim hissettiklerim gibi. Hem belki içine o kimselere göstermediğin şiirlerini yazarsın. Defteri ve okumanı istediğim birkaç kitabı satın alıp Dost Kitabevi'nden çıktım. Oradan, senin tarif ettiğin gibi Karanfil Sokak'a yürüdüm. Sanki yanımdaymışsın gibi seninle sohbet ettim. Ankara nisanının ne kadar farklı olduğunu, baharın gelmek için ne kadar nazlandığını ve sabah güneşe aldanıp incecik bir ceketle evden çıkıp akşam dönerken soğuktan nasıl titrediğimi anlattım durdum. Bunu ancak Ankara acemisi biri yapar diyerek kıs kıs güldüğün gözümün önüne geldi. Önce kızır gibi yaptım sonra ben de güldüm. Mektuplarında yıllar yılı kardan, do-ludan, kırıktan bahsettin ama nisanın zemheri arttığı günlerinden hiç söz etmemiştin. Ben nereden bileyim, Ankara baharı-

nın İstanbul'daki gibi birdenbire ve coşkulu patlamadığını. Seninle sohbetimiz Yüksel Caddesi'ne dönünce bitti. Çünkü uzaktan dalları bembeyaz çiçeklerle kaplı o ağacı gördüm. Başta onu erik ağacı sandım. Ne de olsa bizim oralarda güneşe aldanıp ilk çiçek patlatan ağaç erikti. İçimden şu bilge ağaç bile güneşe aldanmış benim aldanmam gayet normal diyerek kendimi teselli ederek ağacın yanına yaklaştım. O kadar güzeldi ki, bu dalları bembeyaz öpücüklerle bezenmiş ağaç karşısında büyülenmişim. Benim ağacın etrafında dolandığımı gören yaşlıca bir teyze, yanımda geçerken yavaşladı. “Badem ağacı,” dedi. “Yazık her sene böyle açar, sonra çiçekleri donu yer.” Teyze yoluna devam ederken benim içime bir keder çöreklenmişti. Demek bu badem ağacıydı. Demek bu narin çiçekler, baharı kutlamak isterken kışa teslim olacaktı. Ağacın dibindeki bankta bir süre kıpırtısız oturdum. Sonra çantamdan sana aldığım defteri çıkardım. Etraftakilerin şaşkın bakışlarına aldırmadan ban-

ka sırt üstü uzandım. Defteri göğsüme bastırıp badem ağacının çiçekli dallarına baktım. Arkasına iyimser bir maviyi almış sabırlı dallar ve umuduyla direnci birbiriyle yarışan o harikulade badem çiçekleri şimdi gözümün önündeydi. Sanki seninle Van Gogh müzesinde Almond Blossom tablosunun karşısındaydık. İçimdeki bulutlar dağılmaya başlamıştı. O an sert bir rüzgâr esti. Ağacın dallarından bir çiçek koptu, göğsümdeki defterin üzerine düştü. Sonra bir tane, sonra bir tane daha. Bundan tam 136 yıl önce yapılmış bir tablonun reproduksiyonunun üzeri şimdi gerçek badem çiçekleri ile doluydu. Defteri iki elimle usulca tutarak çiçekleri düşürmeden kalkmayı başardım. Neyse ki rüzgâr bir anda esip gitmiş, hava yine durmuştu. Bu defterle birlikte sana bu çiçekleri de göndermeliydim. Defteri kucağımda kıpırdatmadan tutarak az evvel kendim için aldığım şeffaf bandı çantamdan çıkardım. Ve daldan koparak sana gelmeye niyet etmiş onlarca çiçeği def-

terin kapağına yapıştırdım. Ne yanımdan geçen insanların bakışları, ne kendini gittikçe hissettiren ayaz beni caydırmadı. Tek tek, özenle ve inanır mısın bir tanesini bile yere düşürmeden hepsini defterin kapağıyla birleştirdim.

Şimdi sıra sende arkadaşım. Bu defter, umudun defteri olsun. Kıvrılgan görünen ama alabildiğine inatçı bir umudun defteri. Tıpkı badem çiçekleri gibi. Sen de biliyorsun ki bazı baharlar gecikiyor, ayazı, rüzgârı, soğuğu gören bazı çiçekler savruluyor. Ama ağaç vazgeçmiyor, kalan dirençli çiçekleriyle dimdik ayakta duruyor. Ve emin ol; o bahar eninde sonunda geliyor. Ben de eminim ki sen, o ayazı yese bile dalına sımsıkı yapışmış, baharın gerçek güneşini görmeye inat etmiş ve bunu çok ama çok yakında başaracak bembeyaz bir badem çiçeğisin. Sen ismiyle müsemma baharın ta kendisi, benim sevgili arkadaşımın.

Çok yakında görüşmek, kucaklaşmak, o badem ağacının altından buluşmak üzere...

**Nebil
Özgentürk**

Çocuklar düşse kalka büyür!

Çocukların yurdu yoktur... Tüm dünya çocuklarıdır.

Ama dünya zalimleri ve delileri, en büyük kötülüğü çocuklara yapıyor...

Hele şu yakın zamanlara, Gazze'ye, Tahran'a baksanıza!..

Yemek ve su kuyruğunda açlık, susuzluk içinde çocuk fotoğrafları gelip geçiyor önümüzden... Ya da okula atılan bombalar... Paramparça olan kız çocukları... Yaralı ya da cansız bedenler. Kahredici, hem de çokkk.

Evet... Fark etmişsinizdir dostlar...

Karanfil'in bu sayısında çocukluk üzerine turlayacağız... 23 Nisan 2026 da kapımızdayken.

30 yıl boyunca biyografi ağırlıklı yazılar yazdım... Her keşimden, her alandan yaşam öyküleri!

Çocukluğa da uzandık çoğu zaman.

Sayfada yerimiz yurdumuz yettiğince, kimi isimlerin çocukluk dönemlerini paylaşacağım sizlerle...

Kemalettin Tuğcu'dan başlayalım.

Kemalettin Tuğcu...

Bir çocuk hikâyecisiydi... Çocukluğumuzun gözyaşı, zekâ ve duygu yaşamızın karbon kâğıdıydı. Tommiks'ler, Teksas'lar, Zagor'larla birlikte, gözyaşları içinde bir de Kemalettin Tuğcu'nun Sokak Çocuğu'nu, Ek-

mek Parasını, Yolunu Şaşırın Adam'ını, Görmeyen Yavrusu'nu, Eskici Baha'sını ve daha nice hikâye kitabını okurdu çocuklar, hatta büyükler... Okuma yazma bilmeyen yaşlılar da çocuklara okuturdu bu ağlatan hikâyeleri. Hatta birçoğu da bu sayede okumayı sökerdi.

Okudukça ağlar, ağladıkça okurdu yediden yetmişe herkes. Çok sattığı ve epeyce para kazandırdığı için, kitapçı vitrinlerinin en değerli eserleri "Kemalettin Tuğcu" nunkiler olurdu.

Eleştirmen ve yazın dünyasının ileri gelenleri ise çok ağlatığı için "salya sümük hikâyecisi" derdi onun için. Hatta daha da ileri giderek, "Hikâyelerinin konusu incir çekirdeğini bile doldurmaz" diye suçlardı. Bazıları da, "çocukluğumuzu karartan yazar" diye eleştirirdi onu. Kısacası eleştirmenler, edebiyatçı bile saymazdı onu, edebiyat tarihçileri de adını hiç anmazdı. Tüm bunlar belki doğru, belki yanlış ama kim ne derse desin, o, "Çocukların Kemalettin Dedesi"ydi. Kahramanların çoğu çocuktu...

1902 Çengelköy doğumluymuştu Kemalettin Tuğcu.

Üç padişah, dokuz cumhurbaşkanı görmüştü.

Yani Meşrutiyet'i, Hürriyet'i ve Cumhuriyet'i yaşamıştı. Ayakları sakat doğmuştu, sonraki yıllarda ameliyatlar, sınavlar derken, okula gidememiş, eve kapanmak zorunda kalmıştı Kemalettin Tuğcu...

Evde, kendi kendine öğrenmişti okumayı... Ve asker babasının kütüphanesinde, kitapları birer birer çekip okumuş ve kendi kendini yetiştirmişti. Engelliliğini avantaja çevirmişti böylece...

"Çünkü yapacak bir şeyim yoktu. Bütün gün evde otuyordum... Sokaklarda oynayamıyordum, okula gidemiyordum, acı çekiyordum ve bunalmıştım içindeydim. Avunmak için kendimi şiir ve yazıya veriyordum." diyecekti.

Kemalettin Tuğcu, o acılı, içine kapanık, soğuk ve yalnız geçen çocukluk ve ilk gençlik zamanlarının ardından, hayal dünyasını zorlayacak ve seri biçimde çocuk öyküleri yazacaktı. Ticari ağırlıklı kitaplar basan yayıncılar Kemalettin Tuğcu'yu keşfedecek ve satış rekorları kıracaktı... O gözyaşıyla başlayıp mutlu sonla biten Tuğcu öykülerinin

den "cep fotoroman"lar üretilecek, filmler yapılacaktı... Nesilden nesile okuma yolculuğunda, Kemalettin Tuğcu durağına uğramayan kalmayacaktı san ki... Çocukluk işte!

Yaşar Kemal'in Yetimliği!

Çocukluğu zor, çok zor geçen bir yazardır Yaşar Kemal...

Çocukken kaybeder tek gözünü; eniştesi, kaza sonucu keskin bir kamayı saplamıştır sağ gözüne.

Tek gözle dünyayı tanımaya koyulacak. Tek gözle dünyasını kuracaktır...

Çocuk yaşlarda dilini kaybedecektir... 6-7 yıl kekeme kalacaktır... Köy meydanında akran zorbalığı yaşayacaktır bu yüzden...

Küçük Kemal de eline geçen destanlarla avunacaktır... Ancak okur-yazar olduktan sonra kekemelikten kurtulur!

Ve çocuk gözü babasının öldürülmesini görecek.

"Mesela babamı öldürdüler benim. Camideydim bir gün, babamın yanındaydım. Geldi adam vurdu." Babasını camide namaz kılarken öldüreceklerdi, evet...

O akşam, sabaha kadar, "yüreğim yanıyor" diye ağladı Kemal... İşte kekemeliğine sebep de buydu...

Yalnız türkü söylerken kekeleyordu...

Babasının ölümüne, cinayete, çok sarsılıp çok üzülen Yaşar Kemal, uzun süre mezarlıkların önünden dahi geçmedi.

Ancak ömrünün son yıllarında babasının mezarını ziyaret edebilecekti. Olayın travmasını uzun süre atlattığı için...

Çocukluğunda canının her istediğini yaptığını, âşıkların an-

lattığı destanları, eşkıya hikâyelerini dinleyerek büyüdüğünü anlatırdı. "Ben köyden ayrılıp şehre düşünce çocukların çocuk olduğunu anladım. Elbette çocukluk biz de ama hiç kimse bize küçültücü bir davranışta bulunmadı. Bizim köyde çocuklar da insandı." diyecekti, kendini anlattığı kitabında.

Çocukluğun hüznü yılları işte...

Neşet Ertaş Parmakları...

Ustaların ustası Neşet Ertaş 300'ü aşkın beste yapar ama 15 yıl kadar sazına dokunamaz... Parmakları hareket etmez.

Peki, nasıl olmuştu da bir gecede parmakları kilitlenmişti Neşet Ertaş'ın?

Babası Muharrem Ertaş'la, köy köy, düğün düğün dolaştığı çocuk yaşlarına kadar uzanıyor bunun nedeni.

Kırşehir'de ve civar şehirlerde ekme parasına çıktığı zamanlar! 10-15 yıl kadar sünnet törenlerinde, düğünlerde çalıp söylemişler baba-oğul.

Düğün yerinde kurulan sofralarda içki içer olmuşlar hâliyle. Çocuk Neşet de içecekti!

Biraz mecburiyetten, biraz da "içmezsek ayıp olur" duygusuyla! Ve yıllar boyu "zorunlu" olarak kaldırılan kadehler, çeyrek asır sonra bedel ödetecektir Ertaş'a. Parmaklar hassasiyetini yitirecektir.

Neyse ki 1970'lerin sonunda bir yolunu bulup yurt dışına gidecek, Almanya'da çok uzun süren tedavi görecekti ve bir vesileyle yerleşecekti de... Düğün, sünnet orada da olacaktı elbette. Ve 2000 yılında Türkiye'ye dönüşü ise muhteşem olacaktı...

Çocukluğunu hiç unutmaya- caktı ömrünün son baharında!

Ahhh! Yoksul çocukluğum diyerek!..

Aziz Sançar'ın Karıncaları

Nobel ödüllü bilim insanımız Aziz Sançar'ın çocukluğu, rengârenk bahçelerin, bağların arasında Mardin'de geçmişti.

"Fakir değildik. Güzel bir evimiz vardı ama paramız yoktu. Kardeşler duymak istemez ama orta üçe kadar ayakkabı giyemedik, sadece okula gittiğimizde ayakkabı giyerdik. Ayakkabı alacak paramız yoktu çünkü. Yani yoksul değildik ama durum öyleydi. Sadece biz değil herkes öyleydi. Öyle bir köylü çocuğu olarak büyüdüm."

Sançar, ilk ortaokul ve lise eğitiminin çok verimli geçtiğini söylemişti sohbetimizde... "Mardin okullarında gördüğüm eğitimi İstanbul'dakilere değişmem." diyecek ve devam edecekti:

"Köy Enstitüsü mezunlarıydı öğretmenlerim. Cumhuriyet idealizmiyle yetmişmişler bizi de öyle yetiştirdiler. Tabii ki onlara şükran borçluyum. Nobel ödülümde onların da emeği vardır."

Aziz Sançar'ın şaşırtıcı olduğu kadar "bilim adamı olacak çocuk" dedirten bir çocukluk anısı daha var! Mardin Savur'da okuduğu yıllar... Öğleden sonra ders biter, tüm çocuklar evine döner. Küçük Aziz okulun avlusundadır. Karıncaların peşindedir. Yüzlerce karınca, ağaç gövdesinden toprağa doğru sürü halinde. Nasıl bir yol izlerler, sonunda nerede dururlar. Bunu keşfetmeye çalışır. Karınca, zaman, mekân!

Çocuk merakı işte.

BÜYÜKLERİN EGEMENLİK, ÇOCUKLARIN BAYRAMI KUTLU OLSUN.

Özge
Mumcu
Aybars

Nihayet nisan ayı geldi. Ankara kışının bitmek bilmeyen, sonsuza kadar süren griliği uzun yerini güneşli günlere bırakacak. Önce martın sonlarına doğru, Ankara'nın üzerine üzerine örtülmüş o ağır yorganı bir sabah usulca üzerinden atılır. Hava değişir, güneş açar, insanın içi ısınmaya başlar. Sanki dünya derin bir uykudan uyanır, biz de onunla gözlerimizi aralarız. Bir anda değil; doğanın ufak dokunuşlarıyla, geri dönüş olmadan bahar gelir.

Ankara'da bahar gecikir hep. Soğuk ve yağmur, bu yıl şehrin üzerine öyle bir yerleşti ki, hiç gitmeyecek gibi. Gri günler uzadı, yüzlerin rengi soldu, sokaklardaki hava ağırlaştı, insanın içi bile o renge büründü. Ama bir sabah hiçbir şey söylemeden değişti her şey. Ağaçların dallarında çiçekler açtı. Şehrin parklarında ilk çiçekler açtı. Ve şehir, fark etmeden nefes almaya başladı.

Bir süredir askıda kalan duygular yeniden akmaya başladı. Ertelenmiş planlar, yarım kalmış cümleler, içimizde bekleyen o "sonra"lar... Hepsi birer birer hayata geçmeye başlar. İnsan, hiç beklemediği bir anda, yeni bir hayat başlıyormuş gibi hisseder. Nedeniz bir hafiflik, açıklanamaz bir umut... Sanki baharla hayatta her şey mümkün, sanki her şey yeniden yazılabilir.

Ve tam da bu dönüşümün ortasında gelir 23 Nisan. Ankara'nın baharı çocuklara kucak açar. Çocuklar kendilerine hediye edilen bayrama kucak açarlar. Sokaklarda yürürken bunu hissedersin. Ellerinde küçük bayraklar ve yüzlerinde o tarif edilemez heyecan... Şehir çocuklarıdır artık. Okul bah-

Umutlar yeşerirken

çelerinde sıraya girenler, parkların içinde koşanlar, evlerinde törenler için son kez prova yapanlar... Her yerde bir hazırlık, bir sevinç, bir canlılık.

Ankara'nın o ciddi bürokratik yüzü değişir, yerini kahkahalar alır.

Sabah erken saatlerde başlar o telaş. Ütülenmiş önlükler, özenle takılmış rozetler, ayakkağabaların biraz fazla parlatılmış hali... Annelerin son kez saç düzeltmesi, babaların uzaktan gururla izleyişi... Ve çocukların içlerinde büyüyen o büyük gün hissi. Sanki dünya onların etrafında dönüyormuş gibi.

Belki de bir günlüğüne gerçekten öyle olur. Okul bahçelerinde gözleri kalabalığın içinde birini arayan çocuklar... Bir onay, bir gülümseme, bir "aferin" bakışı... Ama aynı zamanda kendi içlerinde büyüyen başka bir şey de vardır: Sahneye çıkacak olmanın, şiir okuyacak olmanın, dans edecek olmanın o tarifsiz heyecanı. Yüzler ışıl ışıdır.

Ve o an... Mikrofonu ilk yaklaştıkları an... Kalpleri heyecandan güm güm atarken, sanki bütün dünya bir anlığına susar.

Ankara'da bahar, ağaçları donatan çiçeklerle gelmez. Çocukların sesiyle, adlarıyla, kalp atışlarıyla gelir. Parklarda açan laleler kadar canlı, ağaç dallarındaki tomuruklar kadar umut doludur. Çünkü çocuk dediğin şey, baharın kendisi gibi: Yeniden başlama ihtimali.

Anıtkabir'e çıkan yolları düşün. Küçük ellerde taşınan bayraklar, ciddiyetle atılan adımlar ama gözlerinin içindeki o parlaklık... Ne yaptıklarını tam anlamasalar bile hissettikleri bir şey vardır: Bugünün kendile-

rine ait olduğu. Bu ülkenin bir parçası oldukları. Ve belki de ilk kez, bu kadar görünür oldukları.

İnsan o kalabalığın içinde yürürken kendi çocukluğuna çarpar birden. Bir tören sabahına... Bir şiirin ilk dizesine... Bir alkışın içini dolduran o büyük gurura...

Hatırlar mısınız? Elinde bayrakla yürüdüğün o günü... Kalbinin nasıl hızlı attığını... Adının anons edilmesini beklerken uzayan o saniyeleri...

Sokaklarda yürürken güneş yüzüne vurduğunda, hafifçe esen rüzgâr saçlarını karıştırdığında, ağaçların altında çocukların koştuğunu gördüğünde anlarsın bunu. Hayatın hâlâ akmakta olduğunu, içimizin hâlâ yeşerebileceğini, umudun sandığımız kadar kırılma olmadığını...

Ve kaç yaşına gelirsek ve de kadar büyürsek büyüyelim, içimizde bir yerde o heyecanlı çocuk durur.

Belki artık şiir okumaz artık kalabalıkların önünde. O heyecan, o saf sevinç, o "bugün benim günüm" hissi... hâlâ bir yerlerde duruyor. Sadece hatırlanmaya ihtiyaç duyuyor.

23 Nisan bunu yapar işte. Sadece çocuklara değil, büyüyenlere de dokunur. Baharı hatırlatır; sadece mevsim olarak değil, bir duygu olarak. Yaşadığımız Ankara'yı yeniden gösterir; alıştığımız sokakları, her gün geçtiğimiz yolları, fark etmeden içinden akıp gittiğimiz o şehri... bir anda başka bir gözle görmemizi sağlar.

Parklar, sadece yeşil alan olmaktan çıkar; kahkahaların, koşuşturmaların, ilk kez sahneye çıkan çocukların heyecanının mekânı olur. Ankara'nın

o kendine has, biraz mesafeli, biraz ağır duruşu çözülür; yerini sıcak, canlı ve insanın içine işleyen bir neşeye bırakır.

Tarihin o ağır, bazen tozlu gibi görünen sayfaları bir anda canlanır. Cumhuriyetin ilk yıllarındaki o çocuk sesleri, ilk törenler, ilk bayramlar... Hepsi bugünün içine karışır. Anıtkabir'e çıkan yollarda yürüyen her çocuk, farkında olsun ya da olmasın, o tarihsel sürekliliğin bir parçası olur.

Kendi çocukluğuna da dokunur o gün. Unuttuğunu sandığın anılar birden belirir. Bir şiirin ilk dizesi, bir öğretmenin sesi, bir arkadaşının elini sıkıca tutuşun... O kalabalığın içinde kendi küçük halini görür gibi olursun. Aynı heyecan, aynı telaş, aynı gurur...

23 Nisan, zamanın çizgisini inceltir sanki. Geçmiş ile bugün birbirine yaklaşır.

Ve belki de en önemlisi, büyüyenlere şunu hatırlatır: İçimizdeki o çocuk tamamen kaybolmaz. Sadece biraz geri çekilir. Hayatın ağırlığı, sorumluluklar, kırgınlıklar onun üstünü örter. Ama böyle günlerde, bir çocukta duyulan o heyecan, bir bayrağın rüzgârda dalgalanışında, bir törenin içinde yankılanan o ortak duyguda... yeniden ortaya çıkar.

Hayat bazen uzun bir kış gibi sürer. Yorucu, gri, ağır... Ama sonra bir sabah Mart yorganını atar, bahar kapıyı aralar ve Ankara'nın sokaklarında çocuk sesleri yükselir. İşte o an anlarsın: Her şey yeniden başlayabilir. Her şey yeniden yeşerebilir.

Ve en önemlisi... İçindeki o çocuk hâlâ orada.

Onu ve onun umudunu hiç kaybetme.

Burcu
Geroğlu

Sen olabilirsin

Bu şehirde çocuk olmak; sabah okul yolunda yanaklarına vuran ayazı, öğle vakti kaldırım taşlarından yükselen sıcaklığı, akşamüstü göğü saran puslu turuncu vedayı iyi bilmektir. Havasında, gökyüzünde, anıların ve saklı kalmış çocukluk hikâyelerinin peşine düşmek bu yüzden mümkündür. Bir şairin baktığı göğe baktığını, bir tarih sayfasında sözü geçen rüzgârların sana dokunduğunu bilirsin. Şehrin kendisi gibi bir çocukundur sen de; mücadeleci, inatçı, biraz sessiz ama derinden derine tutuşan. Çünkü Ankara'da çocuk olmak, bir fikrin içinde büyümektir.

Şimdi gözlerimizi bir anlığına kapatıp uzun bir yolculuğa çıktığımızı hayal edelim. İleriye değil, geçmişe. Epey geçmişe. Güneşi bulduğumuz, Cumhuriyet'i kurduğumuz ilk yıllara uzanalım. Bir okulun duvarları arasındayız. Adı birkaç yıl önce değişmiş; Ankara Erkek Lisesi. Cumhuriyet'le birlikte ilk kez bu kadar kalabalık, ilk kez bu kadar umut dolu bir yer burası. Hayaller burada büyüyor, dostluklar burada kuruluyor. Eskiden yalnızca fırsatı olanların yürüdüğü yollar, ilk kez çocuk ol-

manın şans sayıldığı bir memlekete açılıyor. Bir ülkenin neleri düşleyebileceği, neleri başarabileceği, yıllar sonra biraz da bu duvarların içinde biriken hatıralardan anlaşılacak.

Yıl 1933. Yazın ilk günleri. Duvarların içinde tatlı bir gelecek telaşı var. Yıl sonu imtihanları yapılacak. Ama o gün, imtihandan bile daha büyük bir hadise yaşanacak. Öğrenciler kadar öğretmenler de heyecanlı. Çünkü bir ziyaret gerçekleşmek üzere. Çünkü o duvarların içinde filizlenen hayalleri mümkün kılan irade, okula gelmekte.

Gazi Paşa'nın liseyi ziyaret edeceği ve hatta yıl sonu imtihanına bizzat katılacağı haberi yayıldığında, bugün bile hayal etmesi güç bir heyecan sınıfları sardı. Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk, liseye girdiği anda sanki ömrünü verdiği cephele, uğruna mücadele ettiği Meclis koridorlarını ve Reiscumhur kimliğini dışarıda bırakmıştı. O an, en çok olmak istediği kişiydi; öğretmeni.

Öğrencileri ilk şaşırtan da buydu. Çünkü onların zihninde, yedi düveli dize getirmiş bir ko-

mutan, memleketin yükünü omuzlarında taşıyan bir devlet adamı, sert mizaçlı, ulaşılması güç, çatık kaşlı bir figür olmalıydı. Oysa Gazi Paşa sınıfa adımını atar atmaz, çocukların düşlerindeki yerini değiştirdi. Tebesüm eden, sohbet eden, soru soran, cevapları dikkatle dinleyen, çocukları ciddiye alan ve onlarla yakınlık kurmaya çalışan bir öğretmeni karşılarındaki. Onu görünce panik dağıldı, geriye yalnızca heyecan kaldı.

Sınav boyunca sadece sorular sorulmadı, uzun uzun sohbet edildi. Gazi Paşa çocukları daha yakından tanımak istiyordu. Bilimden tarihe uzanan sorular yöneltti, cevapları dikkatle dinledi. Kendi düşüncesini, çekinmeden ve ısrarla savundu. O çocuk, yıllar sonra şiirimizde yeni bir yol açacak olan Oktay Rifat'tı. Gazi Paşa onunla aynı fikirde değildi belki, ama onu dikkatle dinledi. İtirazı düşüncenin işareti olarak gördü. Aynı sınıfta Orhan Veli de vardı. Biraz geri çekilip o anı bir fotoğraf gibi düşündüğümüzde, aslında Cumhuriyet'in heyecan verici gelecek tablosunu görürüz. Geleceğin şairleri, öğretmenleri, bilim insanları...

Hepsini aynı çatı altında toplanarak gördü. Aynı sınıfta Orhan Veli de vardı. Biraz geri çekilip o anı bir fotoğraf gibi düşündüğümüzde, aslında Cumhuriyet'in heyecan verici gelecek tablosunu görürüz. Geleceğin şairleri, öğretmenleri, bilim insanları... Hepsini aynı çatı altında toplanarak gördü. Aynı sınıfta Orhan Veli de vardı. Biraz geri çekilip o anı bir fotoğraf gibi düşündüğümüzde, aslında Cumhuriyet'in heyecan verici gelecek tablosunu görürüz. Geleceğin şairleri, öğretmenleri, bilim insanları...

Hikaye burada bitmez...

O gün Gazi Paşa'nın zihninde kalan isim ne Oktay Rifat'tı ne Orhan Veli. Hatta Melih Cevdet ve Şinasi Baray'da değildi. O gün onun dikkatini, başka bir çocuk

çekmişti. Ne olmak istediği sorulduğunda "mühendis" diye cevap veren bir çocuk... Gazi Paşa ona tarih okumasını önerdi. Çocuk ise bu teklife hemen "evet" demedi. Önce ailesiyle konuşacağını, onlar da uygun görürse kabul edeceğini söyledi. Bu cevap, belki bilgisinden daha çok dikkat çekti.

Mustafa Kemal Atatürk liseden ayrılırken yanındaki Reşit Galip'e döndü ve bu çocuğun ödüllendirilmesi gerektiğini söyledi. Bu çocuk yurt dışına gönderilmeliydi. Bugün hepimizin tanıdığı o çocuk, cebimizde taşıdığımız 5 liranın üzerindeki yüzdür. Gazi Paşa'nın Ankara Erkek Lisesi'nde dikkatle dinlediği, imkân açtığı o öğrenci; bilim tarihçisi Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı'dan başkası değildir.

İşte bu yüzden Ankara'da çocuk olmak yalnızca bir çocukluk hatırası değildir. Bir memleket meselesidir. Geleceğin değişebileceğine inanmaktır. Bir çocuğun karşısına çıkıp yalnızca "dersini çalış" demek değil, "Sen olabilirsin" diyebilmektir. Cumhuriyet'in çocuklara verdiği en büyük armağan da budur zaten. Yalnızca bir sınıf, bir sıra, bir kitap değil; imkan.

Kim bilir, belki Ankara'nın ayağında yürüyen her çocuğun cebinde görünmeyen bir 5 lira daha vardır. Üzerinde resmi değilse bile, henüz yazılmamış hikâyesi taşınır. Cumhuriyet; biraz da buna inanmak değil midir? Bir çocuğa bakıp, onda yalnızca bugünü değil yarını da görebilmek... Ve tam zamanında, tam yerinde, ona sadece şu cümleyi bırakmak; Sen olabilirsin.

Murat Meriç

Ankara Neşesi: eski45likler

Ankara benim öğrencilik yıllarımda neşeli bir şehirdi. Öncesinin de neşeli olduğunu yaşayanlar anlatıyor. Gazinolar, müzikli mekânlar, Gençlik Parkı ve sokak buluşmaları, bu neşenin yaşadığı yerler ve taşıyıcıları. Önce gazinolar kapandı, sonra müzikli mekânlar şekil değiştirdi ve Gençlik Parkı neşesiz, yapay bir yere dönüştü. Yeşil neonlar, plastik palmiyeler ve her yeri kaplayan beton bu güzelim parkın sonunu getirdi. Çocukluğumda içeriye jetonla girilirdi ve herkes çok eğlenirdi. Üniversite yıllarımda jetonlar kalktı, kapılar açıldı ama eğlence baki kaldı.

Gençlik Parkı bana büyüklü bir yer gibi gelirdi. Dibini asla göremediğimiz havuzun üzerinde deniz bisikleti ve sandalla romantik geziler yapar, Şişman'ın dondurmasını yer, çay bahçelerinde semaverle çay içer, lunaparktaki oyuncaklara biner, traktör fabrikasına yardım olsun diye bozuk para düşürmeye çalışırdık. Bu sonuncusunu ancak yaşayanlar

anlar, bilen bilmeyene anlatır muhakkak... Yazın o çay bahçeleri güzelleşir ve Hakkı Bulut, Müslüm Gürses, Oğuz Yılmaz gibi isimler orada halkla buluşurdu. Bir gazoz parasına onları dinler, ara ara efkârlansak da çok eğlenirdik. Gazoz parasına çünkü çay bahçelerinde içki satılmazdı. İçmek isteyenler biraz daha fazla para vererek gar tarafındaki kapalı gazinoya gider, orada Muazzez Abacı'dan Nuray Hafıftaş'a uzanan sanatçılardan oluşturulmuş büyük kadroları dinlerdi. Ucundan yetiştirdim, bunları yaşadım. Bu yüzden kendimi hep şanslı hissedirim.

Ankara Garı artık bir katliamla anılıyor ama içindeki lokanta bir dönemin önemli buluşma noktalarından biriydi. Ulus'taki gazinolar da öyle. Yakın dönemde garda içki yasaklandı, lokanta kapandı, Ulus'taki gazinolar pavyonlara dönüştü ve başka türlü bir eğlence ortamı oluştu. Hiç gitmediğim, bilmediğim ama hep merak ettiğim bu eğlence tarzı "An-

kara pavyon geceleri" adıyla memlekete de yayıldı. Bir dönem burada çalan şarkıların olduğu kasetler ortamı salmış, yok satmıştı.

Neşe kişiden kişiye değişen bir kavram elbette. Neşeli buluşmalar deyince benim aklıma arkadaşlarımla Gençlik Parkı'nda toplanmak ya da Atatürk Orman Çiftliği'ne gitmek gibi aktiviteler geliyor. Barlarda eğlenirdik, evet ama asıl neşemiz o sohbetlerde yükselen kahkahalarda gizli. Bu yüzden Engürü Kahvesi'nde oturmayı ya da Buluşta King oynamayı severdik. Bu yüzden barda geçirdiğimiz gecelerin sonunda ilk otobüsü İzmir Caddesi'ndeki üst geçidin ayağının dibindeki sabahçı kahvesinde beklerdik. Ev buluşmalarından söz etmiyorum bile. Ankara o zaman (yani '80'li yılların sonundan 2000'li yılların ortasına uzanan dönemde) neşeli bir şehirdi.

Sonra neşe birden gitti. Hayır, "neşemizi çaldılar" demeyeceğim ama Ankara dö-

nüştü. Zaten griydi, o grilik kendini iyiden iyiye hissettirir oldu. Neşe, sokaklardan evlere çekildi. Yok olmadı ama görünmez oldu. Bugün Ankara artık neşeli bir şehir değil gibi görünse de aslında insanları neşeli. Ankara neşesi, her an ortamı sarabilecek şekilde ortaya çıkacağı günü bekliyor.

Bir dönem Ankara neşesini yaratan aktörlerden biriydim; bu beni mutlu ediyor. 1999 yılının 31 Ocak gecesi başlayan DJ'lik hayatımda en eğlendiğim yer her zaman Ankara oldu. O gün bir küçük parti yapmak üzere Gölgedeki buluşmaya giderken hayatımın değişeceğini bilmiyordum.

Hikâyeyi özetlemeye çalışayım: O yıllarda Ankara merkezine yayın yapan ve çok dinlenen Radyo Arkadaş'ta Alper Fidaner'le yaptığımız bir program vardı: Çıtır Çıtır. Cuma geceleri saat 23.00 olduğunda başlar, gidebildiğimiz yere kadar giderdik. Plak çalardık ve çok eğlenirdik. Dinleyici de eğle-

nirdi. Programı birinci yılın da sonlandırdığımızda hem bizim hayatımızda hem de dinleyicilerin hayatında bir boşluk oldu. Onu, bir buluşmayla taçlandırmaya karar verdik. 31 Ocak 1999'da Gölgede buluştuk; bu buluşmayı Dost Kitabevi'nin önüne astığımız bir küçük afişle duyurduk. Küçük bir buluşma olacağını düşünüyorduk ama kulaktan kulağa yayıldığı için çok insan geldi ve yine çok eğlendik. Ankara'da hatırladığım en neşeli gecelerden biriydi bu ve katkımınla oluştuğu için mutluydum.

Sonra o partiye de gelen bir arkadaşımız, Hatice, bir bar açtığından söz etti ve bu buluşmayı orada tekrarlayıp tekrarlamayacağımızı sordu. Bir seferliğine kabul ettim ve iş yapmayan gün olan salıyı istedik. Bu kez kulaktan kulağa çok duyurduk. Elbette yine çok kalabalık oldu, çok eğlendik. Hatice bunu bir rutine dönüştürmek istediğinde karşı çıktık, "olmaz" dedik ama ısrar etti, denedik. İyi ki denemisiz çünkü sonrasında haya-

tımızın yönü değişti. Bir döneme damgasını vuran *eski45likler hadisesi* Fikrim'de böyle doğdu. Tam da böyle yazıyorduk: Bitişik, küçük harfli. Alper bunu bir logo haline getirmişti, her yerde aynı şeyi kullanır olmuştuk.

Fikrim'de başlayan, Kapı 7 ve Dummy'de süren bu eğlence Alper'le yaşadığımız bir anlaşmazlık sonucu ayrılmanın ardından ikiye bölündü, Nefes'ten EskiYe'ne uzandı. Birlikte İstanbul'da çok çaldık; ayrıldıktan sonra o Bursa'dan İzmir'e bir sürü yere uzandı, ben Artvin'den Diyarbakır'a memleketin neredeyse her yerinde plakları döndürdüm ve eski45likler'i Berlin'den Viyana'ya, Venedik'ten Paris'e pek çok Avrupa şehrine götürdüm. Sadece küçük mekânlarda çalmıyorduk elbette... Saklık'teki konserlerden önce ve sonra insanları eğlendirme görevi de bizimdi. Seksendört, Pili Bebek ve Kurtalan Ekspres eşliğinde Cem Karaca'nın sahne aldığı muhteşem açılış konserini unutmamız

mümkün değil. Göksel'den Ajda Pekkan'a uzanan pek çok isimle orada, o sahnede yan yana geldik.

eski45likler, hayatımız boyunca yaptığımız en güzel şeylerden biri. Salları orada insanların deli gibi eğlendiğini, ertesi gün işe gidemeyenler olunca kimi işyerlerinin tatil gününü cumartesiden çarşambaya aldığını biliyoruz. Bu bizi mutlu ediyor. Tam bu noktada yazık ki "ediyordu" demek durumundayım çünkü ortamın Alper Fidaner geçtiğimiz yıl aramızdan ayrıldı. Ankara neşesini yaratan en önemli figürlerden biriydi. Son döneminde Alerta'da yaptığı geceleri unutmamız mümkün değil.

1999 yılının 31 Ocak günü Gölgedeki partiyi bitirip eve döndüğümde televizyondan Barış Manço'nun ölüm haberini aldım. O günden sonra bütün programlarıma Barış Manço şarkısıyla başladım. Yıllar sonra, 2003 yılında yine Alper'le TRT için Kırkbeşlik adlı programı

yaptığımızda da açılış Barış Manço'yla yapmıştık. Uğur gibi, totem gibi bir şey.

Efkârlanmayayım, neşeli ortamlara döneyim... "Ankara neşesi" dediğinde aklıma eski45likler'in gelmesi şaşırtıcı değil çünkü yaşadığım dönemin en neşeli aktivitesi oydu. SSK İşhanı içinde salı günleri oluşan bu neşe sonrasında pek çok yere taşındı ama aslında hep Ankara'da kaldı. Her şey bir yana, ODTÜ şenliklerinde stad-yumda çaldığımızda hep çok eğleniyorduk. Artık şenlikler de yok. Var ama eskisi gibi değil. Şüphesiz bunu bir son olarak kabul etmeyeceğiz çünkü Ankara neşesi (az önce de söylediğim gibi) varlığını sürdürüyor.

Şöyle bitireyim: Ankara eskiden neşeli bir şehirdi. Bugün o neşe ortama hâkim değil belki ama bu, yeniden o neşeli günlere dönmeyeceğimiz anlamına gelmiyor. Elbet bir gün dönülecek, elbet bir gün her şey sahiden çok güzel olacak.

Her gören ağladı kalbini bağladı

Uğur Biryol

Hayatımda Ankara rüzgârının başladığı yıl 1998, aylardan eylül. İzmir'e üniversite okumak için kayıt yaptırmaya giderken, yarım günlük bir Ankara molasıyla kalbimin rotası oluşmaya başlamıştı. Sakarya Caddesi'nde bir akrabamızın ofisine uğradık, orada yol yorgunluktan kaynaklı yarı uykulu halim geçtikten sonra sokağa atmıştım kendimi. Bir fotoğrafıda öğrenci kimliği için fotoğraf çektirdim, yaş

19. O fotoğrafımı hâlâ saklarım ve çok severim, ilk Ankara hatırası.

Ankara'dan ayrılıp İzmir'e doğru yola çıkıyorum, yeniden kavuşma hevesiyle. 1999'da tekrar bir fırsat yaratıp geliyorum, Ankaray'la ve Ankara'ya dair güzelliklerle tanışıyorum. Sokakları bana çok düzenli geliyor, mekânlar, kitabevleri şahane. Anıtkabir'e ve Ankara Kalesi'ne, Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne götürüyor arkadaşlarım beni. Hiç bit-

mesin istiyorum ama okula dönmek zorundayım, ah keşke Ankara'da okusam dediğim zamanlar... Otobüs Karadeniz'den gelip akşam Ankara'dan geçerken daha da yoğunlaşıyor.

Sonra 2001'de tekrar yolumu düşünüyorum, bu sefer yayıneviyle görüşüp ilk kitap çalışmam *Gurbet Pastası*'ni sunacağım, heyecanlıyım. "Yaparız ama çok çalışman lazım" cevabıyla ayrılıyorum Selanik Caddesi'nden (Bu arada kitap da o görüşme-

den 6 sene sonra çıkıyor).

2003'te nihayet okul bitiyor, Çamlıhemşin'e doğru yol alıyorum, henüz bir işim yok tabii. Sonbaharda okuldan hocam Sıdika Yılmaz bana bir e-posta yönlendiriyor, bir yerel gazete muhabir arıyormuş, hem de Ankara'da. Hemen bilet alıp yola koyuluyorum. Ve henüz tam anlamıyla keşfetmediğim Ankara'da muhabir olarak işe başlıyorum. Bu macerayla çok kısa sürede Ankara'da epeyce yeri öğreniyorum. Karlı bir Ankara sabahında hem de Kızılay'a bir araba beni indir mişken Dikmen'in tepelerinden, şansın sadece araba olduğunu anlıyorum, işten çıkarılıyorum. Neyse ki hayal kırıklığı çok sürmüyor, BirGün kuruluyor ve ben oradaki ilk ekipte yer almak için görüşmeye gidiyorum. Bir süre sonra kabul ediliyorum

ve benim için sahici Ankara hayatı başlıyor. Çeşitli gazetelerden gelen deneyimli gazetecilerle çalışma imkânım oluyor, ben hepsini çok sevmiştim o insanların. Çok güzel günlerimiz oldu. Hem gazeteciliği öğreniyor hem de Ankara'yı doyasıya yaşıyordum, Seyranbağları'nda bir de ev kiraladım abimle ki en sevdiğim yönlerinden biri oldu. Evden gazeteğe yürüyerek gidiyordum, sokaklarda selamlaşarak yürümek, gazeteğe gelince toplantı, haber koşturmacası, gelenleri karşılamak, uğurlamak derken koskoca bir sene öylece geçip gidiyor.

BirGündeyken en büyük şanslarımdan biri Kazım Koyuncu ve Volkan Konak'la orada buluşmak oluyor. Tabii birçok değerli siyasi, oyuncu, sendikacı, sanatçıyla da... Orası bir okuldu benim için adeta. O tanışıklıklardan biri de o zamandan beri dostluğumuzu hiç eskitmediğimiz Murat Meriç'le olmuştu. Bir röportaj yapmıştık, sonra da sayesinde Ankara gecelerinin ne kadar neşeli ve eğlenceli olduğunu görmüş oldum.

İndi bahar Ankara'nın sisli yamaçlarına

Murat, o dönemki iş ortağı rahmetli Alper Fidaner'le beraber eski45likler isminde bir program yapıyordu. Arada sırada SSK İşhanı'ndaki başka mekânlarda da çalışıyordu. Bir keresinde Dummy isminde şimdi olmayan bir mekânda program yapmıştı, davet etti. Murat, mekâna gitmeden, sana bir sürprizim var dedi, heyecanlandım. Mekâna girdim ki karşımda Erol Büyükburç ve eşi Ute. Çok şaşırılmıştım ve sevinmiştim. Hem tanışmak hem onları dinlemek çok büyük

yük bir sürpriz ve armağandı gerçekten. Alper'le yaptıkları programlar da inanılmaz eğlenceli oluyordu, sürpriz konukları da... İlk başta sakın oluyordu, açılış şarkısı genelde Mavi Işıklar'dan, "Ankara Rüzgârı"ydı. Ankara'yı bu kadar hissettiren bir şarkı var mıdır bilmem ama ben, "İndi bahar Ankara'nın sisli yamaçlarına" kısmında kendimden geçiyordum, sarhoş ediyordu o şarkı. Tabii sonra seçtikleri bir sürü güzel şarkıyla da dağarcığımızı zenginleştiriyorlardı. Orada bazen meslektaşlarımızı da görüyordum, herkes iş stresinin verdiği yorgunluğu sahnedans ederek atıyordu. Ankara, gerçekten akşam eğlenceleriyle insanı neşelendiriyordu.

Ankara buluşmaları

Ankara'nın en sevdiğim yanlarından biri de tanıdık çok insan olmasıydı, memleketten özellikle... Birçok mekân vardı o dönem; pastaneler, kıraathaneler... Arada bir giderdik hemşerileri görmeye, bazen de Ankara'ya bir arkadaş yolunu düşürür, beraber giderdik. Tabii sadece o değil, bir kitabevinin önünde buluşur, o gün nereye gidileceğe gidilirdi, o program Ankara söz konusuysa asla aksamazdı, bir de "akıllı" telefonlar yoktu o zaman, takoz telefonlar acayip iş görürdü. DVD'cilerden ya da sokaktaki tezgâhlardan film alınır, evde film izlenirdi. Ankara'nın içindeki herhangi bir yerde takılıp, hiç sıklıklağımı hatırlamıyorum. Bir de ben şanslıydım, çok arkadaşım vardı, sıkılmak gibi bir durumum yoktu. O dönem için hayıflandığım şeylerden biri çok fazla fotoğraf çektiğim hem onları dinlemek çok büyük

yapmıştım arkadaşlarımla, keşke daha fazla hatıra saklamış olsaydım.

Ankara'ya veda

BirGün'lü ilk Ankara dönemi bittikten sonra, Ankara'dan askerlik için ayrıldım, 2008'de dönebildim yeniden. Tesadüf ve şans Seyranbağları'nda oturduğum evi yeniden kiraladım, sanki hiç ayrılmamışım gibi hissettim öyle olunca. Bir arkadaşımın ajansında işe başladım, Doğakaradeniz isimli bir dergi çıkardık beraber. O dergiyle hayat bulduğumu ve Ankara'nın bana oksijen verdiğini söyleyebilirim. Fuarlara gidiyorduk, insanlarla buluşuyorduk; hem içeride hem dışarıda çok güzel vakit geçiriyorduk. *Doğakaradeniz* saye-

sinde birçok yazarla da tanışma imkânım oldu, memleketi daha yakından ve derinlemesine tanıdım. Sonraki kitap çalışmalarımın çoğunun temelini sağlayan Ankara ve bu tanışıklıklar oldu diyebilirim. Ankara'nın belki de en güzel yanlarından biri, dayanışma duygusunun körelenmiş olmasıydı, onu yaşattı bana. 2011'e kadar da bu dergi macerasıyla Ankara'yı yaşadım, bir anından pişmanlık duymadan.

Ankara her daim hatıralarımda en özel mekânlara ev sahipliği yapan özel bir yer olarak kalacak. 2011'den sonra da her sene ziyaret ettim Ankara'yı. Şimdi çok daha büyük bir ailem var orada ve onun verdiği mutluluk bana yetiyor

Ali Cengizkan

Kolektif neşe olanaklı mı?

“Neşeli ol; hayatın tadını çıkar.”

Arkeofili sitesi 15 Aralık 2016 tarihli yayınında, 2016 yılındaki en önemli arkeolojik keşifler arasında, yukarıdaki mozaik'in bulunuşunu sayıyor:

“İskeletli Mozaik, yedi mekânı tanımlanabilmiş konutun, avlu etrafında sıralanan mekânları ve avluya açılan geniş ziyafet salonunun tabanını süslüyordu. Tabanında bu mozaiklerin yer aldığı konutun inşası, sükke buluntulara göre en erken MS. 276 ve en geç MS. 337 yıllarına tarihleniyor. Üç panelden oluşan mozaik'in merkezinde; güneş saati önünde duran bir erkek figürü ve eşleği; ikinci panelde kısmen korunmuş elinde ükili çubuktan oluşan bir alet tutan Afrikalı figürü ve üçüncü panelde hafif uzanarak bir yastığa dayanmış, bir elinde içki kabı tutan iskelet, şarap amforası ve ekmeğin betimlenmiş. Birçok tartışmaya da konu olan İskeletli Mozaik panelinde, insan iskelet figürü, şarap, ekmeğin ve sahnenin üstündeki yazıt ile ölümün son-

suzluğuna karşı, hayatın neşesine katılmak gerektiğini anlatmakta. Bölgede yürütülen kazıların bilimsel danışmanı Hatice Pamir, mozaik panel ile ilgili yazdığı makalesinde, Roma dünyasında, ziyafetlerde hayatın güzelliğini ve sevincini coşkusunu göstermek için ölüm temasını işleyen iskelet tasvirlerinin genellikle ziyafet salonlarında kullanıldığını belirtiyor.”¹

ΕΥΦΡΟΣΥΝΟΣ (Euphrosynos), yani “neşeli ol; hayatın tadını çıkar” ifadesi, hemen yan paneldeki ΤΡΕΧΕΔΙΠΝΟΣ (Trechedipnos) “yemeğe koşan”, “akşam yemeğine koşan” yazısıyla birleştiğinde, uzmanların belirttiği gibi bir Geç Roma dönemi zengin konutu ziyafet salonu tabanı ile ilişkilendiriliyor. Peki konuyu insanın yeryüzü macerasında, nasıl anlamlandırılmalı?

Örneğin konuyu günümüzle ilişkilendirerek, şöyle mi yorumlamalı: Yaşamın tadını çıkararak, aslında ‘yemeğe koşan’ beden değil ruhtur! Görsele gözün gördüğü bu ekmeğin-şarap-su üçlüsü, senin bir gün artık görünmeyecek

olan bedenini besler, ama aslında ekmeğin-şarap-suyu tüketirken bile görünmeyen, görünmez olan ruhtur! Tin ve ten arasındaki bu ilişkide, ten bir gün yok olur, ama tindir dolaylı olarak beslenen!

Bâkî'nin şu beyitini hatırlıyoruz: “Âvâzeyi bu âleme Dâvûd gibi sal, / Bâkî kalan bu kubbe-de hoş bir sâdâ imiş.” Bu dizeyi, Bâkî isminden sonra virgül koyarak ya da aynı sözcük sonrası virgül koymayarak iki biçimde anlamlandırabiliriz. Nedense bu iki dizeyi hep ilki üzerinden anlayanlar, Davut Peygamber'in sesini, ki davudi bir sesi olduğu söylenir (Bak şimdi: insana bu bile yeter, bir de yime, benzetmeye girmiş olmak bile yeter!), işte o ses-te boğularak, aslında boğdukları Bâkî'nin ikinci dizeyi söylediği gibi söylemediğine yüklenirler. Şairleri de yapay zekâ ile algılamaya çalışan, yapay zekânın sınırlarına indirgemeye çalışanlar geliyor şimdi, önümüze resmi geçitle... Başımıza neler geleceği bellidir. Laf aramızda, birdenbire neşelenmeyim şimdi! Biraz daha genişletiyim şu dünyevi iskelet ve dünyevi neşe konusu nu.

Neşe daha çok mutlulukla ilişkilendiriliyor. Oysa neşe, kaygısız olmak, endişelenmemek, kuşku ve herhangi bir kötülük beklentisi bulunmamakla ilgili bir durum, gibi geliyor bana. Nedeniz bir neşe içinde de olunabilir. Ama konu insanla ilgili olduğunda, tartışma kişisel neşe ile kolektif neşe arasında bir atardamar tıkanıyor. Şöyle: Kişi olarak bir anlık neşe duyumsayabilirim, neşeli gözükebilirim. Kuşkusuz burada sevgili Buket Uzuner yeni kitabına iyi ki isim yaptı: *Kız Neşesi*... Bu, kadın ve çocuk üzerinde baskıların bulunduğu bir toplumda, kötülük saçan ortodoks konuşmaların ve tutumların kadın cinayetlerinin artmasına neden olduğu bir toplumda, birdenbire tutumumuzu ve yargımızı belirleyen bir söylemi ateşlemiyor mu? *Kız Neşesi*... Ne kadar güzel. Ama kız neşesi bile, oğlan çocukları neşesi bile, bir söylem üzerinden kolektif neşeyi çağırıyor mu? Epiküryen bir yanımız yok mu hepimizin? Bir sabah kalkarız ve hiç olmadığımız kadar neşeliyizdir: Bakarız ki, zihnimiz açık, her şeye olumlu tarafından bakan, büyük sorunları al-

gılamayan, ya da onları aşarak yaşamın daha aşkın durumlarına özgü, içtenlikli bir tutumu geliştirmişiz... Bunun farkındayız ya da farkında değiliz, önemli değil. Ama neşemizin farkındayız, çünkü yalnız olmadığımızı hissediyoruz, çünkü dostlarımızdan eminiz; çünkü küçük ve huzurlu bir ortamda yaşıyoruz, geçici de olsa; çünkü kaygılanacağımız konular uzaklaşmış, dostlarımız ve uzak diyarlarda empati duyduğumuz insanların da kaygılarının olmadığını, huzurlu olabileceklerini gözlemliyoruz ve bunun farkındayız. Tıpkı Nietzsche'nin söylediği gibi: “Zerdüştün çirkin insandan ayrıldıktan

sonra bir üşüme sardı içini ve kendisini yalnız hissetti: aklından o kadar çok soğuk ve yalnız şey geçmişti ki, bu yüzden elleri ayakları da soğumuştur. Ama tırmandıkça tırmandı, dere tepe ilerledi, zaman zaman yeşil çayırardan, zaman zaman da, belli ki sabırsız bir derenin kendine yatak açtığı vahşi taşlıklardan geçti: birden ısındı ve neşesi yerine geldi.”² Aslında Nietzsche istem (irade) ile neşe arasında ilişki kurar ve neşe burada, akılcı olmayana karşılık gelir: Yaşam dolu bir enerji taşması, öyle değil mi? Yaşamın belki de tek işareti. Ben neşe deyince kolektif neşeyi (de) önemsiyorum. Kolektif neşe de, istemsiz bi-

çimde yaşamın kendisi. Kişiselden başlarız, yeni bir günü, yeni bir yılı, yeni bir yaş karşılarken duyduğumuz neşe, birdenbire bakırız başka bir şeye dönüşmüş: Birlikte yaşadığımız insanların grubunun, halkın, toplumun varoluş biçimi, yaşam tarzının kendisi. Nevruzda duyduğumuz neşe... Nisan ayının 23. günü duyduğumuz neşe. Hıdrellezde duyduğumuz, içinde olduğumuz hissettiğimiz neşe. 29 Ekim’lerde duyduğumuz özgülleşme neşesi (ki bu gün benim için kişisel bir neşe kaynağıdır da; o konu ayrı!). Ben bu kolektif neşeyi seviyorum en çok. Durduk yerde,

ironi ile tetiklenen. Kahkaha ile ayaklanan. El kol hareketiyle yürüyüşe geçen. Hep birlikte iskeletlerimizi bir tarafta çıkarıp istiflediğimiz, sonra burada, dünyada olduğumuzu hissettiğimiz duyumsanması olarak neşe... Neşe öğreticidir de çünkü. Bulaşıcı da... Hep var olsun.

1. <https://arkeofili.com/2016-yilinda-turkiyenin-en-onemli-10-arkeolojik-kesfi/>
2. Friedrich Nietzsche, (2011) *Böyle Söyledi Zerdüşt / Herkes için ve Hiç Kimse için Bir Kitap* Almanca aslından çeviren: Mustafa Tüzel. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

ANKARA'NIN KANATLARI “THK Etimesgut Uçak Fabrikası”

Sinan Meydan

“Bütün uçaklarımızın ve motorlarının ülkemizde yapılması ve savaş hava endüstrimizin de bu temele göre geliştirilmesi gerekir.”
(Atatürk, 1 Kasım 1937)

TÜRK TAYYARE CEMİYETİ VE TÜRK HAVA KURUMU

malydık. Kendi uçagımızı kendimiz yapmalı; günün birinde ele güne muhtaç hale gelmemeliydik.”

THK'NİN KAYNAKLARI VE UÇAKLARI

THK'nin kuruluş yıllarındaki gelir kaynakları halkın bağışları dışında 21 farklı kalemden oluşuyordu. Tayyare Piyangosu, fitre, zekât ve kurban derisi gelirleri, el ve duvar ilanı imtiyazı, her sigara paketindeki bir sigara, Uşak Şeker Fabrikası'nın ilk ürünü, Bakanlar Kurulu kararıyla sağlanan gelir ve haklar, üye aidatları, yardım pulu, bütçe yardımları, kira gelirleri, iştiyak gelirleri, faiz gelirleri, makara ve iplik fabrikası tesis hakkı, askeri terhis çizelgelerinin bastırılması ve ücret karşılığı satılması, Ödemiş'te Küre ve Bağcılar köylerindeki cıva madeninin işletilmesi, Bulgaristan'dan kışlamak için Trakya'ya gelecek koyun ve keçi sahiplerine verilecek kefaletnamelerin telif hakları, bazı ürünlerin ihracat işlemlerinin yüzde biri.

Ayrıca yapılan yasal düzenlemelerle THK'ye pek çok konuda kolaylık sağlandı. Örneğin Donanma Cemiyeti varlıklarıyla THK'ye devredildi. THK, posta ücretlerinden muaf tutuldu. THK etkinliklerinden vergi alınmadı. Eğlence mekânlarından, plaklardan, evlenme ve noter işlemlerinden elde edilen gelirler ve piyango gelirleri THK'ye bırakıldı. Ayrıca Ata-

kından takip ediyor ve Türkiye'de bir an önce milli (ulusal) havacılık sanayisinin kurulmasına büyük önem veriyordu.

Atatürk, Cumhuriyet'in ilanından sadece iki yıl kadar sonra, Bolu Milletvekili Cevat Abbas (Gürer)'e şöyle bir emir verdi:

“Havacılık askeri bakımdan oldukça önemli. Avrupa ve Amerika havacılığı ayrıca bir spor konusu olarak görmeye başladı. İyi düşünün! Biz de geç kalmayalım. Bilgili, yürekli, kanatlı bir gençlik yetiştirelim. Hayalini geniş tut. Uçak yapmayı bile düşün. Cemiyeti kur ve bana alışmaya başladığınızı bildir.”

Atatürk'ün bu emriyle Türkiye'de ulusal havacılık sanayii kurmak; askeri, sivil, sportif ve turistik havacılığın gelişmesini sağlamak, havacı personel yetiştirmek amacıyla 16 Şubat 1925'te –dünyadaki ilk sivil havacılık kuruluşlarından biri- Türk Tayyare Cemiyeti (Türk Hava Kurumu) kuruldu. Cumhurbaşkanı

Atatürk'ün himayesinde ve Başbakan İsmet İnönü'nün fahri başkanlığında kurulan cemiyetin kurucu başkanı, uzun yıllar boyunca Atatürk'ün yaverliğini de yapan Cevat Abbas (Gürer), ikinci başkanı ise Atatürk'ün akrabalarından Ahmet Fuat (Bulca) idi. THK'nin kuruluş tüzüğünü ve kuruluş amaçlarını da bizzat Atatürk belirlemişti. Pilot Vecihi (Hürkuş) de cemiyetin kurucu üyelerinden.

Atatürk'ün manevi kızlarından havacı-pilot Sabiha Gökçen, Türk Tayyare Cemiyeti'ni şöyle anlatacaktı:

“Bir yandan askeri havacılık çalışmaları, bir yandan da Türk Tayyare Cemiyeti çatısı altında sivil havacılık çalışmaları yapılıyordu. Vakit buldukça Gazi Paşa da Türk Tayyare Cemiyeti'ne giderek faaliyetler hakkında bilgi alıyordu... ‘İstikbal Göklerdedir’ diyor, bunun heyecanını bütün ulusa aşıyor, çalışmalar hakkında sıkça bilgiler veriyordu... Tayyare fabrikaları kur-

türk de *Nutuk* adlı eserinin telif gelirini THK'ye bıraktı.

THK adeta bir uçak seferberliği ilan etti. Uçak almak için THK'ye yardım ve bağış kampanyaları başlattı. Öncelikle Atatürk 10 bin lira ile kampanyaya destek verdi. Nuri Demirağ'ın kardeşi Naci Demirağ 120 bin lira, Vehbi Koç da 5 bin lira yardımda bulundular. THK'nin yardım kampanyasına halk da büyük ilgi gösterdi. Vatandaşlar ürünlerinin bir kısmını, tarlasını, bağını, bahçesini, hatta maaşlarını ve evlilik yüzüklerini bağışladılar.

THK'ye peşin 30 lira veya taksitle 50 lira bağışlayanlara bronz, 75 lira peşin veya taksitle 100 lira bağışlayanlara gümüş, 200 lira peşin veya taksitle 250 lira bağışlayanlara altın, 5000 ile 7000 liradan fazla bağışlayanlara değerli taşlarla bezeli dört çeşit madalya veriliyordu. Madalyaların üstünde Vecihi (Hürkuş)'nin yaptığı “Vecihi

mi” olarak kutlanmaya başlandı. O gün THK, halkın bağışlarıyla satın alınan uçaklara ad verme töreni düzenliyor; bağış yapan il ve ilçelerin adları verilen uçakları Türk Hava Kuvvetleri'ne teslim ediyordu.

CUMHURİYET'İN UÇAK FABRİKALARI

THK'nin birinci amacı uçak fabrikaları kurmaktı. THK tüzüğündeki ifadeyle **“Türk milletinin en öncelikli olarak yapması gereken tayyare fabrikası kurmaktır... Fabrika ile bir de pilot yetiştirebilecek okul kurulması kesin gereklidir.”**

TOMTAŞ Kayseri Tayyare Fabrikası (1926-1950)

15 Ağustos 1925'te Türkiye Cumhuriyeti ile Alman Junkers Uçak Fabrikası AŞ arasında yapılan bir anlaşma ile **TOMTAŞ (Tayyare ve Motor Türk AŞ)** kuruldu. 35 milyon TL sermaye ile kurulan şirkete **THK** de 125 bin TL sermaye ile katıldı. Anlaşmaya göre TOMTAŞ, Kayseri'de üretim ve montaj için, Eskişehir'de de bakım ve onarım için birer fabrika kuracaktı.

TOMTAŞ Kayseri Uçak Fabrikası, 6 Ekim 1926'da devlet töreniyle açıldı. Fabrika 50 Türk, 120 Alman personelle çalışmaya başladı. Fabrika açıldıktan

sonra Türk-Alman ortaklığında bazı sorunlar baş gösterdi. Anlaşmazlıklar nedeniyle Alman **Junkers**, hisselerini 520 bin TL bedelle **THK**'ye devredip ortaklıktan çekildi. 28 Haziran 1928'de TOMTAŞ'ın faaliyetleri sona erdi.

Kayseri Uçak Fabrikası, 1930'da MSB'ye devredildi. 1931'de yeniden açılan fabrikada Amerikan Curtiss Hawk, Curtiss Fledgling, Alman Gotha, Polonya P.Z.L, İngiliz Miles Magister uçaklarının üretimi ve montajı yapıldı. **Kayseri Uçak Fabrikası'nda 1926-1942 arasında 212 uçak, 27 planör üretildi. Ayrıca 1937-1947 arasında 24 tip uçak fasbatı ve 14 tip motor revizyonu yapıldı.**

Kayseri Uçak Fabrikası, -Marshall Yardımı sürecinde- 1950'den itibaren “Hava İkmal Merkezi”ne dönüştürüldü. Burada Hava Kuvvetleri Komutanlığı'na ait çeşitli onarım ve revizyonlar yapıldı.

1932'de THK'nin elindeki uçakların tamirini yapmak için **Eskişehir Uçak Tamir Fabrikası** kuruldu.

THK Etimesgut Uçak Fabrikası (1942-1952)

Atatürk, 1 Kasım 1937'deki Meclis konuşmasında **“Bü-**

THK ETİMESGUT UÇAK FABRİKASI

Ancak yaklaşık 10 yıldır (1911 Trablusgarp Savaşı'ndan beri) savaşlarda uçaklar kullanılmaya başlanmıştı. I. Dünya Savaşı'nda savaş uçaklarının ne kadar önemli olduğu anlaşılınca, savaşın sonunda, 1918 yılında, İngiltere o zaman dünyanın en büyük hava kuvveti durumundaki Kraliyet Hava Kuvvetleri'ni (Royal Air Force; RAF) kurmuştu.

Cumhuriyet'i kuranlar; Atatürk ve dava arkadaşları da Kurtuluş Savaşı sırasında uçakların ne kadar önemli olduğunu bir kere daha görmüşlerdi. Kurtuluş Savaşı'nda Türk ordusunun elindeki kırık dö-kük birkaç uçağın çok işe yaradığını bizzat deneyimlemişlerdi.

TÜRK HAVA KURUMU

Atatürk, Cumhuriyet'i kurarken Batı'da hızla gelişen askeri ve sivil havacılık sanayiini ya-

THK ETİMESGUT UÇAK FABRİKASINDA UÇAK ÜRETİMİ

tün uçaklarımızın ve motorlarının ülkemizde yapılması ve savaş hava endüstrimizin de bu temele göre geliştirilmesi gerekir.” diyerek Türkiye'nin yerli uçak ve uçak motoru fabrikaları kurması gerektiğini belirtti.

THK, uçak üretimine Akköprüde bulunan küçük binasında başladı. 1941'de Ankara'da **THK Etimesgut Uçak Fabrikası** kuruldu. 1945'te yine Ankara'da **Gazi Uçak Motoru Fabrikası** kuruldu. 1950'de **Ankara Rüzgâr Tüneli** tamamlandı.

1941'de açılan THK Etimesgut Uçak Fabrikası, yaklaşık 14 bin m² yüzölçümüne sahipti. 1947'de yaklaşık 16 bin m²'ye yayılan fabrika 8 milyon TL'ye mal oldu. Fabrika, 1942'de 113 mühendis ve 211 teknisyen ile çalışmaya başladı. 1945'te fabrikanın çalışan sayısı 945 kişiye yükseldi. 1947'de çalışan sayısı 540 kişiye indi. Fabrikada 27 yabancı çalışan vardı. II. Dünya Savaşı sonrası yabancılar ülkelerine dönünce 1948'den itibaren fabrikada yabancı kalmadı. Fabrikadaki çalışan sayısı 1949'da 397 kişiye geriledi. Fabrikadaki genç Türk uçak mühendisleri özgün modeller tasarlayıp ürettiler.

THK Etimesgut Uçak Fabrikasında "Dizayn Ofisi" olarak adlandırılan Ar-Ge bölümünde 1945'te 6 yüksek mü-

hendis, 4 mühendis ve 2 teknik ressam görev yapıyordu. Fabrikada 1942-1950 yılları arasında **THK1, THK-3, THK-6, THK-7, THK-8, THK-9, THK-13 planör modelleri; THK-2, THK-4, THK-5, THK-10, THK-11, THK-12, THK-14, THK-15 uçak modelleri** tasarlanıp üretildi. THK-16 jet uçağı projesi ise tasarım olarak kaldı, hayata geçirilemedi. **Bu fabrikada 1942-1952 arasında 126 adet uçak üretildi.**

THK-13 Uçan Kanat Projesi

THK Etimesgut Uçak Fabrikası'nın başarılı Türk mühendisleri 1947'de **THK-13 Uçan Kanat Planörünü** geliştirdiler. O sırada THK Başkanı **Seyfi Düzgören**'in desteğiyle **Yüksek Mühendis Yavuz Kansu** tarafından projelendirilen **THK-13**, 1948 yılında THK Etimesgut Uçak Fabrikasında üretildi.

Yavuz Kansu, THK-13'ü tasarlarlarken Amerikalıların **Northrop** ve Alman **Horten kardeşlerin** uçan kanat projelerinden de yararlandı.

Hafif olması için ahşaptan üretilen THK-13, 20 m kanat boyunda, 2 m yüksekliğinde, 40 m² saatinde, 5 m kanat uzunluğunda ve toplam 490 kg ağırlığındaydı. Tek pilotlu kokpitin üstü açıktı.

THK-13 yapıldığında henüz An-

kara Rüzgâr Tüneli bitirilmemişti. Bu nedenle planörün rüzgâr testleri, bir THK-15 uçağının üzerine özel bir platform takılıp planörün 1/10 modeli bu platforma yerleştirilerek yapıldı.

THK-13 ilk uçuşunu 26 Ağustos 1948'de Çankaya'da uçağın arkasına bağlanarak yaptı. Havadan planör uçaktan ayrıldı. Mecburi iniş yapan **Pilot Kadri Kavukçu** hafif yaralandı. Basında uçak fabrikası hakkında olumsuz haberler çıktı. THK ise planörün tamir edilerek 20 gün içinde uçuşa hazır hale getirileceğini duyurdu.

THK-13'ün 29 Eylül 1948'de yapılan ikinci uçuş denemesinde ise planör düşerek parçalandı. Pilot **Cemal Uygun** yaralandı. Cemal Uygun, sağ kanat ucunda bir mengeninin unutulduğu, planörün bu nedenle düştüğünü belirtirken; **Yavuz Kansu**, kazanın pilotaj hatasından kaynaklandığını belirtecekti.

İhrac Edilen İlk Türk Uçağı: THK-5A

THK Etimesgut Uçak Fabrikasında Türk mühendislerince tasarlanıp üretilen özgün modellerden biri de THK-5'ti.

Uçağın tasarımına 1945'te baş-

THK ETİMESGUT UÇAK FABRİKASI MÜHENDİSLERİ

landı. Uçak iki dümenli, yarı monokok ahşap gövdeli ve ahşap pervaneliydi. Uçakta iki adet ve 130 beygir gücünde 4 silindirli Gipsy Major Motor vardı. Bu motorlar da Ankara'da **THK Gazi Uçak Motoru Fabrikasında** lisanslı olarak üretilmişti.

THK-5 uçağının deneme uçuşu THK Test Pilotu E. Ali Yıldız ve Yüksek Mühendis Şükrü Er tarafından yapıldı. Uçak Hava Kuvvetleri Bakım Şubesinden uçuşa elverişlilik belgesi aldı.

İsmail Yavuz'un *Mustafa Kemal'in Uçakları* adlı kitabında anlattığına göre THK-5, 1949'da Paris Havacılık Fuarı'nda sergilendi ve ilgi gördü. Bu sırada Danimarka'dan bir adet ambulans uçak siparişi alındı. Tasarımda bazı değişiklikler yapılarak üretime başlanan THK-5A ambulans uçak 1951'de tamamlandı. Uçağın deneme uçuşu 12 Eylül 1951'de Selçuk Atlı tarafından yapıldı. Uçak, Hava Kuvvetleri Bakım Şubesinde Yüksek Mühendis Hüseyin Ünsal ile Yüksek Mühendis Muhittin Gürbüz tarafından uluslararası standartlarda sertifikalandırıldı. Böylece THK-5A ambulans uçak, Türkiye'de uluslararası sertifikasyon alan ilk uçak

THK-13 UÇAN KANAT PROJESİNİN YAPIMI

oldu. Uçağa, TC-THK-AY kuyruk numarası verildi. Uçak 11 Aralık 1951'de Danimarkalı bir pilota teslim edildi.

9 Mayıs 1951 tarihli *Milliyet* gazetesi "**Danimarka'ya satılan uçaklar alaka çekti**" manşetiyle Türkiye'nin Danimarka'ya uçak sattığını okurlarına duyurdu.

THK-5A iki motorlu bir uçaktı. Ambulans uçak olarak kullanıma uygundu. Uçak, iki hasta, bir doktor, iki pilot taşıyabiliyordu.

TC-THK-AY kuyruk numaralı THK-5A uçağı Danimarka'nın Odense kentinde sağlık hizmeti veren Falcks şirketince satın alındı. Uçağa, Danimarka sivil havacılığını temsilen OY-ACK sivil numarası verildi. TC-THK-AY, Danimarka'nın zor iklim koşullarında yıllarca yaz kış hasta ta-

şımada kullanıldı. Uçak ayrıca Polonya, Lüksemburg ve Hollanda'ya uzun menzilli uçuşlar yaptı. Uçak 961 uçuş saatini dolduktan sonra Aalborg Hava Taksi Şirketi'ne satıldı. 18 Kasım 1961'de Aalborg Havalimanı'na inerken ağır hasar görüp servis dışı kaldı. Gövdesi, 1962'de Hals'taki bir çocuk parkına yerleştirildi. 1965'te yıkılıp ortadan kaldırıldı.

Sonra ne mi oldu?

İddiaya göre Danimarka, 1953'te Türkiye'ye 26 uçak siparişi daha verdi. Ancak bu uçaklar üretilip teslim edilmedi. O günlerin tanıklarından Şükrü Er'in anlattığına göre o zaman "**Uçak harp silahıdır, satılmaz, ihraç edilmez**" denilerek uçağın üretimi durduruldu.

İşin ilginç yanı 1951'de Bakanlar Kurulu, THK Etimesgut Uçak

Fabrikasında üretilen uçakların yurtdışına ihraç edilmesine karar vermişti. (BCA, 30.18.1.2 /12663.8, 16 Ağustos 1951)

Buna rağmen THK Etimesgut Uçak Fabrikası kapatıldı. Siparişler geri çevrildi. İsmail Yavuz, Şükrü Er'in kendisine defalarca "**Danimarkalılar 1953 yılında tekrar sipariş vermek için gelmişlerdi, fakat bu sırada THK Uçak Fabrikası kapatılmıştı.**" dediğini yazıyor.

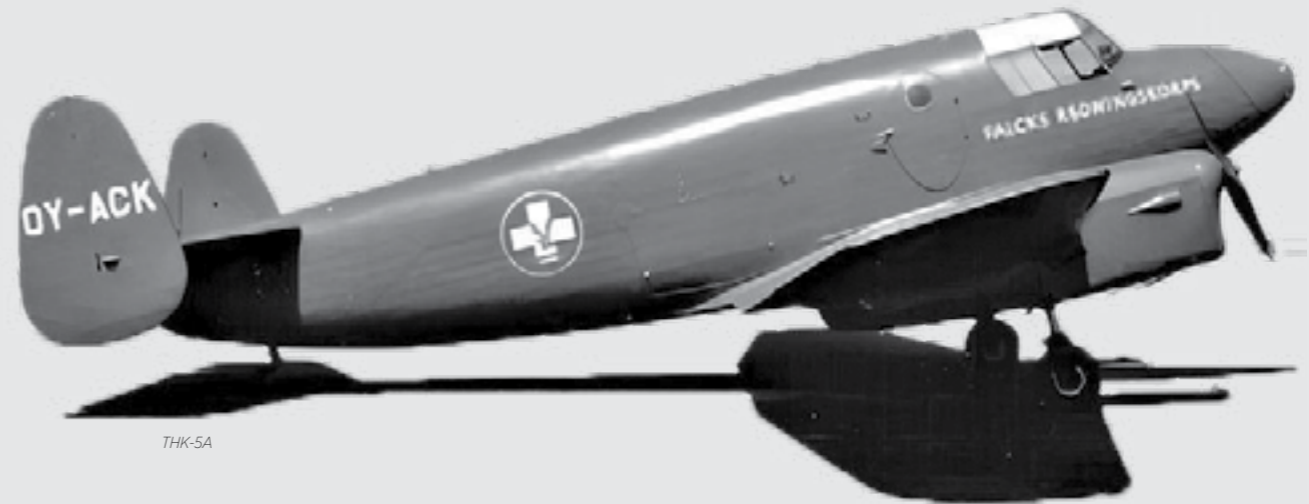
UÇAK FABRİKALARININ KAPATILMASI

THK Etimesgut Uçak Fabrikası, 1947'den itibaren sorunlar yaşamaya başladı. II. Dünya Savaşı sonrasında ABD, savaştan kalan uçakların bir kısmını "hibe" olarak Türkiye'ye verince THK Uçak Fabrikası'nın üretim kapasitesi düştü. 1948'de

THK, bu konudaki sıkıntılarını 16 sayfalık bir raporla dönemin başbakanına bildirdi. Ancak sorunlar çözülemedi. Fabrika 1952'de MKEK'e devredildi ve bir süre sonra da kapatıldı. **THK Gazi Uçak Motoru Fabrikası** ise 1954'te traktör fabrikasına dönüştürüldü.

Kaynakça

- Osman Yalçın, **Türk Hava Harp Sanayi Tarihi**, İstanbul, 2013.
- İsmail Yavuz, **Mustafa Kemal'in Uçakları**, İstanbul, 2013.
- Mustafa Kılıç, **Uçan Kanat THK-13**, Ankara, 2008.
- "*Yerli Uçan Kanat THK-13*," <https://tolgaozbek.com/hobi/kitap/yerliucan-kanat-thk-13/> son erişim 1 Mayıs 2023)
- Sabiha Gökçen, **Atatürk'ün İzinde Bir Ömür Böyle Geçti**, İstanbul, 1982.
- Turgut Güreer, **Atatürk'ün Yaveri Cevat Abbas Güreer**, İstanbul, 2006.
- Milliyet, 9 Mayıs 1951
- BCA, 30.18.1.2 /12663.8, 16 Ağustos 1951.
- Sinan Meydan, "*Danimarka'ya Satılan Türk Uçağı THK 5A (TC-THK-AY)*", Sözcü, 2 Mayıs 2022.
- Sinan Meydan, "*Uçak Fabrikalarımız THK-13 Uçan Kanat Projesi*", **Cumhuriyet**, 3 Mayıs 2023.

THK-5A

Ankara'nın grisinden 'mutlak siyah'a

17 Mart 2026'da Çankaya Belediyesi Doğan Taşdelen Çağdaş Sanatlar Merkezi'nde açılan Adnan Çoker'in "mutlak siyah" sergisi, 26 Nisan'a kadar görülebiliyor. Farklı dönemlerden yapıtları bir araya getiren sergi, izleyiciyi yalnızca bir ressamın dünyasına değil, siyahın derinliğiyle kurulmuş bir düşünce alanına çağırıyor.

Bugün günlerden cuma. Ankara yine bildiğimiz gibi: Göğü kurşuna çalıyor, sokaklar aceleyle akıyor, kent üstünde ince bir ağırlık dolaşiyor. Ama bu şehrin böyle günlerde açılan başka kapıları da var. Hava biraz daha koyulaşırken, galeriler ve sanat mekânları kendi iç ışıklarını yakıyor. İnsan bir anda sokağın gürlütüsünden ayrılıp başka bir iklime giriyor. Adnan Çoker'in "mutlak siyah" sergisi de tam böyle bir geçişin eşliğinde karşılıyor insanı. Dışarıda Ankara'nın grisi var; içeride ise yavaş yavaş derinleşen bir siyah.

Bu sergide beni ilk çarpan şey, siyahın karanlık gibi davranmaması. Tersine, baktıkça açılıyor, durdukça derinleşiyor, insanı içine çekiyor. Yüzeylerde beliren ince ışıklar, yarım küreyi andıran biçimler, dikey açılımlar, geometrik gerilimler; hepsi aynı duyguyu büyütüyor. Burada renk yal-

Fotoğraf: YAKIŞI BARAZ

nızca renk değil, bir mekân duygusu. Bir derinlik. Bir iç boşluk. Çoker'in resmine bakarken "karanlık" sözcüğü yetmiyor; çünkü onun siyahı kapatmıyor, tersine başka bir alan açıyor.

Adnan Çoker'i çağdaş Türk resminde ayrı bir yere koyan da biraz bu aslında. 1927'de İstanbul'da doğan, 2022'de aramızdan ayrılan sanatçı, Güzel Sanatlar Akademisi'nde Zeki Kocamemi'nin öğrencisi olarak yetişti. Daha ilk yıllardan başlayarak doğanın nasıl çözümleneceği, kompozisyonun nasıl artırılacağı ve boşluğun resimde nasıl kurucu bir öğeye dönüşeceğiyle ilgilendi. 1953'te Lütfü Günay'la birlikte Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde açtığı sergi ise Türkiye'deki ilk soyut resim sergilerinden biri, hatta çoğu kez doğrudan ilki olarak anılıyor. Bu bile tek başına, onun yalnızca iyi bir ressam değil, bir eşik sanatçısı olduğunu göstermeye yetiyor.

Çoker'in resimde açtığı yol, yalnızca figürü geride bırakmakla ilgili değildi. O, resmi dış dünyayı anlatan bir yüzey olmaktan çıkıp kendi iç yasaları olan bir düşünce alanına dönüştürdü. Çizgi, ritim, ton, yüzey, denge, boşluk... Bunların her biri onun için yalnızca biçim meselesi değildi; resmin varlık nedeniydi. Bu yüzden yapıtlarına bakarken "ne anlatıyor?" sorusundan çok "nasıl kurulmuş?" sorusu öne çıkar. Ve o soru bizi doğrudan Çoker'in sanatının kalbine götürür.

1955'te devlet bursuyla Paris'e gitmesi, bu dilin olgunlaşmasında belirleyici oldu. André Lhote ve Henri Goetz atölyelerinde çalıştı; Batıdaki soyut anlayışla daha yakından temas etti. Ama bu karşılaşma onu taklide götürmedi. Tam tersine, kendi resim mantığını kurmak için daha sıkı bir iç disiplinle yöneltti. Paris yıllarındaki çalışmalarında mavi tonlarının öne çıkması, ritmin ve yapısal kurgunun giderek belirginleş-

mesi boşuna değildi. Nitekim 1963'te Altan Gürman, Sarkis Zabunyan, Devrim Erbil ve Tülay Tura Börtecene ile kurduğu Mavi Grup da bu arayışın doğal uzantılarından biri oldu.

Ne var ki Adnan Çoker'in resmini gerçek anlamda derinleştiren şey, zamanla siyaha doğru yürüyüşü oldu. Onun "siyah fon"lu resimleri, yalnızca palettteki bir değişim değildir; düşüncede de bir yoğunlaşmadır. Renk geri çekilirken yapı öne çıkar. Jest azalırken iç gerilim büyür. Fazlalık eksildikçe resim daha güçlü konuşmaya başlar. Çoker'de siyah, bir son duvar gibi durmaz; tersine, biçimleri taşıyan, ışığı görünür kılan, boşluğu kuran bir ana zemin hâline gelir. Bu yüzden onun siyahı matem değildir, derinliktir. Yokluk değildir, yoğunluktur.

Sergide dolaşırken bunu açığa hissediyorsunuz. Bir yapıtın karşısında durduğunuzda, ilk anda neredeyse yalnız görünen kompozisyon bir süre sonra başka katmanlar açıyor. İnce bir ışık çizgisi, yüzeyin ortasında yalnızca görsel bir vurgu olarak kalmıyor; resmin nefesine dönüşüyor. Yarım daire ya da kubbe çağrışımı taşıyan biçimler, sanki bir mimari hafızayı uzaktan çağırıyor. Dikey açıklıklar, bir kapıyı değil belki ama bir eşik andırıyor. Resim böylece yalnızca görülen bir şey olmaktan çıkıyor; içine girilen, içinde düşünülen bir yapıya dönüşüyor.

Çoker'in sanatını önemli kılan bir başka yan da geometriyi asla kuru bir düzene indirmemesi. Simetri ve denge, onun resimlerinde gerçekten vazgeçilmez iki öğe. Ama bu denge, mekanik bir soğukluk üretmiyor. Tam tersine, o ölçü duygusunun içinde hafif bir titreşim, bir iç hareket, neredeyse gizli bir nabız var. Biçimler yerli yerinde duruyor; ama hiçbir şey ölü değil. Her yüzeyde ince bir gerilim, her boşlukta hafif bir çağrı hissediliyor. Belki de bu yüz-

den Çoker'in resimleri hem zihne sesleniyor hem de insanda kolay tarif edilmeyen bir duygulanım bırakıyor.

Burada Doğu ile Batı arasında kurulmuş ince bir bağdan da söz etmek gerekiyor. Çoker'in resmi, bir yandan modernist arınmanın disiplinini taşıırken öte yandan bu toprakların mimari hafızasına, kubbe duygusuna, merkez arayışına ve boşluk anlayışına da göz kırıyor. Ama bunu doğrudan alıntıyla yapmıyor. Ne geçmişe yaslanıp kolay bir yerellik kuruyor ne de Batı soyutlamasının gölgesine sığınıyor. Kendi dilini, iki damarı da içinden geçirerek kuruyor. Bu yüzden onun resmi ne yalnızca biçimcilik diye geçiştirilebilir ne de yalnızca kültürel bir gönderme olarak okunabilir. O, resimde düşüncenin yerini ciddiyetle arayan sanatçılardan biri.

Bugün bu sergiyi gezerken asıl değerli gelen şey de bu galiba: Adnan Çoker'in resminin hâlâ güncel durması. İçinde yaşadığımız görsel kalabalık çağında, o daha azla daha çok söyleyen bir ressam. Bağırmeden etkileyen, gösterişe kapılmadan ağırlık kuran, yüzeyi sadeleştirirken anlamı derinleştiren bir tavır var. Onun yapıtlarının önünde insan biraz yavaşlıyor. Hızlı hüküm verme isteği geri çekiliyor. Göz, yeniden bakmayı öğreniyor. Belki de iyi sanatın hâlâ en büyük gücü burada saklı: Bizi bir anlığına bile olsa kendi acelemizden çıkarabilmesinde.

Sergiden çıktığımızda Ankara yine aynı Ankara. Gökyüzü yine gri, cadde yine kalabalık, rüzgâr yine serin. Ama içinde küçük bir yer değişikliği oluyor. Çünkü biraz önce siyahın karanlık değil, derinlik olabileceğini gördünüz. Boşluğun eksiklik değil, kurucu bir unsur olduğunu hissettiniz. Adnan Çoker'in "mutlak siyah", tam da bu yüzden yalnızca görülen bir sergi olarak kalmıyor; insanın içinde bir süre daha yaşamayı sürdürüyor.

ADNAN ÇOKER "mutlak siyah"

Resim Sergisi

17 Mart / 26 Nisan 2026

Çankaya Belediyesi
Doğan Taşdelen Çağdaş Sanatlar Merkezi

John F. Kennedy Caddesi No.4
Kavaklıdere / Çankaya / ANKARA

SANATIN KALBI
ÇANKAYA

HÜSEYİN CAN
Güner
ÇANKAYA
BELEDİYE BAŞKANI

Çankaya
BELEDİYESİ

Gürsel Korat

Neşeliydik o zamanlar

1982 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri'nde öğrenciydim. Mamak Cezaevi'nden yeni çıkmıştım ve Gazi İktisat'ta öğrenci olduğum halde yeniden sınavlara girip Cebeci'ye geçmeyi başarmıştım.

O yıllarda cezaevinden çıkıp öğrencilerin arasına gelmek zor bir işti. Ortalık fena halde öğrenci ve aydın düşmanlığıyla doluydu, yeni anayasa tartışmaları yapıyor, askeri diktatörlüğün keyfi yöneticiliği her yerde boy gösteriyordu.

Üniversiteye yeniden başladığım için sınıftaki öğrencilerden dört yaş kadar büyütüm. Bu, o zamanlar önemli bir farktı.

Yoksuldum. Havuzlu Kahve'nin üstündeki tahtakurulu pansiyonda kalır, odamda bağlama çaldım. Oradan Cebeci'nin görünüşü okuduğum romanlardaki hayali dünyaya denk düşer, hayal mi gerçek mi olduğunu ayırt edemediğim kapalı bir dün-

yada yaşadım.

Her gün bir yargılama haberi vardı, her gün "suç unsurlarıyla" yakalanan kişiler televizyonlarda boy gösterirdi, en çok kitapların bu unsurlar arasında sayılmasına içerlerdim.

İnattan mıdır nedir, baskıcı günlerin arasında yaşadığımız halde sanat dünyasında bir parlama oldu. Edebiyat, sanat ve bilim dergilerinin okurluğu önemli ölçüde arttı. Dost Kitabevi Korum Sokak'ın girişinde TMMOB binasının altındaydı ve orada adeta bir tapınağı gezer gibi her hafta saygılı bir sessizlikle dolaşır kitap seçmek en önemli kültür etkinliklerimden biriydi. *Bilim ve Sanat* dergisinin çevresiyile ve Mümtaz İdil'le tanışmam bu döneme denk gelir. Mümtaz Ağabey benim için rol modellerinden biriydi. *Yarın* dergisiyle kardeşliği vardı, orada da yazılar yazardım. Semih Gümüş o zamanlar Ankara'daydı. Ankara'nın entelektüel genç in-

san topluluğu çoğunlukla oradan gelip geçirdi. Fısıltı gazetesindeki bilgi akışının bir parçası olarak Mehmet Bayrak'ın bürosunda Ozan Telli'nin şiirlerini gizli gizli okumak, Yazko bürosunda Ahmet Telli'yle Su Çürüdü hakkında konuşmak bana ilham verirdi.

Eğitim Bilimleri Fakültesi, eğitimin sınıfsal propaganda aracı olan araçsallığı içinde olaya bakmayan, eğitimin evrensel birikimiyile davranan çok sayıda öğretim üyesinin yönetimindeydi. Engin Geçtan, Ziya Bursalıoğlu, İpek Gürkaynak, Bekir Onur gibi değerli profesörlerin elinde biçimleniyorduk ve bana çok büyük düşünsel katkılarda bulunan İnci San'ın sayesinde derslerimiz bir sanatsal yaratıcılık panayırı gibi renkli ve eğlenceli geçiyordu.

Böyle bir şey 1982'de akıl alacak gibi değildi ve ben cezaevine benzeyen o koca ülkeden cennet bahçesine düşmüş bir şaşkın olarak haya-

ta tutunmaktaydım.

1983 yılı yaz aylarında İnci San'ın önerisine uyarak bir sanatsal çalışma grubu kurmaya ve adını SANÇA yapmaya karar verdik.

Bu fikir daha önceleri komşu Siyasal Bilgiler'in İnek Bayramı'na nazire olarak düşünülmüştü. Hatta ilk Kalem Bayramı'nı da 1982 yılı ders yılı sonunda yapmıştık. Bu bayramda unutulmaz bir performans göstermiştik. O sıralarda daha çiçeği burnunda bir şair olan Mahmut Temizyürek'in olağanüstü performansı üç yüz kişiye varan topluluğu büyülemişti. Şimdi ressam olan Sezaî Kara ile ben bir resital hazırlamış, topluluğu müzikle canlandırmıştık. Şimdiki bölüm başkanları, dekanlar o zamanlar "ufaklık"tı; hepimiz gençtik, deli doluyduk ve hiçbirimizde hayır yoktu. Oradan yazarlar da yetişti, Ahmet Karacılar ve Ethem Baran yarıtlarım sayılır. Ahmet Çiğdem'le hep çatışma içindey-

dik. Ressam Şükran Moral sade bir öğrenciydi. Mahmut Temizyürek ve bir grup arkadaşla Yenimahalle'de kim bilir kimin eviydi özel toplantılar düzenlerdik, çalılıp söyler ve şiirler okurduk. Hem mutlu olurduk hem de acılar çekerdik. Çünkü özellikle ben, arkadaşlarımı Mamak'ta bırakıp gelmişim ve içlerinde çok ağır cezalara çarptırılanlar vardı.

Buna rağmen DTCF Tiyatro Bölümü'nde efsanevi Nurhan Karadağ'ın sahneye koyduğu Çankırı Yaren Şenliği'ni izlemeye doyamaz, öğrenci etkinliklerinde Bernarda Alba'dan Godot'ya kadar pek çok oyunu izlemeye ve üzerinde tartışmaya fırsat bulurduk. O yıllarda Hasan Yükselir tiyatro öğrencisiydi, o inanılmaz sesiyle söylediği türkülerini sanıyorum ki unutulabilen olmazdı.

Tiyatro'da en çok Brecht'yan yoruma bayılırdık, Haldun Taner ve Ferhan Şensoy bu tartışmaların odağında durur, acaba edebiyatta gerçekçilik mi yoksa fantastik yollara mı gitmek gerektiğini düşünür dururduk. Yaşadığımız acı gerçekler bize hep gerçekçi olmak gerektiğini

fısıldar, fantazyanın sanatsal olanla kurduğu devasa bağı ya da İnesco oyunlarının absürd niteliğini pek de kavrayamazdık.

O yaşma kadar Kayseri'de büyüdüğüm için tiyatrodan ötesini tanımayan sanatsal dünyama böylece opera, bale ve yayın dünyası katılmış oldu. Birkaç yıl sonra sinemayı tercih edip AST'nin eski yöneticilerinden, büyük oyuncu Çetin Öner'in asistanlığını tercih ettiysem işte bundandır.

Böyle bir kültürel çerçevede fakültemizde yürütülen sanatsal etkinliklerin tüm sınıflara mal edilebilmesi için her sınıftan bir kız bir erkek temsilcinin seçileceği bir öğrenci temsilciliği tüzüğünü yazarak dekanlığa sundum. Buna göre bir yürütme kurulu ve yirmi dört öğrencinin temsil ettiği bir genel kurul seçimi yapılacaktı. Ziya Bursalıoğlu dekanı, beni çağırdı ve maddeleri tek tek tartışarak değişiklik önerilerini kaydedtim ve kurul fakülte yönetim kurulunun kararıyla tüzeli kişilik edindi ve çalışmalarına başladı.

Sınıflarda seçimler yapılıyor, bütün öğrenciler dileğin seçimi için çalışıyor ve temsilcileri seçiyordu. Şüphesiz laf olsun diye seçilmişler de gelse bile fakülte de olağanüstü bir canlanma olmuştu. Mezun olmadığım için halen grubun başkanı bendim ve bir gün fakülte yönetiminden resmi olarak yedi öğrenciye birden tebliğ edilen bir zarf aldık. Bu zarfa göre Rektörlük nezdinde hakkımızda soruşturma açılmıştı ve Siyasal Bilgiler Fakültesi dekanlık katında savunmamızı yazılı olarak verecektik.

Beklenen gün geldi, soruşturma soruları için odalara alındık ve bu grubu hangisi siyasal amaçlarla kurduğumuzu sorgulayan, "birlik ve beraberliğe en çok ihtiyacımız olan bugünlerde öğrencileri birbirine düşürecek böyle bir girişimde bulunmamızın arkasında ne durdu" sorusu ile bize gözdağı verildi. Pek çok arkadaşımız o günden sonra geri çekildi ve SANÇA lağvedildi.

Bu olaydan birkaç yıl önce Mamak'ta ODTÜ öğrenci temsilcileriyle aynı koşullardaydık. Murat Çavuşoğlu-

lu'nu da, Halil Genç'i de tanırdım. Elbette ODTÜ'deki ÖTK'nin (Öğrenci Temsilcileri Kurulu) bana ilham verdiği kesindi ve demokrasiyi tüm öğrencilerin yönetimine katıldığı bir süreç olarak görmemde bunun etkisi büyüktü. Ne yazık ki yarışmayı çatışma sananların elinde eğlencemize son verildi.

Yıllar sonra fakülte mezunlarının bir akşam yemeğinde, çoktan emekli olmuş eski dekanımız Ziya Bursalıoğlu'na takılarak "Hocam demokratik seçimler yapmak için sizi nasıl da kandırmıştım" dediğim zaman hocanın o insanın içini yakan gülüşüyle yanıt verisi aklımdan çıkmıyor: "Asıl ben seni kandırmıştım. Tüm soruşturmaları sen üstlenmiş oldun."

İşin doğrusu o sıralarda hocanın canını daha çok sıkıtlar. Bizi korumak için kendini polise siper etti. Bizim gibi yaralı kuşları daha çok örselemesinler, şu eğlenceleri devam etsin diye kendini ortaya koyan ender kişilerdendi.

O zamanları sevgiyle anıyorum.

Yankı Yazgan

Çocuklar değerlidir

TBMM'nin açılış tarihinin Cumhuriyet'in çocukları için bir bayram ilan edilmiş olmasının günümüz için tek bir anlamı var: Önce çocuklar. Bu anlama uygun davranıp davranmadığımıza göre kendimizi değerlendirebiliriz.

1

Çocuklara ne kadar değer verdiğimiz nasıl ölçülebilir? Kaç para harcadığımızdan daha iyi bir ölçü yok. Yeni doğanlar, bebekler, küçük çocuklar, anneleri-babaları...

2

Eğitim şart, ama nasıl bir eğitim? Çocukların okula hazır oluşundan ziyade okulların hazır oluşu ile ilgili derdimiz var. Eğitimin içeriğinin bilimsellik ile ilişkisinin giderek zayıflaması, öğretmen esenliği, çocukların öğrenmesi için uygun ortamların oluşturulması, yoksulluğun etkilerinin azaltılması için gösterilen çabalar etkisiz ya da yanlış yönde...

3

Çocukları tehlikelerden koruyabiliyor muyuz? 23 Nisan'da çocuklara karşı saldırıları önleme görevini bir günlüğüne üstlenseler ne olurdu acaba?

4

Geçmiş on yıllara göre haklarını kullanabilirliklerinden çok daha fazlasını haklarının farkındalığında gördük desem. Çocuk hakları savunucularının sayısı da haklar çiğnendiği ölçüde artıyor... Acayip bir dünya.

5

Çocukların temel haklarından birisi (adı öyle konmamış olsa da) çocuk olduklarının unutulmaması... Çocukların ihtiyacı olan sınırları onlara sunmak, özgürlük tanımak ile ka-

rşıyor; başkalarıyla beraber kurulan bir yaşamdan ziyade kendisi için ve kendi önemini kazanmak için ve kendi önemini kazanmak için uğraştığı bir 'mücadele alanı' oluyor.

6

Bitmeyen bir büyüme süreci. Oğuz Atay'ın günlüğüne "bana öyle geliyor ki, çocuk kalmış bir milletiz" diye başlayan notunda çok daha iyi açıkladığı gibi...

7

Oysa, çocukların güvenle ve güvenilerek gelişim haklarını kullanmaları için gereken toplumsal koşullar yüzlerce yıldır belli: Özgürlük, Eşitlik, Adalet...

8

Çocukların söylemek istediklerini duymak için onları dinleyecek yetişkinlerin sağlayacağı bir söz söyleme güvenliği mümkün mü? Zira söyleyecek çok şey biriktiriyorlar, susturdukça...

9

Yapay Zekâ ve insan olmak isteyen robotlar çağına girdiysek, insan kalmak isteyen çocuklar için ne yapacağımızı düşünmemiz gerek. Kendimizin insan kalma çabasından farksız...

10

23 Nisan 1920'de TBMM ilk toplantısını yaptığındaki ruh halini, âdeta bir çocuğun ilk adımlarındaki heyecan, gerginlik ve neşesini çocukların bayramından daha iyi ne hatırlatabilir?

:23 NİSAN 1920:

YANKI YAZGAN

Orhan Tekelioğlu Satranç kıraat etmek!

Birçok hobim de olsa, hiçbir zaman vazgeçemediğim, satranç olmuştur desem yeridir. Çok küçük yaşta öğrendiğim satranç, ilk başlarda evde, sahiden acemi bir oyuncu olan zavalı annemi yenip durduğum, bu da yetmeyince oynamak için dış mekânlar aradığım bir alışkanlığa dönüşmüştü. Nerelerde oynanıyordu sahiden bu oyun? Çok kısa bir süre sonra anladım ki satranç Ankara'da kahvelerde (o sıralar "kıraathane" deniyordu) oynanıyordu ve henüz ortaokula başlamış benim için pek de uygun olmayan mekânlardı. O yaşlarda kendime oynayacak bir mekân (Eskrim Kulübü) buldum sonunda ama bu yazıda Ankaralı satrançların gittiği kahvelerin birinden bahsetmek istiyorum. Evet, kahvelerde oynanırdı satranç ve bu bağlamda Kızılay civarındaki Kızıllırmak, Bulvar, Fatih ve şimdilerde Taraça bu tarihin öne çıkan mekânlarıdır. Kızılay'ın diğer ismi "Yenişehir" olduğunu unutmadan bu kez şehrin "eski" merkezine, yani Ulus'a baktığımızda ise bir başka "kıraathane" belirir: Santral Kıraathanesi. Tesadüfen keşfetmişim bu kıraathaneyi, hem de yeni satranç mekânıma giderken. O yıllarda, eskrimci olan ağabeyimin teşvikiyle, 19 Mayıs Stadyumu'nun oradaki Eskrim Kulübü'ne gitmeye başlamıştım, hem antrenmanlara katılabiliyor hem de satranç oynayabiliyordum. Ya-

lana gerek yok, eskrimden çok satranç oynamak, oraya devam edenlerle arkadaş olmak benim için çok daha önemliydi. Sakin, eskilerin deyimiyle, "nezih" bir mekândı Eskrim Kulübü'nün lokali. Eskrim dersi olduğundan konservatuvar öğrencilerinin de geldiği, müzisyeninden müdürüne, bu amatör sporla ilgilenen birçok insanın gelip zaman geçirdiği, güzel sohbetlerin yapıldığı şahane bir ortamı vardı. Ben de müdavimlerinden olmuştum.

Küçükesat'ta oturmama rağmen oraya gitmem zor oluyordu. Yakınımdan geçen Seyran minibüslerine biniyor, onların Ulus İşhanı'nın arkasındaki son durağında iniyor, Ulus Meydanı'ndan geçip Rüzgârlı Sokak'tan aşağıya yürüyor, Kazım Karabekir Caddesi'ni geçip Eskrim Kulübü'ne varıyordum. Şimdilerde hırdavatçılara ev sahipliği yapan Rüzgârlı Sokak, Ankara tarihinde çok önemli bir yere sahiptir; Eski Meclis'in hemen arkasında, "eski şehrin" en merkezî noktasında olduğu düşünülünce, kuruluş yıllarındaki tüm önemli gazetelerin (Ulus, Zafer, Son Telgraf, Tan vb.) neden bu sokakta yer aldığını anlayabilirsiniz. Yürüyerek geçtiğim dönemde, merkezî basının çoktan İstanbul'a kaymış, sokak başka bir çehreye bürünmüş, birçok pavyon ve gazinoya ev sahipliği yapmaya başlamış-

tı. En sonunda, Gazanfer Bilge otobüslerinin terminali de vardı. Anlayacağınız, gündüzleri boş, akşamları hareketliydi.

Şimdi sokağın başına dönelim: Rüzgârlı'ya sapmayıp Ulus'tan Yıldırım Beyazıt yönüne doğru giden Çankırı Caddesi'nde ilerlerseniz önce vitrininde nar gibi dönen tavuklarıyla Uğrak Lokantası'nı fark eder, karnınız toksa bir iki adım daha atar ve Santral Kıraathanesi'ne varırdınız. Ben de böyle tesadüfen keşfetmişim orayı. Malum, algıda seçicilik diye bir şey var, pencereden içeriye baktığımda sadece satranç oynayanları değil, etrafındaki kalabalığı da fark etmiştim. Hayatımda kahve nedir bilmeyen bir ortaokul öğrencisi olarak içeri girmekten de geri durmadım. Bilardosuyla, kâğıt oynanan masalarıyla, tavlasiyla, damasıyla, satrancıyla ve kalabalığıyla tam tekmil devasa bir salondur. Henüz "okey tahtaları" avdet etmemişti memleket (kâğıt oyunları, ismiyle müsemma "kâğıt" ile oynanıyordu), henüz pulların o tahtalara vururken çıkardığı "şakırtılar" yoktu ama tavlâ ve şaşıracsız satranç oyuncularını benzer seslerin kaynağı durumundaydılar. Tavlacıların pulları koyarken çıkardıkları sesleri anlamak zor olmasa da, satranç taşlarını ellerine alıp gideceği kareye çakarcasına vuran, aynı anda mutlaka bağırarak bir şeyler

söyleyen bir satranç oyuncusu türüyle ilk kez karşılaşmış, şaşakalmıştım. Benim bildiğim satrançta taşlar yavaşça yerine konur, oyuncular konuşmaz, oyuna odaklanırdı. İzleyenlerin de hali tavrı tuhaftı. Bahse giriyor, taraf tutuyor, bazen oyuncularla, bazen de birbirleriyle atışıyorlardı. Satranç literatüründe, teoriden pek haberdar olmayan, kendine özgü açılış ve tarzları olan ve daha çok taktik hamlelerle oynayan ve "kahve oyuncusu" diye isimlendirilen bir oyuncu tipi vardır ama buradakiler bayağı farklıydı, satrancı tavla gibi oynuyorlardı. Öyle ki emin olun abartmıyorum, tahtanın merkezindeki kareler aldıkları darbelerden basbayağı "göçmüş" vaziyetteydi. Taşların çoğu da perişandı, birçok atın kafası kopmuş, sonradan yapıştırılmış, bazılarının burunları kırıldı. Yine de partiler tüm hızıyla devam ediyor, sigaralar zincirleme içiliyor, yenenler keyifle çaylarını yudumluyor, kahvelerini höpürdetiyor. Velhasıl asayiş berkemaldi. Sonrası? "Kıraat devri" bitmiş olmalı ki seksenlerde, bu "kıraathane" devrin yükselen değeri olan bir "birahane"ye dönüştü. Şimdilerde ise bir müzikhale dönüşmüş vaziyette devasa bir mekân olarak varlığını sürdürüyor. Bazı mekânların da böyle ironiye meyyal sosyolojileri oluyor, ne yapalım?

ÇOCUK ÖLMA- NIN ŞARKISI

Akın Ayaz • Alara Çivici • Devak(Aybars Yücel) • Emel Ekin • Esin Aykanat Avcı • Esra Kara • Gülden Ataman • Hüseyin Arıcı • Kardelen Semerci • KİK • Özgür Kavurmacıoğlu • Sercan Gökay Çelep • Taha Düzler • Umut Kambak • Yiğit Türüdü

27^M A R T
N İ S A N
2 0 2 6

Çankaya Belediyesi Fikret Otyam Sanat Merkezi
Konutkent Mahallesi Dumlupınar Bulvarı No:391/1
Çankaya / Ankara

MODERNLİĞİN EŞİĞİNDE BİR TEZENECİ:

Bayram Aracı

Metin Turan

“Ankara Zeybeği”, “Şeker Oğlan”, “Atım Arap” “Misket”... Kulağımızda yankılanan bu Ankara havalarının unutulmaz yorumcularının başında tartışmasız Bayram Aracı gelir.

Halk Müziği tarihinde bazı isimler vardır ki yalnızca bir icracı olarak değil, ortaya koydukları tarz, sergiledikleri duruş ile bir eşik figürü olarak anılmayı hak eder. Bayram Aracı, işte bu eşiklerin insanıdır. 1920’de Elmadağ’da doğmuş, 1969’da İstanbul’da hayata veda etmiş sanatçı; bir kuşağın belleğinde Ankara havalarının coşkulu, ritmik ve gösterişli yorumuyla yer etmiş; sonraki kuşakların ise saz tavrını dönüştüren bir öncü olarak belleklerde yerini almıştır. Onu anlamak, biyografik verileri sıralamak değil; Cumhuriyet’in kuruluş dönemi kültür politikalarını, radyonun yükselişini, gazino kültürünü, kentleşmenin hızını, bir ölçüde sinemayı ve Anadolu müziğinin modernleşme serüvenini birlikte ele almayı gerektirir.

Bayram Aracı’nın hikâyesi, bir yandan babası Topal Mevlüt’ten devraldığı yerel geleneğin, öte yandan Ankara Radyosu ve İstanbul gazinoları gibi modern kamusal alanların iç içe geçtiği bir kültürel geçiş anlatısıdır. O, bağlamayı yalnızca çalmamış; ona vurmuş, ona

yüklenmiş, onu adeta bir perküsyon enstrümanına dönüştürmüştür; tezene vuruşuyla, ritmik canlılığıyla ve süslü icrasıyla bağlamanın ifade olanaklarını genişletmiştir. Nitekim kendisinden sonra gelen pek çok sanatçı, Neşet Ertaş, Orhan Gencebay, Arif Sağ, Yücel Paşmakçı onun sazından etkilendiklerini açıkça ifade etmişlerdir. Bu etki, yalnızca teknik değil, estetik ve tavrıdır.

Elmadağ’dan Ankara’ya

Bayram Aracı’nın 1920’de Elmadağ’da doğmuş olması, rastlantısal bir coğrafi veri değildir. Ankara çevresi, özellikle zeybek, misket, hüdayda ve fidayda gibi oyun havalarıyla tanınan, ritmik açıdan zengin bir müzik geleneğine sahiptir. Bu gelenek, Orta Anadolu bozkırının uzun havalarından farklı olarak daha hareketli, daha vurmalı ve daha dans merkezlidir.

Babası, yörenin saz sanatçılarından Topal Mevlüt’tür. Halk müziğinde ustalık çoğu zaman aile içinde başlar; sözlü kültür, aile içi aktarmalarla taşınır. Topal Mevlüt’ün sazı, Bayram Aracı için bir okul işlevi görmüştür. Bu bağlamda Aracı’nın müziği, akademik bir disiplinin değil içselleştirilmiş bir geleneğin ürünüdür. Muhabbetlerinden beslendiği Genç Osman (Osman Şentürk), Hocanın Ziya, Yayıoğlu Bayram, Aracı’nın sanatının yetkinleşmesinde önemli etkisi olan isimlerdir. Ayrıca Refik Başaran, Sarı Recep, Muzaffer Sarısözen ve Avni Özbenli gibi sanatçıların onun sanatının şekillenmesinde önemli değerler olduğunu

belirtmek gerekiyor. Sazın sesi, onun için hem çocukluğunun hem de kimliğin sesidir.

Çocuk yaşta Ankara’ya gelişi, bir kır-kent geçişinin başlangıcıdır. Cumhuriyet’in yeni başkenti Ankara, 1920’lerden itibaren hızla dönüşen bir şehir olarak hem geleneksel hem modern unsurları barındırır. Bayram Aracı, bir ayağı köyde bir ayağı şehirde; bir eli gelenekte, diğeri coşku ve heyecanla şekillenmekte olan yeni kamusal alanlarda bu geçiş döneminin sanatçısıdır.

Ankara’da misket, hüdayda, yandırm şeker, Ankara zeybeği gibi geleneksel havaları icra ederek tanınması, onun yerel repertuvara hâkimiyetini gösterir. Ancak bu hâkimiyet, basit bir tekrar değildir; Aracı’nın icrasında bu havalara ona özgü çalıp söyleme üslubuyla yeni bir enerji kazanır.

Bağlamada Üslup Arayışları

Bayram Aracı’nın en ayırt edici yönü, bağlamada denediği farklı üsluplardır. Onun sazı “canlı ve ritimli”dir; tezene atışları süslü, gösterişli ve güçlüdür. Neşet Ertaş’ın ifadesiyle, “değişik tezene atış şekilleri” vardır ve bu, onu izleyen kuşağı derinden etkilemiştir.

Bağlama icrasında tezene, yalnızca bir teknik araç değil; bir ifade biçimidir. Aracı’nın tezene vuruşları, Ankara havalarının ritmik karakterine uygun biçimde sert ve nettir. Oğuz Aral’ın sözünü ettiği “şırak şırak” ya da “tırırır” diye vurma hali, bağlamayı melodik bir çalgı olmanın ötesine taşır; ona

perdesel olduğu kadar perküsyif bir kimlik kazandırır.

Bu yönüyle Bayram Aracı, bağlamanın modernleşme sürecinde önemli bir halkadır. Geleneksel icrada daha sade olan tavır, onun elinde teatral bir boyut kazanır. Bu teatralite, gösterişe kaçan bir virtüözite değil; dinleyiciyi sarsan bir dinamizmdir.

Arif Sağ ve Yücel Paşmakçı gibi isimlerin tavrılarında görülen teknik zenginliğin, Aracı’nın açtığı yoldan geçtiğini söylemek abartı olmaz. Orhan Gencebay’ın arabesk müziğe taşıdığı bağlama estetiğinde de, Aracı’nın ritmik canlılığının izleri vardır ki bu bağlamda Aracı, yalnızca halk müziği içinde değil, Türk müziğinin genel dönüşümünde de etkili bir figürdür.

Ankara Radyosu ve Modern Kamusalık

1939’da Muzaffer Sarısözen’in başlattığı “Bağlama eşliğinde türkü okumak” çalışmaları kapsamında Ankara Radyosu’na davet edilmesi, Bayram Aracı’nın kariyerinde kritik bir dönemeçtir.

Radyo, Cumhuriyet dönemi kültür politikalarının en etkili araçlarından biridir. Halk müziği, radyo aracılığıyla ulusal bir kimliğin parçası haline getirilir. Bu süreçte yerel tavrıların bir ölçüde standardize edilmesi söz konusudur. Aracı’nın Ankara Radyosu’ndaki varlığı, bu standardizasyon ile yerel özgünlük arasındaki ilişkiyi temsil eder. Aracı’nın enerjik ve dikkat çekici icrası, halk müziğini radyo dinleyicisi için daha cazip kılmıştır. Böylece halk mü-

ziği, folklorik bir arşiv malzemesi olmaktan çıkar, popüler bir kamusal deneyime dönüşür.

Bu dönüşüm, halk müziğinin modernleşmesinde küçümsenmeyecek bir aşamadır. Bayram Aracı, radyonun teknik imkânlarıyla bağlamanın sesini daha geniş kitlelere ulaştırmış; yerel bir sanatçıdan ulusal bir icracıya evrilmiştir.

İstanbul Gazinoları ve Kültürel Melezlik

Ankara’dan sonra İstanbul’a gelişi ve gazinolarda sahne alması, onun müziğini başka bir bağlama taşır. Gazino kültürü, 20. yüzyıl ortalarında Türk müziğinin en önemli sahnelerindendir. Burada halk müziği, sanat müziği ve popüler türler iç içe geçer.

Bayram Aracı’nın bu ortamda varlık göstermesi, onun esnekliğini ve uyum kabiliyetini gösterir. Ancak o, bu melez ortamda bile tavrını korur. Sazının ritmik karakteri, gazino sahnesinde dahi yerel köklerinden kopmaz.

Bu dönem, aynı zamanda onun sinema ile ilişkisini de içerir. “Harman Sonu”, “İstiklal Madalyası” “Unutulan Çocuk” ve “İstanbul Geceleri” gibi filmlerde oyunculuk yapması ve film müziklerine katkıda bulunma-

sı, onun çok yönlü bir sanatçı olduğunu gösterir. Sinema, müziğin görselleşmesi demektir. Aracı’nın sahne enerjisi, beyazperdeye de taşınmıştır.

Kaynak Kişi Olarak Bayram Aracı

“Fidayda” ve “Göle Gidelim” gibi eserlerin kaynak kişisi olması, onun yalnızca icracı değil; aynı zamanda kültürel hafıza taşıyıcısı olduğunu gösterir. Kaynak kişi olmak, bir türkünün otantik biçimini aktaran kişi olmak demektir. Bu, büyük bir sorumluluktur.

Halk müziğinde anonimlik esastır; ancak anonim eserlerin yaşaması, onları doğru aktaran kişilere bağlıdır. Ayrıca 40 dolayında özgün bestesinin olması da Aracı’nın rolü ve kültürel önemini artırır. O, yalnızca saz çalmamış aynı zamanda geleceğin aktarımı ve kayda geçirilmesinde de ciddi katkıları olmuş bir sanatçıdır.

Oğuz Aral’ın betimlemesi estetik bir algıyı yansıtır. Bağlamaya “şırak şırak” vurması, dinleyiciyi fiziksel olarak etkileyen bir deneyimdir. Bu bakımdan Aracı’nın sazı, yalnızca kulağa değil, bedene de hitap eder.

1969’da İstanbul’da vefat eden Bayram Aracı, henüz 49 yaşın-

dadır. Bu erken ölüm, onun müzikal serüvenini yarım bırakmış gibi görünse de etkisi kalıcıdır. 2001 yılında Kalan Müzik tarafından yayımlanan “Allı Yazma” adlı CD, onun eserlerini yeni kuşaklara ulaştırmıştır.

Bu tür arşiv çalışmaları, halk müziği tarihinin yeniden yazımında önemlidir. Aracı’nın kayıtları, yalnızca nostaljik bir belge değil; teknik ve estetik bir referans noktasıdır.

Tezenenin Hafızasında Bir Modernlik

Bayram Aracı, Türk Halk Müziği tarihinde bir köprü figürüdür. Elmadağ’ın yerel geleneğinden Ankara Radyosu’na, oradan İstanbul gazinolarına uzanan çizgide; bağlamanın ifade alanını genişletmiş, ritmik ve gösterişli tavrıyla yeni bir estetik ufuk açmıştır.

Onu yalnızca bir halk sanatçısı olarak değil; modernleşen Türkiye’nin sürekli canlı tutar. Tempoyu diri tutan bu yaklaşımda, dinleyiciyi pasif bir alıcı olmaktan çıkarır; bedensel bir eşlik haline davet eder.

Kendinden sonra gelen birçok ustanın onun sazından etkilenmesi, bu teknik özgünlüğün kanıtıdır. Bayram Aracı’nın bağlaması, Ankara tavrını temsil etmekle kalmaz, onu dönüştürerek modern sahne estetiğine taşır.

YÜKSEK ÖĞRETMEN OKULU

Serdar Koç

Ankara Yüksek Öğretmen Okulu

*Geceleri uyku gelmez gözüme
Zalim yastık diken olmuş yüzüme
Uyma dedim uymuş düşman sözüme
Alnıma yazılmış bir kara yazı
Kader böyle imiş ağırlarım
bazı, hey sebep hey*
(Ali Yener/ Mehmet Tuğrul,
Ankara/ Tuğrul, 1945: 44-45)

Köy Enstitüleri ve Yüksek Köy Enstitüleri kapatılınca, nitelikli lise öğretmeni ihtiyacı karşılanamaz hale gelmiş ve koşulların zorlamasıyla, kaderin tuhaf bir cilvesi olmalı ki Köy Enstitüleri'ni kapatan irade, 1959 yılında Ankara Yüksek Öğretmen Okulu'nu açmak zorunda kalmıştır. Bu amaçla öğretmen okullarının öğrenci kaynağı kullanılmış, bir yandan yetenekli köy çocuklarına üniversite kapıları aralanırken, diğer yandan da liselerin öğretmen açığı kapatılmaya çalışılmıştır.

Yüz yılı aşkın bir süredir İstanbul'da devam eden Yüksek Öğretmen Okulu geleneğinin, yeni Ankara koşullarında uç verip filizlenmesidir, Ankara Yüksek Öğretmen Okulu.

Üniversite giriş sınavlarında, Ankara Yüksek Öğretmen Okulu hep birinci oldu. Her yıl mezunların neredeyse tamamı çeşitli üniversitelere yerleşti. Sadece liselerin değil, fen ve edebiyat fakültelerinin de öğretim üyesi ihtiyacını karşılayan gücüne bir kaynaktı. Gerek yurtiçi gerekse de yurtdışı, girdikleri her sınavda hep ilk sırada oldular. Her şeyi kendi güçleri ve yetenekleriyle başardılar.

1959'da kurulduğunda önceleri, Sıhhiye'deki Atatürk Lisesi bahçesindeki ek binalarda, zor şartlarda öğrenim hayatına başlayan Yüksek Öğretmenliler, 1966-67 öğretim yılının ikinci yarısında tamamlanan, Fen Fakültesi'nin hemen yanı başında, Beşevler'de inşa edilen yeni binalarına taşındılar.

İstanbul'daki Yüksek Öğretmen Okulu da, 1959 yılına kadar alanında tek olduğu için adı Yüksek Öğretmen Okulu iken, Ankara Yüksek Öğretmen Okulu'nun açılmasıyla birlikte artık İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu olarak anılmaya başlar.

Türkiye'nin dört bir yanındaki öğretmen okullarının son sınıfına geçmiş ve her yılın notları dikkate alınarak kurullarca her okuldan dört beş öğrenci seçilir, toplamda üç dört yüz öğrenci Ankara Yüksek Öğretmen Okulu Hazırlık Lisesi'nde bir araya gelir ve derslere diğer liselerden bir iki ay daha erken başlayarak çok yoğun bir tempoyla bir yıla yakın bir süre lise son sınıfı okurlardı. Öğrencilere âdeta tüm lise müfredatı yüklenir ve tabii bunun sonucu olarak da çok yüksek bir başarı elde edilirdi.

Ülkemizde öğretmen okullarının tarihi, 16 Mart 1848'de açılan Darülmuallimin Mektebi'ne kadar uzanır. İleride Yüksek Öğretmen Okulu'nun çekirdeği olacak olan, Darülmuallimin-i Aliye Mektebi ise, 3 Kasım 1891 tarihinde açılır. 7 Haziran 1925 tarihinde Yüksek Muallim Mektebi Yönetmeliği çı-

karılır. 16 Ağustos 1934 tarihinde ise Yüksek Muallim Mektebi'nin adı Yüksek Öğretmen Okulu olarak değiştirilir.

14 Ekim 1964'te ise İzmir Yüksek Öğretmen Okulu açılır ve aynı yıl İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu da benzer şekilde öğrenci almaya başlar.

1974 yılında Öğretmen Okulları kapatılarak Öğretmen Liseleri'ne dönüştürüldü, dolayısıyla, öğretmen okullarından yüksek öğretmen okullarına öğrenci akışı durdu ve bunu takiben de 18 Temmuz 1978'de Yüksek Öğretmen Okulları tümüyle kapatıldı. Ülkemizde her iyi kurumun başına geldiği gibi defterleri dürülmüş oldu.

Ankara Yüksek Öğretmen Okulu Hazırlık Lisesi dersliklerinin olduğu bina, daha sonra uzun yıllar, Milli Eğitim Sağlık Merkezi olarak kullanıldı. Diğer binalar, yatakhaneler, yurtlar, Milli Eğitim Bakanlığının çeşitli hizmet binalarına dönüştü ve konferans salonumuz ise halen Milli Eğitim Şûra Salonu olarak hizmet vermekte. O civıltılı, çoş-

kulu yıllar çoktan mazi oldu.

Zeyl;

Bendeniz de, Ankara Yüksek Öğretmen Okulu Hazırlık Lisesi, 1972-73 yılı 2918 numaralı kayıtlı öğrencisi olup, ertesi yıldan itibaren İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde okudum.

(Faydalanılan Kaynak: Yüksek Öğretmen Okulları, Prof. Dr. İsa Eşme, Bilgi-Başarı Yayın Evi, 2001)

ANKARA

*geniş caddeleri
parkları müzeleriyle
civıldaşan Ankarada
güneşli güzel bir günü bize
nemrut suratlı bir memur yine
zehr ediyor
o masadan bu masaya
evraklar daktilolar arasında
mezkur işletmenin
bilmem ne şubesi müdürü
mezvuatla ilgili her şeyi
yemişler
ve sanki doymuşlar*

Serdar Koç
(ÇİĞLİK, Kum Yayınları, Eylül 2006)

Hilal Solmaz

Sabahattin Ali'nin Zamana direnen sesi

Bazı yazarlar vardır, kendi zamanlarında yeterince duyulmazlar ama cümleleri zamana direnir. Sabahattin Ali de onlardan biri. Onu yalnızca *Kürk Mantolu Madonna* ile anmak, aslında eksik bir okuma olur. Çünkü onun edebiyatı, tek bir romanın sınırlarını çoktan aşmış; insanın iç dünyasına, toplumsal kırılmalara ve suskunluklara uzanan geniş bir hafızaya dönüşmüştür.

Sabahattin Ali'nin hayatı ile edebiyatı birbirinden ayrılmaz. 1907'de doğan, öğretmenlik yapan, yazan, çeviren, gazetecilik yapan bir aydın olarak yaşadığı dönemin sert politik iklimiyle sürekli karşı karşıya kaldı. Yazdıkları nedeniyle yargılandı, hapsedildi, sürgün edildi. Ama belki de en çok, anlaşılmamış olmanın yükünü taşıdı. Onun cümleleri, yalnızca bir yazarın değil; susturulmak istenen bir sesin izlerini taşıyor.

Bugün Avrupa'da yeniden çok satanlar listesine giren *Kürk Mantolu Madonna* da bu sesin en görünür yankısı. İngiltere'de Penguin Classics etiketiyle yayımlanan romanın yüz binlerce okura ulaşması, yalnızca edebi bir başarı değil; aynı zamanda gecikmiş bir keşif. Yıllar önce yazılmış bir metnin, bugün başka bir dille, başka

bir coğrafyada bu kadar güçlü karşılık bulması tesadüf değil. Çünkü Sabahattin Ali'nin anlattığı yalnızlık, artık bir ülkenin değil, bir çağın duygusu.

Ama onun edebiyatı yalnızca Raif Efendi'nin sessizliğinden ibaret değil. *İçimizdeki Şeytan*'da bireyin kendi içindeki karanlıkla hesaplaşmasını anlatırken, *Kuyucaklı Yusuf*'ta Anadolu'nun sert ve adaletsiz düzenini görünür kılar. Öykülerinde, şiirlerinde ve yazılarında hep aynı duyarlılığı sürdürür. İnsanın içindeki kırılmayı, bastırılmış duyguları ve görünmeyeni ortaya çıkarmak.

Belki de bu yüzden Sabahattin Ali'nin metinleri hâlâ bu kadar canlı. Çünkü o, insanı dışarıdan değil, içeriden anlatır. Kahramanları büyük laflar etmez; çoğu zaman susar, içine kapanır, kendini ifade edemez. Ama tam da bu suskunlukta, en güçlü anlatı kurulur. Onun edebiyatı, gürültünün değil, iç sesin edebiyatıdır.

Bu iç sesin yanında bir de açık, keskin ve politik bir dili vardı. Aziz Nesin ve Rıfat Ilgaz'la birlikte çıkardıkları *Marko Paşa*, yalnızca bir mizah gazetesiydi değil, dönemin en güçlü itiraz alanlarından biriydi. Hallar önce yazılmış bir metnin, bugün günlük dertlerini, adaletsizlikleri ve baskıyı alaycı ama

doğrudan bir dille görünür kılıyordu. Bu yüzden de kısa sürede geniş bir okur kitlesine ulaştı; ancak aynı hızla iktidarın hedefi haline geldi. Gazete defalarca kapatıldı, farklı adlarla yeniden çıkarıldı, yazarları hakkında davalar açıldı. Ama Sabahattin Ali'nin kalemi susmadı. Mizahın arkasına yerleşen o keskin eleştiri, yalnızca güldürmek için değil, gerçeği açığa çıkarmak için vardı ve bu haliyle dönemin en etkili muhalefet dillerinden birine dönüştü.

Ne var ki bu ses, bir noktada gerçekten susturuldu. 1948'de yurtdışına çıkmaya çalışırken öldürüldü. Ölümü resmî kayıtlara bir cinayet olarak geçti; ancak arındaki gerçek hâlâ karanlıkta. Bu belirsizlik, yalnızca bir adli soruşturmanın eksikliği değil, aynı zamanda bir dönemin üzeri örtülmüş hafızasıdır. Sabahattin Ali'nin öldürülüşü, tek başına bir insanın kaybı değil; bir sözün, bir itirazın, bir hakikat arayışının kesintiye uğratılmasıdır.

Bir yazarın hayatı, yalnızca yazdıklarıyla değil, susturulma biçimiyle de hafızaya kazınır. Sabahattin Ali'nin hikâyesi de tam olarak böyle bir iz bırakır. Yazdıkları kadar, susturuluşuyla da konuşan bir hikâye.

Bugün onun romanlarının Av-

rupa'da yeniden okunması, yalnızca edebiyatın dolaşımıyla açıklanamaz. Bu aynı zamanda bir hatırlama biçimi. Bir zamanlar bastırılmış bir sesin, başka dillerde yeniden konuşmaya başlaması. Londra'da bir kitapçıda, Penguin Classics rafında *Madonna in a Fur Coat*'u eline alan bir okur, belki Sabahattin Ali'nin hayatını bilmiyor. Ama o kitabı açtığı anda, Raif Efendi'nin yalnızlığıyla karşılaşılıyor. Ve o yalnızlık tanıdık geliyor. Çünkü modern dünyada, insanları birbirine yaklaştıran aynı anda yalnızlaştırmaya devam ediyor.

Sabahattin Ali'nin gücü tam da burada: Zamana karşı yazmak. Onun cümleleri belirli bir döneme ait değil; bugün de, yarın da aynı şekilde okunabilir. Bu yüzden onun edebiyatı yalnızca estetik bir değer değil, aynı zamanda bir direniş biçimi. Unutulmaya karşı, susturulmaya karşı, yok sayılmaya karşı.

Sabahattin Ali'nin bir cümlesi bugün hâlâ bu yüzden bu kadar sarsıcı: "Dünyada en zor şey, insanın kendi kendine dürüst olmasıdır."

Belki de bu yüzden onun edebiyatı hâlâ bu kadar yakın. Çünkü insan değişmiyor. Ve bazı cümleler, zamanı geçse de susmuyor.

Can Öktemer

Bir kulüpten fazlası: Kulüp Feyman

Bir an için 1970'li yılların Ankara'sında olduğunuzu hayal edin. Hafta sonu dışarı çıkmaya karar verdiniz. Nereye gidersiniz? Şöyle tarih sayfalarını karıştırdığınızda o tarihlerde pastane, gece kulübü, gazino veya meyhaneye gidildiğini görürsünüz. Bu mekânlarda sadece eğlenmek, kafa dağıtmak için değil aynı zamanda bir tür karşılaşma yerleri. Gittiğiniz yerde mutlaka birilerini görürsünüz çünkü.

Ankara, 1970'li yıllarda hareketli bir siyasi atmosferdeydi. Gece hayatı ise şehrin giderek büyümesi, nüfusunun artmasıyla hızlandı ve dikkat çekiyordu. Kızılay ana merkez ama yavaşta Kavaklıdere'ye doğru kayan bir istikamette ilerliyordu; diskolarla, gece kulüpleriyle, pastanelerle, kitapçılarla dinamik bir kamusal alan görüntüsü çizdiği söylenebilir.

Müzik ise hem gece hayatında hem gençlik arasında başrolde. Elden ele dolaşan plaklar... "Şunu dinledin mi? Çok acayıpmiş" heyecanıyla ilk çıkan ve kısa sürede dünya tarihine geçecek albümler sayesinde oluşan bir kültür (Elbette bunda şehirdeki Amerikan askerlerinin bir hayli payı vardı ve bu politik ve kültürel olarak ayrı bir yazının konusu).

1960'lı yıllardan 1970'li yıllara uzanan o aralıktaki gece hayatının biraz da canlı müzik

üzerinden şekillendiği de söylenebilir aslında. Cinnah Yokuşu'ndaki Apple Diskoda bir araya gelinip DJ eşliğinde dans da edilebilir veyahut gazino ve kulüplere gidilip canlı müzik de dinlenebilir. Türkiye'nin en ünlü ses sanatçıları da karşınıza çıkabilir bu mekânlarda, yetenekli caz müzisyenleri de. 'Herkesin zevkine göre yerlerimiz mevcuttur' yılları yaşadığımız Ankara'da bir nevi.

Ankara gece hayatının unutulmazları arasına girecek, hakkında yazılar yayımlanacak bir mekân işte bu dönemde açıldı. Takvim yaprakları 1971 yılını gösteriyordu. Olgunlar Sokak'ta çok katlı bir apartmanın giriş katındaydı Kulüp Feyman. Usta trompetçi İlhan Feyman, burayı Sosyal Pasajı'nda çorapçı dükkânı işleten, aynı zamanda eşi benzeri olmayan sesiyle Türkiye'yi sallayan Alpay'dan devraldı. Öncesinde ismi Kulüp Alpay'dı. İstanbul'dan kısa süreliğine geldiğinde bizzat Alpay teklif etti mekânı işletmesini. Her şey bu kadar hızlı başladı.

Önce tabela değişti. Bugün için bile estetik olarak harika gözükten trompet biçiminde bir logo hazırlandı. Hatta orada fotoğraf çekirenler Kulüp Feyman logolu zarfın içine koydular en güzel anılarını. Selim Esen'in Gerçek Edebiyat için yazdığı

Feyman Kulüp yazısına göre İlhan Feyman'ın kardeşi Özen Feyman hazırlamış logoyu. Mekânın ruhuna uyum gösteren, stil sahibi bir logo.

Usta cazcının açtığı mekânda caz çalınır elbette. Tuna Ötenel başta olmak üzere Kudret Öztoprak gibi isimler sahne almış. İnsanın vay canına deyip orada olmak istediği bir orkestra olsa gerek.

Kulüp Feyman'ı tabii şöyle düşünmek gerek: Akşam yemeği için oturulacak bir yer değil. Tam aksine yemekler başka bir yerde yenip geceyi sonlandırmak için buraya geliniyor o dönem. Eğlenmek ve iyi müzik dinlemek anaşiar. O yüzden gecenin geç saatlerinde başlıyorsa eğlenme ve sabahlara kadar da sürüyor.

Kulüp Feyman'ın müşteri popülasyonu ise dönemin ruhuyla paralel olarak kozmopolit denilebilecek bir karmaya sahip. Bürokrat ve sosyete ağırlıklı gitse de orta sınıftan ailelerin de gelebildiği bir yer. Bu anlamda tam bir öğrenci mekânı da denemez aslında. Bugünden geçmişe dönünce elit bir havası varmış gibi görünebilir ama İlhan Feyman'ın burayı biraz da iyi caz müzisyenlerinin çalabildiği bir yer olarak düşündüğü de açık. Ayrıca sanatçı dostu bir yer olarak da biliniyormuş. Yine Selim Esen'in aktardığına göre tiyatro ve müzik sanatçı-

larına yüzde elli İlhan Feyman indirimi yapılmış.

Hem yurtdışındaki caz bar havasını koruyabilmiş hem de memlekete özgü gazino kültürünü yaratabilmiş bir yer Kulüp Feyman. 1970'li yılların eğlence anlayışını popülist sulara doğrudan çekmeden ama her şeyden önce memleketin en yetenekli caz müzisyenlerine çalabilecekleri bir mekân sunması bakımından tarihe kıymetli harflerle geçti. Bugün Olgunlar Caddesinde Kulüp Feyman gibi bir yeri düşünmek pek mümkün değil. Ankara'nın baş döndüren değişimi, eklektik kültür mozağıyla Kulüp Feyman anılarda, birkaç fotoğrafta, birçok orta sınıf ailenin fotoğraf albümünde yer alan imgelerinde yaşamaya devam ediyor. İnsan hatırladıkça var olur, kentler de mekânlarıyla. Her bellek kaybı sadece tarihsel akışın sisler içine girmesi değil; şehrin esas kimliğinin, kültürünün de kaybı demek. Mekânlar çeşitli sebeplerden kapanabilir. Ekonomi politik ve zamanın ruhu bunu diretebilir. Lakin, bir mekân kapandığında devamlılığını onun benzeri sağlar. Sanırım Ankara'da en büyük kayıplardan biri bu oldu. Herkes birbirine benziyor ama kimse tam olarak neye benzediğini bilmiyor.

Kaynakça:
Selim Esen: *Kulüp Feyman/ Gerçek Edebiyat 8 Aralık 2024*

ÖYKÜ TAŞIYAN RESİMLER

İllüstrasyon Sergisi

8-16 Nisan 2026

Açılış: 8 Nisan 18.00

Pelin Akagündüz Uğur Altun Merve Atılğan
Tuğba Cangurt Serap Çimenser Cansu Dinç
Ayşin Ersoy Erdem Kıymet Ergöçen Ekin Kılıç Ezer
Ayşe İnan Özlem Fedai Korçak Huban Korman
Ayşe Deniz Şahin Meltem Şahin

 Çankaya
BELEDİYESİ

ÇANKAYA BELEDİYESİ ZÜLFÜ LİVANELİ KÜLTÜR MERKEZİ
Yıldızevler Mahallesi Şehit Doğan Caddesi No:35 Yıldız - Çankaya/Ankara

Feza Kürkçüoğlu

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı

kutlu olsun

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), 23 Nisan 1920 Cuma günü Ankaralıların katıldığı büyük bir törenle açılır. Toplantı en yaşlı milletvekili olan Sinop milletvekili Mehmet Şerif (Avcıoğlu) Bey'in konuşması ile başlar: "Bu yüksek Meclis'in en yaşlı üyesi sıfatıyla ve Allah'ın yardımıyla milletimizin iç ve dış tam bağımsızlık içinde alın yazısının sorumluluğunu doğrudan yüklenip, kendi kendisini yönetmeye başladığını bütün dünyaya ilan ederek, Büyük Millet Meclis'i ni açıyorum."

23 Nisan "Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı", 1921'den sonra kutlanan iki milli bayramın, 23 Nisan 1920'de TBMM'nin açılışı ile ilan edilen "Millî Bayram" ve 1 Kasım 1922'de padişahlığın ve saltanatın kaldırılmasıyla birlikte kutlanmaya başlanan "Millî Hâkimiyet Bayramı"nın birleştirilmesiyle 1935 yılında "Millî Hâkimiyet ve Çocuk Bayramı" adını alır. Himaye-i Etfal Cemiyeti (Çocuk Esirgeme Kurumu) öncülüğünde 1927'den itibaren "Çocuk Bayramı" olarak kutlanmaya başlanan bay-

ram, 1929 yılında "Çocuk Haftası" adı altında düzenlenmeye devam eder.

1929 yılında 23 Nisan günü Ankara'daki kutlamalar yurdun dört bir yanından gelen çocukların oluşturduğu kortejin şehirden müstesna bir tarzda ikmal edildi. Başlıca rolü yapan Naci Paşa'nın kerimesi tam muvafakiyeti temin etti. Reisi Cumhuriyet Gazi Mustafa Kemâl hazretleri ile Meclis Reisi Kâzım, Başvekil İsmet paşalar Hz. müsamereyi huzurları ile şerefleştirmişlerdir."

Programın en canlı numarasını teşkil eden Kelebek dansı ciddi müstesna bir tarzda ikmal edildi. Başlıca rolü yapan Naci Paşa'nın kerimesi tam muvafakiyeti temin etti. Reisi Cumhuriyet Gazi Mustafa Kemâl haz-

retleri ile Meclis Reisi Kâzım, Başvekil İsmet paşalar Hz. müsamereyi huzurları ile şerefleştirmişlerdir."

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kutlu olsun!

23 NISAN 1929'DA ANKARA PALASTA DÜZENLENEN ÇOCUK BALOSUNDA MUSTAFA KEMAL ATATÜRK, SAĞINDA KAZIM ÖZALP, SOLUNDA İSE ÖMER İNÖNÜ VE ANNESİ MEVHİBE İNÖNÜ...

İlkiz Kucur Eğlenceli ODTÜ anılarım

ODTÜ anılarımızı anlatırken toplumsal olaylar, acı kayıplardan söz ederiz daha çok. Yaşamımızda derin izler bırakan bu anılar hiç unutulmaz. Öte yandan eğlenceli anılar da vardır, uzun yıllar bizimle yaşayan.

ODTÜ denilince çoğunluğun aklına gelenleri sıralasak; önceliği kazanmanın zor olduğu bir üniversite alır. Girmekten belki de daha zorlu ise mezun olabilmektir. 1978'de ODTÜ'ye girdiğimde anlatılan efsanelerden bazıları bugün bile belleğimdedir. Finaller döneminde pencereden sarkıtılan ipilerle balık tutmalar, Gölbaşındaki Akıl ve Ruh Hastahkları kliniğinde ODTÜ öğrencilerine ayrılan özel bölüm gibi. Derler ki şehirde gecenin üçünde bir evde ışık yanıyorsa ya hasta vardır ya da ODTÜ'lü.

Zaman geçer okula alışmaya başlarız. Ben de tam alıştırdım ki Hasan Tan, ODTÜ'ye rektör oldu. Öğrenciler, öğretim üyeleri bu atamayı protesto ederek başlattıkları boykot 9 ay sürdü. Hasan Tan üniversiteden ayrılınca da okul yeniden açıldı. O günlerde kısa boylu, zayıf biri olarak üniversite öğrencisi görüntüsünden çok uzağım. Tunus Caddesi'ndeki servis durağında otobüs beklediğimi söylüyorum. Aldığım yanıt hangi ortaokul oluyor. "Ortaokul değil ODTÜ" desem de polis gittiğim ortaokulu öğrenmekte kararlı. ODTÜ kimliğimi gösterince "pek de küçükmüşsün" diyerek nere-

FOTOĞRAF: ODTÜ EDEBİYAT KULÜBÜ

deyse saçımı okşayacak.

Tiyatro kursu duyurusunu okuyunca hemen başvuruyorum. DTCF'li hocamızdan ilk dersimizi aldık. Sonra ben devam edemedim. Yıllar sonra bir imza gününde hocamıza kurs verdiği binanın adresini hiç anımsamadığımı sorduğumda, adresi tüm ayrıntısıyla anlattı. İmza gününde uzun kuyrukta beklediğim kişi Murathan Mungan'dı.

O yıllarda saat 00:00'dan sonra yurtlarda çatı nöbeti tutulurdu. Sabaha kadar süren nöbetlerin amacı; baskınlara karşı öğrencileri uyarmaktı. Sıranın bende olduğu gece kardeşim kaçak olarak odamızda kalıyordu. Nöbeti benim yerime tutmak istedi. Deneyimli bir arkadaş ile çatıya çıktılar. Saat 3-4 nöbeti olabilir yanlış anımsamıyorsam. Geç saate kadar çalışıp yatmışım. Bizimkiler telaşa odaya girip baskın için gelenlerin yurtlara çok yaklaştığını söyledi. Yataktan fırladım, birlikte çatıya çıktık. Etrafa bakıyorum ama ortalıkta kimse yok. Onlar da beni ikna etmeye çalışıyor. "Bak çalırların arasında eğilmiş, yaklaşıyor. Tüfeğini nasıl görmezsin?" Kardeşim, yurt-

ta kalmakta olan arkadaşımı da ikna etmiş diğer yurtlardaki nöbetçilere el kol işaretleri ile haber veriyorlar. Işıklarla tüm nöbetçiler uyanıyor. Odaların ışıkları teker teker yanıyor. Ortalık biraz karışsa da durum kısa sürede aydınlandı. Kardeşim halüsinasyon görmüş, arkadaşımı da ikna etmiş. Yurtların çevresindeki çalılıkların rüzgârın etkisiyle sağa sola sallanmasını baskına gelenlerin sürünerek yaklaşması olarak algılamıştı.

Bölüme başladığımda İngilizce sosyoloji bölümündeki dersleri izleyecek yetkinliğe ulaşmamıştı. Avustralyalı hocamız ders anlatıyor, sınıfın büyük çoğunluğu gibi ben de anlatılanları takip edemiyordum. Eğilmiş, önümdeki deftere şiiir yazıyorum. Yanımdaki arkadaşım not tuttuğumu sanıp elimi çekiyor. Sayfayı yırtıp ODTÜ Edebiyat Kulübü üyesi bir başka arkadaşına götürüyor. Ardından şiiir şimdi eşim olan kulüp başkanının elinde Attilâ İlhan'a doğru yola çıkıyor. Defterden koparılmış kâğıttaki şiiiri Attilâ İlhan'a götürmenin saygısızlığına ortak olmak istemiyordum. Her seferinde başarısız

oluyordum. Tunalı Hilmi Caddesinde, bir binanın zemin katındaki Bilgi Yayınevi'ne gelinceye kadarki girişimlerim sonuçsuz kalıyor. Etrafımı çeviren arkadaşların ittiği anda kapı açılıyor, edebiyat dünyasına uçarak giriyordum. Sonrası o şiiir Ali Püsküllüoğlu'nun çıkardığı Yusufçuk ve Afşar Timuçin'in Felsefe dergisinde aynı ay yayımlandı. Afşar Timuçin okulda düzenlenen söyleşiye geldiğinde şiiirlerimizi alıp bize görüşlerini söyleyecekti. Nereden bilebilirdim dergide yayımlanacağını?

Bir akşam benim için hep Çağdaş Sahne olarak kalan şiiirdin Şinasi Sahnesi'ndeyiz. Yeni Türkünün kuruluş yılları, grup vokalist arıyor. Sınıf arkadaşımın da sesini dinleyecekler. Biz de böylece yerlerdeki minderlerde Yeni Türkü konserini dinliyoruz. Grubun kurucu üyelerinden Derya Köroğlu'nu Mimarlık Fakültesi'nin önünde, alçak bir duvarın üzerinde otururken; artık aramızda olmayan Eftal Küçük'ü de ortak aldığımız seçmeli dersimizden anımsıyorum.

İşte ah o güzel zamanlar diyor sam hep bu anılar yüzündendir.

Yalın
Gündüz

Ay'a gideceğiz!

Ankara Maltepe Camisi'ni cepheden gören Gönenç Apartmanı'nın çatı katı daire, 1969 senesinin o Temmuz akşamı yoğun bir insan trafiğine sahne oluyordu. Yaşamın getirdiği yeni gelişmeleri her zaman heyecanla ve bir o kadar da kaygıyla karşılamış olan anneannem Vuslat Demirtepe, Apollo 11 uçuşunun Ay'a ayak basılarak tamamlanacağını öğrenmiş ve tüm apartman sakinlerine günler öncesinden bunu haber salmıştı. Komşuluk ilişkilerinden keyif alması bir yana, herhangi bir konuya tamamen uzak kişilerin bile ilgisini tatlı diliyle toplayan bir kadın olmuştu her zaman. Yine her zamanki gibi kapı arası sohbetlerinde konuyu ballandırarak insanın hayatında ancak bir kez tanık olacağı bu nadide olaya apartmandaki diğer ev hanımlarının dikkatini çekmeyi başarmıştı.

Ben henüz doğmamıştım. Günümüzün popüler kavramlarından olan aile akta-

rımına bunu ne derece dayandırmak gerekir bilemiyorum, fakat bana sonradan anlatılan bu sahnelerin her anının nasıl yaşandığı adeta bire bir gözlerimin önünde. Adım gibi eminim ki anneannemin içinden taşan heyecanın asıl nedeni, apartmandaki tek ahşap kasalı, siyah-beyaz televizyonun kendi salonlarında olmasıydı kuşkusuz. Çok değil, henüz birkaç yıl önce Ankara'da televizyon yayınına başlamış olan TRT, kısa tarihinin en zorlu sınavına girerek Ay'a ilk ayak basılışını canlı yayınlı verecekti. Dedem Burhan Demirtepe'nin yakın zamanda devrettiği eczanesinden elinde kalanlarla aldığı ve o dönem için oldukça lüks olan tüplü televizyonu, zamanın koşullarında çoğunlukla karlı ve bozuk görüntüler sunsa da, anneannem Vuslat Hanım aklına koymuştu bir kere: Demirtepe-ler bu muhteşem heyecana ev sahipliği yapacaklardı.

Akşam olduğunda komşu-

lar birer ikişer bizimkilerin kapısını çalmaya başladılar. Anneannem misafirlerini büyük bir gururla televizyon denilen o tuhaf aygıtın olduğu salona alıyor, her yeni gelene geç kalmadıklarını, TRT'nin henüz canlı yayına başlamadığını neşe içinde haber veriyordu. Salonunda oturacak koltuk kalmayınca yeni gelen komşulardan kendi sandalyelerini yukarı taşımaları rica edildi. Gece ilerliyor, sohbet sürüyordu, fakat Apollo 11'den ses seda çıkmamıştı. Bir zaman sonra anlaşıldı ki Ay'a ayak basış ancak sabah saatlerinde gerçekleşecekti. Ufak da olsa bir hayal kırıklığıyla evlerine dönmeye kalkan komşular, sabah beş gibi yeniden yukarı gelmeleri konusunda tembihlendiler. "Her işte bir hayır vardır." diyordu anneannem onları kapıdan uğurlarken.

Neil Armstrong'un o sabah saat 05:56'da gerçekleşen ilk adımına Gönenç Apartmanı'ndan anneannem, dedem ve henüz on sekiz ya-

şında bir genç kız olan annemle beraber sadece 3 numaradan emekli öğretmen Nermin Teyze, 6 numaradan bakanlık çalışanı Sami Bey ve eşi Semra Hanım canlı tanık oldular. Takip eden günlerde Ay'a ayak basılmasının yarattığı heyecan o günlerin en renkli konusuydu.

"Benim için küçük, insanlık için büyük bir adım."

Ben yıllar sonra bu hikâyeyi dinlediğimde, çoktan aya varılmış bir dünyaya doğdum. Ay'a gitmek, imkânsız bir rüya olmaktan çıkmış, insanoğlunun evrendeki yerini bir adım daha kanıklatan bir keşif olarak tarihe yazılmıştı. Ay'a gidilmiş olması, yani bunun 'artık' imkânsız olmaması, küçükken kafamı oldukça meşgul eden bir durumdu. İlkokulda Hayat Bilgisi dersinde uzaya ilk çıkan Yuri Gagarin'in ve Apollo 11'in hikâyesini dinlediğimde insanın evrendeki sınırlarını zorlayan bu muhteşem keşif yol-

culuğu gözlerimi kamaştırıyordu. Büyüyünce astronot olmayacaktım belki ama hayatta ulaşmak istediğim o büyük hayalleri, içimi kıpır kıpır eden hedefleri düşündüğümde, yakın arkadaşlarıma, hep "Ay'a gideceğiz!" dedim.

"Ay'a gideceğiz!"

Evet, gökyüzündeydi varmak istediğim Ay ve çocuk Yalın için çok uzakta olmakla beraber ona ulaşmak imkânsız değildi. Yıllar içinde yaptığım mitoloji okumalarında, Ay kavramı benim için daha özel bir anlam kazandı. İlk önce Sümerlerin Ay Tanrısı Nanna çıktı karşıma. Ay sembolizminin özünde dişil vurgu olduğunu, Sümerlerin onu Güneş Tanrısı'nın annesi olarak betimlediğini öğrenecektim. Etimolojiye daldığımda ise Türkçe ve Arapça kadın adlarının içinde 'ay' (Arapça 'mah') hecesinin ad veya takı olarak bulunduğunu okuya-

cak, ayın ışığı 'nur'un içinde kutsallık taşıırken, güneş ışığı 'ziya'nın taşımadığını fark edecektim. Nana, Nun, Anna, Ana, Anne, Nene, Nun ve benzeri kelimelerin atası Sümerlerin Nanna'sıydı. Kutsal 7 rakamı Ay'ın neden olduğu gel git olaylarının yedişer günde ortaya çıkması sebebiyleydi ve dünyaya bu şekilde müdahale eden Nanna, Sümerlerde çok önemli bir tanrıydı.

Bu farkındalığıma üstüne gelen psikanaliz ve mistisizm okumaları zihnimdeki Ay sembolünü çok daha belirginleştirdi. Güneşin bilinçli kimliği, egoyu ve eril bakışı simgelerken, Ay kavramının, bilinçaltındaki içsel, duygusal ve hayvansal yanlarımızı, gölgemizi ve dişil sezgileri temsil ettiğini içselleştirdim. Yaşamsal tekâmülün, Ay yanımızın beslenmesiyle yakın ilgisi olduğunu, derinlerde yatan, kapalı gölge kimliğimizin ancak sezgisel bir içe bakış-

la fark edilebildiğini kendi deneyimlerimle öğrendim. Hepimiz Ay kimliklerimiz üzerinden oluşan arzuların Lacancı gerçekleştirmeleri ölçüsünde yaşamımızda ruhsal ve duygusal tamamlanmışlık hissetmekteydik.

Bugün dönüp baktığımda görüyorum ki, çocukluktan gençliğe kurduğum tüm hayaller, idealler, beni tek bir hedefe, kendi sezgisel yanığa, bilinçaltı gölgeye yaklaştırmış. Carl Gustav Jung'un ortaya koyduğu şekliyle kişisel bütünlük ve bireyleşme sürecim beni her erkeğin bilinç dışında bulunan dişil yönü Anima'mla buluşturmuş. Bu çok değerli Anima farkındalığı, kişinin kendi bilinç dışı yönlerini tanıyıp bütünleştirerek daha dengeli ve erişkin bir insan haline gelme süreciydi. Velhasıl benim Ay'a olan yolculuğum aslında bu içe doğru yolculukmuş. Hedef olarak çizdiğim yer, göklerde de-

ğil, içimin en derinlerindeymiş. İşte tam bu yüzden, insanın Ay'a yolculuğu felsefenin ve sanatın da tarihi.

Anneannem Vuslat Demirtepe'nin Gönenç Apartmanı'nda o sabah gözlerini ayırmadan izlediği Ay'a yolculuk ve yaşam sınırlarından taşmaya duyulan özlem, bugün benim içimde, sevincimde, hayallerimde ve yazılarımda devam ediyor. Yakın zamanda kaybetmişim anneannemden önce anneme, ondan da bana kalan miras, sevginin gerek sözle gerek davranışla iletirken kendi sezgisel Ay'ımla, Anima'mla temasın önemini farkındalığıydı diye düşünüyorum. Beni bugünkü ben yapan nedir sorusuna, Güneş'in annesi Ay Tanrısı Nanna'dan bana aktarılan bu 'nur', diye cevap verilmek isterim. Ay'ın keşif anının o müthiş neşesi her birimiz için "büyük bir adım" ve gerçekten de uzaydan dünya çok güzel gözüküyor.

Gülmek sana yakışıyor

Ayça Örer

Kutlu Payaslı, "Ankara Rüzgârı" şarkısını ilk kez söylediğinde Ankara kızlarının imajı neydi, bilmiyorum. Ama bir Ankara kızı olarak ilgimi çeken şey, boş yere ağlayan, kalbini bağlayan erkekler değil, bunu söyleyebilirim. Yine de şarkıyı çok seviyorum, bize attığı neşe bile yeter.

"İndi bahar Ankara'nın sisli yağmaçlarına" denilen vakitlerde, yani baharın ilk günlerinde "kız neşesi" Ankara sokaklarına yayılır, yolları coşkuyla doldurur. Mesela her 19 Mayıs sonrası Anıtkabir'den çıkan öğrencilere bakın, Anıttepe ve Bahçelievler yolunu tutan kızların kol kola giderken arkalarında bıraktığı kahkahalardan o neşenin izini sürersiniz.

Gülmek, ciddiyet kadar yakıştırılmıyor Ankara'ya. Oysa bu şehrin mayasında neşe var öncelikle. Bir ülkeyi yeniden kurmak, o güne kadar sahip olmadıklarını var edebilmek için uğraşmak yalnızca gayret, çalışkanlık ve disiplinle olmuyor. Çocuklarına bir sevinç, gençlerine bir umut, yaşlılarına bir geçmiş borçlu bu çaba. Bunların da hakkı verilmiş.

Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Ankara'sındaki genç Cumhuriyet'in 10. yılı anlatımına bakalım:

"Tam bu sırada, sokağın başından bir uzun izci alayı sökülmüştü. Bunlar, İstanbul'dan Ankara'ya yayan gelmiş olan gençlerdi. Ve gece erken yatıp, sabahleyin erkenden yola çıkmış bulunuyorlardı. İstanbul izcileri böylece bütün Anadoluyu dolaşacaklardı. Selma Hanım'la Neşet Sabit kenara çekilip bu dinç, gülbüz insan dizisine bir nevi hayranlık ve gıpta ile baktılar. İçlerinde yirmi yaşından fazla görünen yoktu. Kolları dirseklerine kadar sıfahlı, gerdanları

açık, sırtlarında yol çantaları şen şatır yürüyorlardı. Hepsisi, bir ağızdan bir türkü tutturmıştı ve ta önde bir trampa bu türküyü refakat ediyordu. Bu genç alayı, bir ilkbaharda, bir kırlangıç kafilesini andırıyordu ve insana onlar gibi uzak mesafelerin, egzotik ülkelerin, sergüzeştli dolu yolculukların hasretini veriyordu."

Bu kafilerde başı hep genç kızlar ve kadınlar çekiyor. O gençlerin içinde sonrasında tarihe geçen pek çok ismi bulmak mümkün.

Ankara'nın gençlerine cömertçe sunduğu yeni bir başlangıç hayalini kadınlar çoktan üstlenmiş zaten. Onlar başardıkları işler ve girişkenlikleriyle bu genç şehirden ilham alıyor.

Adalet Ağaoğlu ve Gülten Akın, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin Farabi salonunda şiir günlerine katılan genç kızlar arasında. O günlerde şairlerin de uğrak noktası olan Ankara, kadınların rahatça girdiği mekânlarıyla bir edebiyat kuşağının temelini atıyordu.

Atatürk Bulvarı'nı arşınlarken düşüncelerini topladığını anlatan Adalet Ağaoğlu gibi, ilk şiirlerini DTCF'de okuyan Gülten Akın gibi, yürümeyi Ankara sokaklarına atfeden Sevgi Soysal gibi.

Adalet Ağaoğlu, Atatürk Bulvarı'nda yaptığı yürüyüşleri *Damla Damla Günler* kitabına not alıyor. Bu yürüyüşler biraz heyecan biraz hayal kırıklığı içerse de kadınların erkeklerle yana yana bir demokrasi mücadelesi verdiği günlerin hatırasını taşımakta. 1961 Anayasası için Atatürk Bulvarı'nda yapılan yürü-

yüş katıldığında, halkın alkışlamasına sevinse de "Eğer halk gerçekten laik cumhuriyeti benimseseydi, onlar da bizimle yürürlerdi" şerhini de düşünüyor.

Bu nottan bir on yıl sonra, Ankara sokaklarında yürümeyi en sakın haliyle anlatan Sevgi Soysal'ın başına gelenler ve onları karşılama tarzının bize anlattığı bir şey var. Yürümek, Haziran 1971'de bir senatörün Meclis'teki ifadesiyle şöyle yer alıyor:

"TRT'nin yönetici kadroları Türk kültürünü, milli benliğini ve harsını tahrip ederek, sapık ideolojilerin dili haline gelmiştir. Radyo kültür yarışmasında en müstehcen ve en sapık eserleri devlet hazinesinden ödülleriyle alarak Türk milletinin haysiyetiyle, namusuyla oynamışlardır."

Sevgi Soysal o günleri nasıl mı atlatmış? Sarsılmaz bir ironiyle. Cezaevinden kaleme aldığı mektup bunun ispatı:

"Romanıma gelince... Öyle övüldü, öyle övüldü ki Senato'da, tam 3 gün ve Tercüman gazetesi de bu övgülere öylesine içtenlikle katıldı ki dün basın savcılığına çağırıldım ve 10. Sulh vs'nin toplatma kararı alarak TCK Müstehcen yayınları için yürürlükteki 426-427 maddelerinden mahkemeye sevk- Eh biz de edebiyat tarihine böyle geçeriz."

Edebiyat tarihine kararlılığı ve ömrüne sığdırdığı eserlerle geçiyor Sevgi Soysal. 2015 yılında İletişim Yayınları'ndan çıkan "Sevgi Soysal Kitabı"nın ismi ne biliyor musunuz? İsyankâr Neşe.

Bahsettiğimiz neşe elbette başı sonu belirsiz bir ruh hali değil.

Aksine elle tutulur, bir amaçlı olan, bir mücadeleye atfedilmiş türden.

İstanbul'un kozmopolit havasından kopup "Ankara'yı benim beklediğim, Ankara'yı benim ışığım" diyen Azra Erhat'ın ki gibi. "Kimseye hesap vermeden geçirdiği" Ankara günlerini, Ulus'taki Evkaf Apartmanı'nda yer alan Filoloji bölümünden çıkıp Yenışehir'e doğru yürüyüşler yaptığı, bu yürüyüşler sırasında entelektüel tartışmalar yaşadığı "hayatının özgür günleri" olarak tanımlıyor Erhat. Bu gezilerin sonu da İstanbul ve Ankara kültür sanat dünyasından kimi ararsanız bulabileceğiniz Kutlu ya da Özen Pastanesi'nde geliyor.

"Sana büyük caddelerin birinde rastlasam" diyen Gülten Akın'ın da sokakları Ankara'da:

"Karayı kaldırım mavi koyun umudumu yitirmedim
Beni çağırın gülümserken uykunun bir yerinde
Eliniz beyazken uzatın isterim
Karayı kaldırım sevgi koyun umudumu yitirmedim
Ben ışıklar konfetiler bayramlar isitemem
Uzanmışım gölgeğe bir başıma
Şu uzaktan tükenmez yalnızlıktan
İçten içe ürküyorum ama
Böyle de iyiyim"

Ankara, ciddiyetle bir ülkenin kalbini elinde tutabilir ama kızlarına biraz daha alan açtığını, neşelerini özgür bırakmalarını için gereken cesareti onlara verdiğini söylememek ona en büyük haksızlık. Çünkü biz de o neşenin paltosundan çıktık.

PAPAGENOLAR ÇOCUK OPERASI

19 Nisan 2026 - Saat: 16.00

Çankaya Belediyesi
Atatürk Sanat Merkezi - Kırmızı Salon
Mustafa Kemal Mahallesi 2159. Cadde

CUMHURİYETİN KALBI
ÇANKAYA

HÜSEYİN CAN
Güner
ÇANKAYA
BELEDİYE BAŞKANI

Çankaya
BELEDİYESİ

Seda Şanlı

Vida

Unutkanım bu aralar ama şimdilik... Ve gayet bilinçli bir unutmama isteği, unutmamayı istemek hali. Toplum olarak öyle olaylar duyuyor, görüyoruz ki, umut için unutmamaya sarılmaktan başka kalmıyor bir yol. Aksi halde ayakta kalmaya derman yok ama bir yandan da oturmaya ferman yok. Tabii ki geri plana attığımız, yok saydığımız şeyleri tamamen unutmuyoruz. Sadece görmezden geliyoruz, hatırladığımızı değil unuttuğumuzu anlatacağımız ana gelene kadar...

Yalnız bu "unutmamayı isteme hali"nin bir kötü tarafı var, çok kendini kaptırınca unutmaman gereken şeyler de arada kaynayveriyor. Mesela unuttum baharda Ankara'ya gitme sözümü. Oysaki takvimlere bakıldı, üç gün beş gün kavgası yapıldı, planlar programlar ortalığa saçıldı. Neyse ki kocam bey var, ajanda gibi adam mübarek. Organizasyon adamı.

Hemen kapattı ayıbımı. Alındı bileter, bavullar hazırlandı. Bir de nasıl özledim Ankara'yı...

Ankara'ya ilk gittiğim zamanı hatırlıyorum da... Kocaman bir merakla gitmiştim başkente. Sandım ki memleketin kalbi orada atıyor, ritim yüksek, tempo hızlı, herkes bir yerlere yetişiyor. Oysa beni karşılayan şey tuhaf bir sakinlikti. Gürültüsü bile ölçülü, sevinçci bile temkinli bir şehir Ankara. Belki yılların memur terbiyetini, belki coğrafyasının huyu suyu, belki de bu memlekette fazla sevinmenin insanın başına iş açabileceğini erken öğrenmiş olmanın hali... Bilemem. Bildiğim tek şey, Ankara'nın biraz insanı hizaya sokan bir şehir olduğu. İnsan böyle şehirleri özlediğini fark edince de biraz durup kendini sorguluyor. Fazla derine inmeyeceğim, şimdilik...

Şehir mesafeli, şehir ciddi, hatırla endişeli... Ama galiba tam da bu yüzden baharı başka oluyor.

Her şehirde bahar gelir, ağaçlar yeşerir, insanlar sokağa çıkar, bunda yeni bir şey yok. Ankara'da belirgin olarak değişen şey mevsimden çok insanların ruh hali. Belki az yeşilinden, belki uzun kışından ama bahar geldi mi bir başka yansıyor yüzlere neşenin ifadesi. Neşesi öyle taşan, bağırın bir neşe değil ama. Daha çok insanın cebinde taşıdığı, lazım olunca yoklayıp yerinde mi diye baktığı bir şey gibi. Daha sakin, daha ölçülü, ama bir o kadar da içten. Samimiyetle biliniyor baharın kıymeti.

Hayatın temposu, memleketin hali, geçim derdi, telaş, kaygı... Derken insan şehir gibi oluyor, şehir de insan gibi; fazla gevşememeyi öğreniyor, fazla sevinmemeyi, fazla üzülmemeyi. Her şey yerli yerinde dursun diye içinden bir yerleri sıkıp duruyor. Sonra bir gün hava biraz ısınıyor, ağaçlar yeşeriyor, insanlar sokağa çıkıyor... Ve insan

fark ediyor ki aslında yorulmuş. O yüzden bahar gelince sadece şehir değil, insanın içi de biraz gevşiyor.

Benim çocukluğum da biraz öyleydi galiba. Çok gürültü sevmeyen, sevincini bile fazla belli etmeyen çocuklardım. Ama bana bahşedilen en ufak bir kıymetini kıymetini bilenlerden oldum, vakti gelince gevşemeyi bilenlerden yani, ne önce ne sonra... Ankara'da büyüdüm ama bu şehrin çocuklarını görünce hep tanıdık bir şey hissettim. Dizini kanatsan dişini sıkarak ağlamazsın, biri görür de artık büyüdüğünü hatırlar diye. Belki o yüzden Ankara bana yabancı gelmez. Bu şehir insanı şımartmaz, gevşetmez, ama bırakıp da gitmez. Bahar gelince ise herkesin yüzünde aynı ifade belirir. Sanki uzun süredir sıkılan bir vida azıcık gevşemiş gibi. Ne düşünüyor yerinden ne de eskisi kadar can yakıyor...

“ANKARA'DAN YÜKSELEN BİR KIZ NEŞESİ”

Hülya Çelik

Günlerdir kafamın içinde döndürüp durduğum bu yazıyı yazmaya 8 Mart günü başladım. Sanki özellikle 8 Mart'ı bekledim, yazıma konuk edeceğim o "neşeli" kadını anmak için bundan daha iyi bir gün olamayacağını hissederek. Onun "kız neşesi" adını koyarak bize hediye ettiği güzel duygunun bu gece kadınların toplandığı tüm meydanlarda yankılanacağını çok iyi bilerek.

Evet, Buket Uzuner'den söz ediyorum. Patriyarkanın henüz bastırmayı başaramadığı enerjimizi, toplumsal dayatmalardan bağımsız kahkahalar atan kız neşemizi tüm eserlerinde; öykülerinde, romanlarında anlattığı yetmezmiş gibi, "kız neşesi"nin bir de kitabını yazdı Buket Uzuner, adını da elbette *Kız Neşesi* koydu. Toplum bizi uyumlu, sessiz, uslu kadın olmaya zorlar ama bizim içimizde kimsenin zapt edemeyeceği bir enerji var, dedi. Neşeyi korumak direnmektir, dedi. Tam 29 kitap sundu okurlarına bugüne dek; öyküler, romanlar, denemeler, gezi yazıları... Tüm bu hikâyelerde Buket Uzuner'in kadınları yerleşik hayatın sınırlarını aşan kadınlardır hep; yolculuk yapan, kendi hayatını kuran, direnen kadınlar. Pasif olmayan, arayan, neşesini asla yitirmeyen. Çünkü Buket Uzuner de böyle bir kadındır... Ankara'da doğup büyümüş, Hacettepe'li bir biyolog. Cumhuriyetin 75. Baharlı Kadını'ndan biri...

“Yılın birinci günü, saat birde Kuğulu'da”

Bugün 8 Mart ve benim elim elbette onun öykülerine gitti bugün. *50 Yılın Toplu Öyküleri*. Hani şu önsözüne “50 yıl mı? Bir yanlışlık olmasın?” diye başladığı kitap. Üstelik de bu kitapta, onun daha önce hiçbir yerde yayımlanmamış bir öyküsü var: “Ankara'nın En Güzel Mevsimi”. Ankara'yı tanımanın ve anlamının en güzel yolu olan öykülerden biri bu. “Yılın birinci günü, saat birde Kuğulu'da” buluşalım, diyor öykünün ilk kahramanı. Olaylar, karlı bir Ankara gününde geçiyor, 12 Eylül'e daha birkaç yıl var. Karakterlerimiz aile, mahalle, okul baskısını yeni yeni kırıyor olmanın, özgürlüğün neşesinde. Arka planda, Cumhuriyet'in parlayan şehri Ankara için “Türkiye'nin en kültürlü şehri, başkentidir,” diye anlatıyor diğer kahramanımız. CSO'nun *Carmina Burana*'dan tutun da *Anadolu Süiti*'ne, ne unutulmaz konserler verdiğini anlatıyor. Ankara Sanat Tiyatrosu'nun oynadığı Bertolt Brecht oyunları, Devlet Tiyatroları'nın sahneye taşıdığı Shakespeare'ler, Melih Cevdet Anday'lar, Devlet Opera Balesi'nde üniversite öğrencilerinin madde olarak hiç zorlanmadan gittiği gösteriler, *Faust*, *Saraydan Kız Kaçırma* ve daha nice operalar, Çağdaş Sahne'deki “Sinametek”te gösterilen filmler, kısacası popülerin içindeki en nitelik-

liler buluşurdu başkentlilerle, diyor. O yılların Hacettepe ve ODTÜ öğrencisi olan kızlar, Dostoyevski veya Yaşar Kemal romanlarını okumamış, Sait Faik yeni yeni kırıyor olmanın, özgürlüğün neşesinde. Arka planda, Cumhuriyet'in parlayan şehri Ankara için “Türkiye'nin en kültürlü şehri, başkentidir,” diye anlatıyor diğer kahramanımız. CSO'nun *Carmina Burana*'dan tutun da *Anadolu Süiti*'ne, ne unutulmaz konserler verdiğini anlatıyor. Ankara Sanat Tiyatrosu'nun oynadığı Bertolt Brecht oyunları, Devlet Tiyatroları'nın sahneye taşıdığı Shakespeare'ler, Melih Cevdet Anday'lar, Devlet Opera Balesi'nde üniversite öğrencilerinin madde olarak hiç zorlanmadan gittiği gösteriler, *Faust*, *Saraydan Kız Kaçırma* ve daha nice operalar, Çağdaş Sahne'deki “Sinametek”te gösterilen filmler, kısacası popülerin içindeki en nitelik-

“Kız neşesi”nin kahkahaları ne güzel geliyor...”

Arjantin Caddesi buz tutmuş, Tunus Caddesi'nde servis bekleyen öğrenciler kızaklarla kayıp kahkahalar atıyorlar kızılı erkekli. “Kız neşesi”nin kahkahaları ta o zamanlardan bu zamana ne güzel geliyor. Attilâ İlhan'ı başında kasketiyle Tunalı Hilmi Caddesi'nden kendi kendine şiir

okuya okuya Bilgi Yayinevi'ne doğru yürütüyor Buket Uzuner bu öyküde, Cemal Süreya Ulus'ta çalışıyor o sıralar, Sevgi Sosyal Yenişehir'de, Piknik'e doğru gidiyor ağır ağır, Adalet Ağaoğlu *Bir Düşün Gecesi*'nin temellerini atıyor Sıhhiye'deki Radyoevi'nin önünden geçerken, Metin Altıok Mülkiyeliler'de demleniyor arkadaşlarıyla...

2020 yılında, İstanbul'da yazmış Buket Uzuner “Ankara'nın En Güzel Mevsimi” öyküsünü. Baştan sona her satırında, Tunalı Hilmi Caddesi'ni boydan boya yürüyüp Kuğulu'ya varan bir üniversite öğrencisinin özlemine ve huzurunu hissettirmeye öyküleri kızaklarla kayıp kahkahalar atıyorlar kızılı erkekli. “Kız neşesi”nin kahkahaları ta o zamanlardan bu zamana ne güzel geliyor. Attilâ İlhan'ı başında kasketiyle Tunalı Hilmi Caddesi'nden kendi kendine şiir

Buket Uzuner, Kocatepe Sohbetleri'ne konuk oluyor

Yazar Buket Uzuner, Kocatepe Sohbetleri kapsamında okurlarıyla buluşacak. Etkinlik, 22 Nisan Çarşamba günü saat 15.00'te Kocatepe Kültür Merkezi'nde düzenlenecek. Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin katkılarıyla gerçekleştirilecek programa katılım ise ücretsiz.

BUKET UZUNER:

Ankara hiçbir zaman gri olmadı

İşil Çalışkan

Yarım asırlık yazarlık serüvenini geride bırakan Buket Uzuner, yeni kitabı *Kız Neşesi* ile okurla buluştu. *Karanfide* konuşan Uzuner, Ankara'yla kurduğu bağı, yazarlık yolculuğunu ve kadınların direncine dair düşüncelerini anlatırken "Ankara hiçbir zaman gri olmadı" dedi.

Edebiyatta yarım asrı geride bırakmak, onlarca kitap yazmanın ötesinde bir şey. Bir ülkenin hafızasına, şehirlerin değişen yüzüne, kadınlık hallerinin dönüşümüne yıllar boyunca tamlik etmek demek. Türk edebiyatının önemli kalemlerinden Buket Uzuner elliinci yıl durağında okurun karşısına bu kez kurgu dışı bir metinle çıktı. Everest Yayınları'ndan yayımlanan *Kız Neşesi*, onun yıllara yayılan edebiyat birikiminin içinden süzülmuş, dertleşen, itiraz eden, güç veren bir metin.

Uzuner'in külliyatını yakından izleyenler için bu kitap aslında büsbütün yeni bir durak değil. *Kumral Ada Mavi Tuna*'daki Ada'nın toplumsal kalıplara direnen tavrı da, *Tabiat Dörtlemesi*'nin Defne Kaman'ında karşımıza çıkan o kadim, sezgisel ve direngen ruh da burada başka bir biçimde karşımıza çıkıyor. Bu kez merkezde "kız neşesi" var. Uzuner'in tarif ettiği halıyla bu neşe, gelip geçici bir mutluluk duygusu değil, baskıya, şiddete ve eril tahakküme karşı kadınların yitiz yıllardır içinde taşıdığı bir direniş, bir hayatta kalma bilgisi.

Bu söyleşide yönümüzü, Uzuner'in

yazarlık serüveninin filizlendiği Ankara'ya çevirdik. Attilâ İlhan'ın odasına el yazması öykülerle giren 18 yaşındaki gençten, bugün elli yıllık edebiyat birikimiyle konuşan usta yazara uzanan yolu; Ankara'nın kültür sanat iklimini, Kuşulu Park'ta, gençlik yıllarını, kadın dayanışmasını ve "Kız Neşesi"nin bugüne ne söylediğini konuştuk.

■ **Yazarlıkta 50 yılı geride bırakırken, bugün dönüp o el yazması öykülerle o sırada Ankara Tunalı Hilmi'deki Bilgi Yayınevi editörü Attilâ İlhan'ın odasına giden 18 yaşındaki Buket Uzuner'e baktığınızda ona en çok ne söylemek istersiniz?**

İyi ki sordunuz bunu. Çünkü ben ne zaman o genç kızı düşünsem yüzümden şefkatli bir gülümseme belirir, onun heyecanını yeniden hisseder ve buna rağmen gösterdiği cesareti sevgiyle takdir ederim. Zira o üniversiteli kızın, Attilâ İlhan'ın Kuşulu Park'a komşu bürosuna iki kez gidip, cesaret edemediği için içeri giremediğini, ancak üçüncü kez yanın-

daki oğlan arkadaşının onu arkasından itmesiyle girebildiğini biliyorum. Ben editör odasına girince Attilâ İlhan önündeki kâğıtlardan başını kaldırdı ve kısacık saçlı, parkalı, postallı ve kocaman küpeli o genç kıza dikkatle baktı, sonra gözleri parlayarak gülümsedi, "Hoş geldin Ümit!" dedi. Bunu hiç unutmam. Şair, *Kurtlar Sofrası* adlı ünlü romanında yazdığı kadın gazeteci Ümit karakterine benzetmişti beni. O gece, ertesi günkü sınava çalışmak yerine hiç uyumadan Kurtlar Sofrası'nı okumuştum. Şimdi ki yaşında bir yazarın zihninde canlandırdığı ana karakterlerinden birine benzettiği birine rastlamasının ne keyifli ve ender bir durum olduğunu anlayabiliyorum. Bunu bir Ankara anısı olarak ayrıntılı anlatmak istedim.

Sorunuzun tam yanıtı: O yaşta elyazması öykülerimi önemli ve ünlü bir yazara götürebilme cesaretime gerçekten hep şükran duyuyorum. O cesaretim olmasaydı da yazar olacaktım, bundan kuşku yok, çünkü iyi

yapabileceğime inandığım işler için mücadeleciler biriyimdir ama o günden sonraki beş yıl, Attilâ İlhan'ın neredeyse bir kültür merkezine dönüşen odasında, o yıllarda Türkiye'nin önemli yazarlarının, sanatçıların ve gazetecilerinin yaşadığı Ankara'da onların çok değerli sohbetlerini bizzat dinleyip, bazen cesaretle edip söze de katıldığım müthiş bir sanat ortamında büyüdüm. Bir anlamda ustaların arasında yetişmek çıraklık etmek ayrıcalığıydı. Ayrıca sadece ve sadece 'köy romanları' yazmanın ciddiye alındığı 'toplumsal gerçekçilik' döneminde kendisi de bu akımın içinde olmasına rağmen, kentli, kozmopolit, Avrupada yaşamış bir entelektüel olan Attilâ İlhan'ın yanında büyümek benim en büyük şanslarımdan biridir. Çünkü şairin bana "Şehirli olduğuna utanma çocuğum!" diye bilmesi, o kentlilerin "burjuva" olarak damgalanarak dışlandığı o dönemde önemli bir edebî destektir.

■ **Ankara'nın o gri ama entelektüel derinliği olan atmosferi, sizin "kız neşesi" dediğiniz o içsel parlamayı nasıl besledi?**

Aşk olsun ama Sevgili İşil... Ben şimdi Ankara'nın aydınlık, zengin kültür ve sanat ortamından beslenmiş biri olarak hemen Ankara hiçbir zaman gri olmamıştır: çünkü kışları bembeyaz, baharları özellikle sonbaha-

rı çok renklidir, yaz geceleri de yüksek rakımlı olduğu için mis gibi serindir, diyeceğim. Fakat bu tepkim de bana ilk, orta ve liseyi Çamlıca Kız Lisesi'nde İstanbul'da okuyan annemin, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'ne arkeoloji okumak için başkente geldiğinde tanıştığı Ankaralı babamla zaman zaman Ankara'yı İstanbul'la karşılaştırdığı sert tartışmalarını ve o sırada babamın Ankara'yı Seymenler gibi savunmasını (!) hatırlattı.

Şöyle açıklayayım: Benim yaşadığım 1960'lardan 1979 yıllarına kadar, Ankara, Türkiye'nin gerçekten tam bir kültür başkentiydi. TRT'nin en güçlü olduğu ve tüm millete hitap ettiği yıllardı; Adalet Ağaoğlu, Sevgi Soysal TRT'de çalışıyordu. Konserler, radyo tiyatroları ve bilgi yarışmalarıyla evrensel düzeyde eserler sunulurdu. Tiyatrolarıyla, balesiyle, operasıyla, sinematekiyle, senfoni konserleriyle, büyükelçiliklerin kültür merkezlerindeki söyleşileriyle ve kütüphaneleriyle benim öğrencilik yıllarımda Ankara, meraklı gençler için çoğu ücretsiz bir entelektüel cennetti. Mesela; CSO, Carmina Burana'dan Anadolu Süiti'ne üniversitelilerin cumartesi sabahı ayakta biletsiz girdikleri konserler veriyordu. Ankara Sanat Tiyatrosu (AST), Brecht'ten Şeyh Bedreddin'e öğrenci indirimli oyunlar oynuyordu. Devlet Tiyatroları, Shakespeare'den Melih Cevdet Anday'a dünya standartlarındaki oyuncularıyla ve yönetmenleriyle sadece birkaç çay parasına ufkumuzu açıyordu. Devlet Opera ve Balesi, neredeyse bedavaya 'Çeşme Başından 'Bulutlar Nereye Gider?' dansları ve çoğumuzun ilk kez dinlediği 'Faust'tan 'Saraydan Kız Kaçırma'ya kadar bizleri operayla tanıştıyordu. Şimdi Şinasi Sahnesi olan Çağdaş Sahne'deki "Sinematek", Felliniden Bu-nuel'e bizi sinema sanatıyla tanıştıyordu. Kızılırmak, Akün,

Arı Sinemaları, Arkadaş'tan Sü-rüye, Başkanın Adamları'ndan Annie Halle, Hababam Sınıfı'ndan Gulyabani'ye, Taxi Driver'dan Deer Hunter'a çağdaş sinemanın iyi örneklerini ve popülerin içindeki nitelikli de tanımamızı sağlıyordu. Böyle bir ortam genç öğrencilerin içindeki sanat ve bilim ateşini güçlendirdiği gibi, kendilerini dünya vatandaşı hissederek ülkelerindeki demokrasinin eksiklerini eleştirmek için farkındalık yaratıyordu.

■ **Yeni öykünüz "Ankara'nın En Güzel Mevsimi" eğer başka bir şehirde geçseydi nasıl bir öykü olurdu? Öykünün Ankara'da geçmesi onu ne açıdan farklı kılıyor?**

Çok güzel bir soru çünkü bir edebiyat eserinin ana karakteri onun mekânıdır, yani coğrafya ve kültür bir anlatıyı her açıdan farklı kılar. Bununla ilgili birçok makale yazdım. Yani, Türk Edebiyatının en ünlü karakterlerinden **İnce Memed** Çukurovalı değil de Egeli olsa ve Toroslar yerine Kaz Dağlarına çıksaydı ya da edebiyatımızın önemli bir diğer romanı *Ölmeye Yatmak*'ın ünlü karakteri, Cumhuriyet'in ikinci kuşak öncü kadın profesörlerinden **Ankaralı Aysel**, intihar edeceği otel odasını ülkenin taze başkenti yerine örneğin Kars'ta bir misafirhane odası olarak seçseydi bu iki eser, büyük olasılıkla artık bizim bildiğimiz romanlar olmayacaktı. Yani kurgunun üzerine tasarlandığı mekânların değişimi bu romanların renklerini, iklimini, mimarisini, geleneklerini, seslerini ve kokularını dolayısıyla üsluplarını, gelişim ve sonlarını değiştirecekti. İşte bu nedenlerle *Ankara'nın En Güzel Mevsimi*'ndeki kırık aşk hikâyesi Ankara yerine eğer İzmir'de ya da İstanbul'da yaşansaydı çok farklı olabilirdi. Çünkü 1980 Darbesi öncesinde ve sonrasında özellikle -ODTÜ ve Hacettepe, Mülkiye, Gazi Üniversite-

si gibi- politik olarak öne çıkmış iyi okulların, Meclis'in ve bakanlıkların Ankara'da olması ve şehrin başkent konumu da öykünün gidişatını elbette çok etkilemiştir. Öykünün üniversite kampüsleri kadar önemli bir başka mekânı olan Kuşulu Park'ın Ankara'da âşıkların buluşma merkezlerinden biri olması da kurgunun kaderini etkilemiştir muhakkak.

■ **Yarım asırlık yazarlık birikiminizin bu durağında kurgu dışı bir eserle karşımıza çıkmanız tesadüf olmasa gerek. 'Kız Neşesi'ni bir direniş biçimi olarak tanımlıyorsunuz. Bugünün dünyasında bilinçli olarak "neşeli kalabilmeyi", bir anlamda politik bir duruş ya da bilinçli bir başkaldırı olarak da okuyabilir miyiz?**

Kız Neşesi, binlerce yıldır karşı cins tarafından kadınlara uygulanan şiddete, işkenceye, tecavüze rağmen hayatta kalma, zorluklara dayanma ve baskılara direnme gücü olarak tabiatın kadınlara armağan ettiği cıvıllı, rengârenk ve asla yenilemeyen bir güce verdiği ad. Kız Neşesi, tabiatın sadece kadınların hayatta kalması için verdiği bir armağan değil çünkü kadınlar olmasaydı insanlık ve insan uygarlığı olamazdı. Bu yüzden Kız Neşesi aynı zamanda erkeklerle de verilmiş büyük bir armağandır. Bu kitabı, Kız Neşesi'ni kadınlar ve erkekler olarak beraber kutlayalım ve kız çocuklarından kocakarıları, genç ve orta yaşlı kadınlara hak ettikleri sevgi ve saygıyı hatırlatalım diye yazdım. Yani, Kız Neşesi bir manifesto veya kadınlara yazdığım açık bir mektup olarak da okunabilir.

■ **Bir yanda yarım asırlık edebiyat serüveni, diğer yanda değişen bir Türkiye, değişen kadınlık halleri var. Bugünün genç kadınlarında sizi en çok heyecanlandıran damar ne?**

Dünyada kadının insan hakla-

rı için mücadele eden her kadının kuşağı, kendinden sonraki için yol açmıştır. **Fatma Aliye'nin, Nezihe Muhiddin'in, Halide Edip'in açtığı yolda Adalet Ağaoğlu, Sevgi Soysal, Leyla Erbil, Pınar Kür, Duygu Asena ve birçokları** gibi değerli kadın yazarlar bizim kuşağın, biz de şimdiki genç kadın yazar kuşağının yazı hayatını kolaylaştıracak haklar için mücadele etmeyi sürdürüyoruz. Bu bakımdan aslında ve temelinde **Kadın Devrimi** olan **Cumhuriyet'ten** beri her kadın kuşağı kendinden öncekine kıyasla kazanımlarla yaşamaktadır. İnsanın, kendi hakları için mücadelesi bir bayrak yarışıdır ve hiç bitmez. Ve kadınlar da insandır.

Şimdiki genç kadın kuşağının, öncekilere göre en büyük şansını bizim kuşaklara dayatılan: "*kadın kadının kurdu*" yalanı yerine "*kadın kadının yurtdur*" gerçeğini benimsemesidir. Çünkü Latince aslı "*Homo homini lupus*" olan bu söz "*İnsan insanın kurdu*" anlamındadır ve Türkiye'de kadınları birbirine düşman etmek için tamamen taammüden yani bilerek, kasıtlı ve kötü niyetle yalan çeviri yapılmıştır. Hem sanki dünyadaki savaşları ve orduları icat eden erkekler birbirlerinin pek dostuymuş gibi...

■ **Çok sevdiğiniz Ankara'ya söylemek istediğiniz bir şey var mı?**

Ben 40 yıllık Kadıköylüyüm ama her yıl mutlaka iki- üç kez Ankara'ya gider, okul arkadaşlarımı ve kendi Ankara'mı; Kavaklıdere, Kızılay, Tunalı, Konur, Kuşulu Park, Arjantin Caddesi, Dost ve Arkadaş kitabevlerini, Mülkiyeliler Lokali gibi yerleri ziyaret ederim. Ne zaman Ankara millî marşı sayılan "**Hüdayda**" çalsa, kendimi tutamam, fırlar ve babamdan öğrendiğim Seymen Zeybeği'ni oynarım. Babamın dediği gibi "Ankara olmasaydı, İstanbul'a pasaportla gidecektik."

15 Nisan Dünya Sanat Günü Etkinlikleri

Tüm etkinlikler
ücretsizdir

VENISE L'ORIENTALE

SEDEF ERÇETİN (ÇELLO)
GABRIELE NATILLA (ARCHILUTH)
TAHİR AYDOĞDU (KANUN)

26 NİSAN 2026
SAAT: 20.00

Çankaya Belediyesi
Doğan Taşdelen Çağdaş Sanatlar Merkezi
Sabahattin Ali Konferans Salonu

John F. Kennedy Caddesi No: 4
Kavaklıdere Çankaya/ANKARA

SANATIN KALBI
ÇANKAYA

HÜSEYİN CAN
Güler
ÇANKAYA
BELEDİYE BAŞKANI

Çankaya
BELEDİYESİ.

15 Nisan Dünya Sanat Günü Etkinlikleri

Tüm etkinlikler
ücretsizdir

BREZİLYA
SİNEMA AKŞAMLARI
MANAS

ANKARA
BREZİLYA
BÜYÜKELÇİLİĞİ IGR

Etkinlik ücretsizdir. | Sinema

15 NİSAN 2026
SAAT: 18.30

Doğan Taşdelen
Çağdaş Sanatlar Merkezi
Sabahattin Ali Konferans Salonu

MIKE
MASSY

ft. Mert Kılıç

Konser

15 NİSAN 2026
SAAT: 20.00

Yılmaz Güney Sahnesi

ERDAL AKKAYA VE
BERLİN EUROPA
ODA ORKESTRASI
KONSERİ

Konser

18 NİSAN 2026
SAAT: 20.00

Atatürk Sanat Merkezi
Mavi Salon

SILKROAD DUO
"3000 YILLIK SES İLE BAROK
MÜZİĞİN ROMANTİZMİ"

ÇAĞATAY AKYOL (ARP)
WU WEI (SHENG)

Konser

24 NİSAN 2026
SAAT: 20.00

Doğan Taşdelen
Çağdaş Sanatlar Merkezi
Sabahattin Ali Konferans Salonu

VENISE L'ORIENTALE

SEDEF ERÇETİN (ÇELLO)
GABRIELE NATILLA (ARCHILUTH)
TAHİR AYDOĞDU (KANUN)

Konser

26 NİSAN 2026
SAAT: 20.00

Doğan Taşdelen
Çağdaş Sanatlar Merkezi
Sabahattin Ali Konferans Salonu

Etkinlik ücretsizdir. Biletler/ yer fişleri gösterimin yapılacağı tarihten 1 gün önce sabah 09.00 itibari ile <https://bilet.cankaya.bel.tr/> adresinden etkinlik adıyla temin edilebilir.

Çankaya Belediyesi
Doğan Taşdelen
Çağdaş Sanatlar Merkezi
Sabahattin Ali Konferans Salonu
John F. Kennedy Caddesi No: 4
Kavaklıdere Çankaya/ANKARA

Çankaya Belediyesi
Yılmaz Güney Sahnesi
Maltepe Mahallesi
Şehit Gönenc Caddesi No: 16
Maltepe/ANKARA

Çankaya Belediyesi
Atatürk Sanat Merkezi
Mavi Salon
Mustafa Kemal Mahallesi
2159. Cade, Ankara

SANATIN KALBI
ÇANKAYA

HÜSEYİN CAN
Güler
ÇANKAYA
BELEDİYE BAŞKANI

Çankaya
BELEDİYESİ

Ahmet İnam • Ali Cengizkan • Ayça Örer • Ayşen Şahin • Burcu Geroğlu • Can Öktemir • Feza Kürkçüoğlu • Gürsel Korat • Hande Çiğdemoğlu • Haydar Ergülen
Hilal Solmaz • Hülya Çelik • Hüseyin Can Güner • Işıl Çalışkan • İbrahim Karaoğlu • İlkiz Kucur • Kenan Başaran • Metin Turan • Murat Meriç • Nebil Özgentürk
Orhan Tekelioğlu • Özge Mumcu • Pelin Batu • Seda Şanlı • Serdar Koç • Sevgi Özel • Sinan Meydan • Şükrü Erbaş • Uğur Biryol • Ulaş Geroğlu
Yalın Gündüz • Yankı Yazgan • Yaşar Seyman • Zülfü Livaneli

CUMHURİYETİN KALBI
ÇANKAYA

HÜSEYİN CAN
Güner
ÇANKAYA
BELEDİYE BAŞKANI

Çankaya
BELEDİYESİ